

Datum
27 mei 2021

Versie
2.5

Ontwerp

Waterbeheerprogramma

Amstel, Gooi en Vecht

2022-2027

Samen werken aan een toekomstbestendig
watersysteem

Inhoud

Inhoud	3
Voorwoord	5
Samenvatting	6
1 Aanleiding en doel	8
1.1 Aansluiten op de Omgevingswet	8
1.2 Doelgericht werken aan beoogde Effecten, Resultaten en Prestaties	9
1.3 Aansluiten op bestaand beleid en lopende processen	10
2 Van Bestuursakkoord via Gespreksagenda naar WBP	11
2.1 Bestuursakkoord 2019-2023	11
2.2 Gespreksagenda als startnotitie voor het Waterbeheerprogramma	12
2.3 Afstemming WBP met provincies, gemeenten en belangenpartijen	13
2.4 Externe consultatie en inspraak	13
2.5 Vaststelling	13
3 Wettelijke taken en maatschappelijke opgaven AGV	14
3.1 Wettelijke taken	14
3.2 Maatschappelijke opgaven voor AGV	17
Klimaatverandering	18
Bodemdaling	20
Afname biodiversiteit en verslechtering ecologische waterkwaliteit	21
Stedelijke en demografische ontwikkelingen	23
Energietransitie	24
Circulaire economie	25
Technologische ontwikkelingen	26
Digitalisering	26
4 Bestuur en maatschappij	27
4.1 Bestuurlijke ambitie volgens het Bestuursakkoord	27
4.2 Beoogde maatschappelijke effect	28
4.3 Te realiseren resultaten	28
4.4 Huidige situatie	29
4.5 Strategie op hoofdlijnen	29
4.6 Prestaties in de planperiode	34
5 Waterveiligheid	41
5.1 Bestuurlijke ambitie volgens het Bestuursakkoord	41
5.2 Beoogde maatschappelijke effect	41
5.3 Te realiseren resultaten	42
5.4 Huidige situatie	42
5.5 Strategie op hoofdlijnen	43
5.6 Prestaties in de planperiode	44
6 Voldoende water	48
6.1 Bestuurlijke ambitie volgens het Bestuursakkoord	48
6.2 Beoogde maatschappelijke effect	49

6.3	Te realiseren resultaten	49
6.4	Huidige situatie	50
6.5	Strategie op hoofdlijnen	51
6.6	Prestaties in de planperiode	55
7	Gezond water	63
7.1	Bestuurlijke ambitie volgens het Bestuursakkoord	63
7.2	Beoogde maatschappelijke effect	64
7.3	Te realiseren resultaten	64
7.4	Huidige situatie	65
7.5	Strategie op hoofdlijnen	66
7.6	Prestaties in de planperiode	68
8	Gezuiverd afvalwater	75
8.1	Bestuurlijke ambitie volgens het Bestuursakkoord	75
8.2	Beoogde maatschappelijke effect	76
8.3	Te realiseren resultaten	76
8.4	Huidige situatie	76
8.5	Strategie op hoofdlijnen	77
8.6	Prestaties in de planperiode	79
9	Cultuurhistorie en recreatie	84
9.1	Bestuurlijke ambitie volgens het Bestuursakkoord	84
9.2	Beoogde maatschappelijke effect	84
9.3	Te realiseren resultaten	85
9.4	Huidige situatie	85
9.5	Strategie op hoofdlijnen	86
9.6	Prestaties in de planperiode	86
10	Indicatoren en monitoring	90
10.1	Indicatoren bij de Resultaten en Prestaties	90
10.2	Het meetnet van AGV	90
10.3	Visuele weergave van gegevens over het watersysteem	94
11	Financiën	95
12	Bijlagen	98
12.1	Overzicht KRW-maatregelen 2022-2027	98
12.2	Leidraad Participatie	100
12.3	Indicatoren	105
12.4	Kaarten	112
12.5	Waterpraatkaart	116
12.6	Literatuurlijst	117

Voorwoord

Waterschappen staan de komende jaren voor een grote uitdaging. We maken met elkaar steeds meer gebruik van de schaarse ruimte met gevolgen voor water in kwalitatieve en kwantitatieve zin.

De samenhang met de opgaves op het gebied van ruimtelijke ordening neemt daarnaast verder toe. Wat dit betekent is terug te zien in het Waterbeheerprogramma 2022-2027 van het waterschap Amstel, Gooi en Vecht, dat hier voor u ligt. Daarin schetsen we welke keuzes wij maken om het waterbeheer in onze regio toekomstbestendig te maken.

Ons waterschap beslaat een regio dat grote verschillen in watervraag kent. We hebben immers te maken met zowel veenpolders onder zeeniveau, de rivieren Amstel en Vecht, het plassenengebied met zijn unieke natuur en de hogere zandgronden van het Gooi. Veel van de ruim twee miljoen inwoners van ons beheergebied wonen in de stad en ook daar groeit het besef dat het watersysteem belangrijk is.

De grenzen van ons watersysteem zijn in zicht als gevolg van klimaatverandering en toenemende druk op de ruimte. Zeespiegelstijging, klimaatveranderingen en bodemdaling vormen een bedreiging voor de waterveiligheid, waterkwaliteit en waterhoeveelheid. We staan op het punt dat er keuzes moeten worden gemaakt om de toekomst zeker te stellen. Dit kan alleen door het watersysteem en het ruimtelijke systeem in samenhang te bekijken en dit, in de geest van de nog in te voeren Omgevingswet, met alle betrokken partijen gebiedsgericht uit te werken.

Waterveiligheid, waterkwaliteit, waterhoeveelheid incl. peilbeheer zijn integrale opgaven, die impact hebben op de hele maatschappij en die vragen om nieuwe vormen van sturing en samenwerking met alle betrokkenen, inwoners, mede-overheden en maatschappelijke organisaties. Dit zien we ook terug in de uitdaging die wij als partner hebben om het stedelijke gebied veerkrachtig te houden om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen, zoals op de Utrechtse Heuvelrug of bij grote bouwopgaven in en rondom Amsterdam.

Tegelijkertijd hebben we te maken met de grote maatschappelijke opgaven van deze tijd waartoe het waterschap zich zal moeten verhouden. We zullen een antwoord moeten vinden op de vraag wat het waterschap kan betekenen als het gaat om energietransitie, circulariteit, de toekomst van het landelijke gebied, remmen van bodemdaling en verbetering van biodiversiteit.

De ontwikkelingen en onze taken vragen ook om robuuste systemen. Onze infrastructuur en dijken worden zwaarder belast en op de proef gesteld. Onderhoud, de complexer wordende technologie en (digitale) veiligheidsrisico's vormen een nieuwe uitdaging. We moeten erop aan kunnen dat onze bedrijfsmiddelen hun werk doen tegen redelijke kosten en acceptabel risico. Daarbij moeten we rekening houden met digitalisering van kennis en informatie, en nieuwe vormen van legitimatie en participatie.

In dit waterbeheerprogramma kunt u lezen op welke manier het waterschap Amstel, Gooi en Vecht streeft naar een toekomstbestendig watersysteem, waarbij de verbinding met alle betrokkenen inwoners en organisaties in ons mooie en diverse gebied centraal staat.

Gerhard van den Top

Dijkgraaf Waterschap Amstel, Gooi en Vecht

Samenvatting

Samen werken aan een toekomstbestendig watersysteem: dat is de rode draad in dit Waterbeheerprogramma AGV 2022-2027.

De rode draad

AGV werkt samen met maatschappelijke partners aan een toekomstbestendige leefomgeving. De focus voor AGV - en de rode draad in dit WBP - ligt daarbij op samen werken aan een toekomstbestendig watersysteem. AGV doet dit vanuit:

- De wettelijke taken van het waterschap om te zorgen voor waterveiligheid, voldoende water, gezond water en gezuiverd afvalwater en de maatschappelijke taken voor recreatie, cultuurhistorie en varen.
- Het besef dat de wereld snel verandert en de urgentie groot is om nú te handelen, om op tijd een toekomstbestendig watersysteem te hebben.
- De overtuiging dat een toekomstbestendig watersysteem alleen mogelijk is, als we samen optrekken met onze maatschappelijke partners.

Maatschappelijke uitdagingen

Onze wettelijke taken zijn en blijven een belangrijk uitgangspunt in dit Waterbeheerprogramma. Deze wettelijke taken vloeien in veel gevallen voort uit Europese regelgeving (via Nederlandse wetgeving). Naast en binnen deze taken heeft AGV te maken met een aantal maatschappelijke ontwikkelingen met een grote impact op het watersysteem. Denk aan: klimaatverandering, bodemdaling, afname van biodiversiteit, achteruitgang van ecologische kwaliteit van wateren, stikstofproblematiek, landbouwtransitie, bevolkingsgroei en woningbouwopgave, energietransitie, toenemende vraag naar grondstoffen, circulaire economie, technologische ontwikkelingen en digitalisering. Deze ontwikkelingen betekenen een grote maatschappelijke opgave voor AGV en haar samenwerkingspartners in de komende jaren.

Bestuur en maatschappij

AGV werkt ten dienste van de maatschappij nu en in de toekomst. Onze omgeving staat centraal in al ons werken en handelen. We kijken en luisteren dan ook integraal naar onze omgeving en naar de vraagstukken van omgevingspartners. In de planperiode wil AGV effectief samenwerken aan water gerelateerde maatschappelijke opgaven, als netwerkpartner midden in de samenleving, zowel nationaal als internationaal. Een integrale, gebiedsgerichte aanpak staat daarbij centraal, net als actief participatiebeleid, dat onderdeel is van dit Waterbeheerprogramma. AGV zet actief in op communicatie en dialoog. Daarnaast staan duurzaamheid en circulair werken centraal bij het beheren en benutten van het watersysteem.

Waterveiligheid

In de planperiode richten de maatregelen van AGV zich op het voorkomen van overstromingen en het beperken van de gevolgen van een overstroming. Daarbij hanteren we een risicogestuurde watersysteembenadering: we bekijken de dijken en overstromingsrisico's in samenhang met het watersysteem, de omgeving en de kans op wateroverlast. We vragen nadrukkelijk aandacht voor waterveiligheid in de ruimtelijke inrichting van het gebied.

Voldoende water

In de planperiode richten de maatregelen van AGV zich op het op orde houden van het polder-, boezem- en grondwatersysteem, in samenwerking met andere betrokkenen, ook met het oog op klimaatverandering en goede waterkwaliteit en het feit dat het huidige watersysteem zijn grenzen bereikt. We doen dit door samen te werken met andere waterbeheerders in het optimaliseren van het boezemsysteem, door een gebiedsgerichte aanpak in de polders (watergebiedsplannen), door actief in te zetten op het remmen van bodemdaling, door aandacht te vragen voor het watersysteem bij de ruimtelijke inrichting van het gebied en door meer samenwerking te zoeken in het grondwaterbeheer.

Gezond water

In de planperiode richten de maatregelen van AGV zich op het realiseren van een goede ecologische kwaliteit en een grote biodiversiteit. Dit doen we door het uitvoeren van maatregelen in 41 wateren met de status 'KRW-waterlichaam' onder de Europese Kaderrichtlijn Water. Ook in de 'overige wateren' voeren we maatregelen uit. We hebben aandacht voor waterkwaliteit en ecologie bij alles wat we doen, vanuit een biodiversiteitsherstelplan. We werken nauw samen met andere partijen en vragen aandacht voor waterkwaliteit bij ruimtelijke plannen.

Gezuiverd afvalwater

In de planperiode richten de maatregelen van AGV zich op schoon effluent uit de zuiveringsinstallaties, duurzaam en veilig verwerken van reststoffen uit afvalwater en zoveel mogelijk nuttig hergebruiken van vrijkomende stoffen en energie. Dat doen we door het afvalwatersysteem te optimaliseren op basis van data en prognoses en door voor te sorteren op klimaatverandering. We zetten extra in op verwijderen van microverontreinigingen en nutriënten en we doen onderzoek naar terugwinnen van grondstoffen uit afvalwater. Zuiveringsslib verwerken we zo duurzaam mogelijk.

Cultuurhistorie en recreatie

In de planperiode richten de maatregelen van AGV zich op het onderhouden en toegankelijk maken van het watererfgoed, het faciliteren van recreatie op en om het water in goede balans is met de natuurdoelen en het zorgen voor een goed onderhouden en veilig vaarwegennet.

1 Aanleiding en doel

De aanleiding voor dit Waterbeheerprogramma AGV 2022-2027 is tweeledig:

- De nieuwe Omgevingswet, die in werking treedt op 1 januari 2022, stelt een Waterbeheerprogramma verplicht.
- Het huidige Waterbeheerplan AGV 2016-2021 verloopt in 2022.

Het doel van dit Waterbeheerprogramma is inzicht geven in:

- De bestuurlijke ambitie van AGV voor de planperiode en daarna, ten aanzien van de grote maatschappelijke thema's waar Nederland voor staat.
- De resultaten die AGV wil realiseren op het vlak van waterveiligheid, voldoende water, gezond water, gezuiverd afvalwater, cultuurhistorie en recreatie.
- De maatregelen (prestaties) die AGV in de komende zes jaar gaat uitvoeren om die resultaten te realiseren.

1.1 Aansluiten op de Omgevingswet

Het Waterbeheerprogramma onder de Omgevingswet

In 2022 treedt de nieuwe Omgevingswet in werking. De Omgevingswet bundelt en moderniseert in één wet alle huidige wetten voor de leefomgeving. 26 wetten gaan geheel of gedeeltelijk op in de Omgevingswet, onder andere de Waterwet. Een belangrijk instrument bij de Omgevingswet is de (nationale, provinciale en gemeentelijke) Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is een ruimtelijke visie die rekening houdt met de samenhang tussen onder andere gezondheid, ruimte, water, milieu, natuur, landschap, verkeer en vervoer, infrastructuur en cultureel erfgoed. Deze vormt de basisstrategie voor de fysieke leefomgeving, *inclusief* wateraspecten. De Omgevingsvisies vormen de allesbepalende basis voor omgevingsplannen, -programma's en -verordeningen. Ze bevatten onder andere omgevingswaarden (beleidsdoelen en normen), die de verschillende overheden samen moeten bereiken met maatregelen en programma's. Het Waterbeheerprogramma is zo'n programma onder de nieuwe Omgevingswet. Het waterschap maakt dus zelf geen Omgevingsvisie, maar draagt met de maatregelen uit het Waterbeheerprogramma bij aan het realiseren van de ambities en doelen en de omgevingswaarden voor het watersysteem, zoals het Rijk, provincies en gemeenten die hebben vastgelegd, uiteraard in nauw overleg met het waterschap.

Voor AGV zijn relevant:

- De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) (lit.1) en het Nationale Waterprogramma (lit.2).
- De provinciale Omgevingsvisies en Regionale waterprogramma's van Utrecht (lit.3 en 4), Noord-Holland (lit.5 en 6) en Zuid-Holland (lit.7 en 8).
- De provinciale Omgevingsverordeningen van Utrecht (lit 9), Noord-Holland (lit.10) en Zuid-Holland (lit.11).
- De gemeentelijke Omgevingsvisies van de gemeenten binnen het beheergebied van AGV (grotendeels nog in voorbereiding).

Het Nationale Waterprogramma en de Provinciale Waterprogramma's hebben dezelfde looptijd en bieden de kaders voor dit Waterbeheerprogramma. Zo staan in het Nationaal Waterprogramma de Deltabeslissingen en het uitgangspunt 'water als ruimtelijk ordenend principe'. Het Provinciaal Waterprogramma geeft onder andere kaders voor het (strategische) grondwaterbeheer, de regionale normering wateroverlast, de doelen voor ecologische kwaliteit (Europese Kaderrichtlijn Water) en de functietoekenning voor onze oppervlaktewateren.

Samen werken aan maatschappelijke thema's: transitieprocessen

De onderliggende gedachte onder de Omgevingswet is dat de huidige maatschappelijke thema's, zoals klimaatverandering, woningbouwopgave, transitie in de landbouw en energietransitie, zo groot en complex zijn dat een integrale aanpak nodig is, waarbij verschillende overheden en partners samenwerken en ver vooruit kijken. AGV neemt hierin zijn verantwoordelijkheid en heeft in het Bestuursakkoord 2019-2023 (lit.12) de ambitie uitgesproken om samen met partners te willen werken aan de belangrijke maatschappelijke thema's, zoals 'een klimaatbestendige inrichting', 'een gezonde leefomgeving' en 'energietransitie en kringloopmaatschappij'.

Voor AGV bevindt dit Waterbeheerprogramma zich op een kantelpunt: in de komende zes jaar gaan we een aantal grote veranderingen doormaken in onze manier van werken, de blik waarmee we naar de toekomst en het watersysteem kijken, de manier waarop we samenwerken, het type oplossingen waar we voor kiezen. Want duidelijk is dat alleen het uitvoeren van de wettelijke taken op de manier zoals we dat gewend waren, op termijn niet voldoende is om de uitdagingen die op ons af komen het hoofd te kunnen bieden. We werken aan manieren om onze wettelijke taken steeds sterker aan deze uitdagingen te verbinden. Dit Waterbeheerprogramma beschrijft de maatschappelijke ontwikkelingen en de vragen die dat oproept (hoofdstuk 3), maar heeft nog niet overal antwoorden op. Daar werken we nu en in de komende jaren in de verschillende veranderprocessen aan, samen met onze maatschappelijke partners. Intussen werken we de komende planperiode al zoveel mogelijk 'toekomstbestendig' aan onze wettelijke en maatschappelijke taken (hoofdstukken 4 t/m 9) en sluiten daarin zo goed mogelijk aan op de transities die gaande zijn.

1.2 Doelgericht werken aan beoogde Effecten, Resultaten en Prestaties

In dit Waterbeheerprogramma en de bijbehorende Voorjaarsnota (meerjarenbegroting) werken we volgens de systematiek van Effectsturing, op basis van Effecten, Resultaten en Prestaties.

Uitgangspunt is de maatschappelijke **Effecten** die we wenselijk achten en die aansluiten bij de Omgevingsvisies en bij de ambities uit ons Bestuursakkoord. Maatschappelijke effecten beschrijven het gewenste watersysteem van de toekomst, als onderdeel van de bredere fysieke leefomgeving en rekening houdend met maatschappelijke ontwikkelingen. We werken aan deze (gewenste) Effecten als waterschap niet alleen, maar juist samen met andere overheden en organisaties, in gezamenlijke transities. Uit deze beoogde maatschappelijke effecten leiden we af welke **Resultaten** we als waterschap willen bereiken, ofwel wat onze bijdrage is aan de maatschappelijke effecten. Door de huidige situatie te vergelijken met de gewenste Resultaten en de belangrijkste knelpunten in beeld te brengen hebben we onze aanpak bepaald. Deze aanpak vertalen we door naar **Prestaties** op hoofdlijnen die we in de planperiode van dit WBP gaan uitvoeren. In de begrotingscyclus (zie ook hoofdstuk 11) maken we elk jaar een jaarprogramma, met daarin een meer gedetailleerde uitwerking van Prestaties voor het komende jaar. We volgen de voortgang in de Resultaten en Prestaties zoveel mogelijk met behulp van **indicatoren** (zie bijlage 12.3) en **monitoring**. Iedere indicator heeft een huidige waarde (in dit WBP is dat de waarde aan het begin van de planperiode) en een richtwaarde met een richtjaar waarin we deze willen bereiken.

Op basis van de voortgangsrapportages en eventuele actuele ontwikkelingen kunnen we jaarlijks bijsturen in de uitvoering. Het WBP geeft daarbij de richting aan. In de Voorjaarsnota en jaarbegroting vindt de (bij)sturing plaats.

1.3 Aansluiten op bestaand beleid en lopende processen

We beginnen in dit Waterbeheerprogramma niet bij nul. Al sinds het eerste Waterbeheerplan in 2000 werkt AGV samen met bewoners en gebruikers van het gebied en met maatschappelijke partners, bijvoorbeeld in watergebiedsplannen. In de afgelopen jaren heeft AGV voor diverse onderwerpen beleid vastgesteld, inclusief uitgebreide inspraakprocedures, dat ook in de planperiode van dit Waterbeheerprogramma blijft gelden. Rondom diverse regionale en landelijke thema's is AGV al langer in gesprek met partners in gebiedsprocessen, zoals over de implementatie van de Omgevingswet, de Europese Kaderrichtlijn Water, Natura2000, bodemdaling, agrarisch waterbeheer, energietransitie, het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen, verstedelijkingsstrategie MRA-Rijk, Ruimtelijk Economisch Programma Utrecht (REP/U16), Toekomstbestendig Watersysteem ARK/NZK, Programma Klimaatadaptatie Amsterdam en de BOWA samenwerking (Bestuurlijk Overleg Water AGV) rondom klimaatadaptatie (onder andere risicodialogen). Dit Waterbeheerprogramma vervangt al deze processen niet, maar geeft er een overzicht over, sluit er op aan en vult waar nodig aan.

2 Van Bestuursakkoord via Gespreksagenda naar WBP

Het bestuur van AGV heeft de basis onder dit Waterbeheerprogramma gelegd in het Bestuursakkoord 2019-2023, met het uitspreken van een aantal ambities. Een belangrijk uitgangspunt is samenwerken met de omgeving en de dialoog aangaan over grote maatschappelijke thema's, waarin 'water' een cruciale rol speelt. Als hulpmiddel voor deze dialoog heeft AGV een Gespreksagenda opgesteld. Het Bestuursakkoord, de resultaten van de dialoog met partners en de provinciale Regionale waterprogramma's zijn belangrijke input voor dit Waterbeheerprogramma.

2.1 Bestuursakkoord 2019-2023

Bij zijn aantreden in 2019 heeft het Algemeen Bestuur een Bestuursakkoord opgesteld met daarin de ambities voor de bestuursperiode 2019 - 2023. Voor dit Waterbeheerprogramma 2022 – 2027 is het Bestuursakkoord een belangrijk vertrekpunt geweest. En met name de bestuurlijke ambities van AGV:

1. Samenwerken met onze omgeving

Samenwerken zit in de genen van het waterschap – het waterschap is eeuwen geleden zelfs ontstaan vanuit de noodzaak tot samenwerken. Samenwerken krijgt met de Omgevingswet en de uitdagingen waar we als maatschappij voor staan nu nog een extra impuls. Water is een onmisbare factor in de energietransitie en in de overgang naar een kringlooeconomie. Het speelt ook een belangrijke rol in biodiversiteitsherstel, het afremmen van bodemdaling, het inrichten en beheren van landelijk gebied en het ontwikkelen van klimaat-adaptieve steden en landelijk gebied. Daarom werken we nauw samen met andere betrokkenen om met behoud van ieders verantwoordelijkheden die transitie te beïnvloeden en te versnellen. Waterschap Amstel, Gooi en Vecht pakt problemen actief, slim en duurzaam aan. Dit doen we samen met inwoners, bedrijven en overheden. Zo maken we ons gebied klaar voor de toekomst.

2. Klimaat en bescherming tegen water

Waterschap Amstel, Gooi en Vecht zorgt voor een veilig gebied om in te wonen en te werken, met een watersysteem dat past bij de functies en het gebruik en een goede balans tussen 'droog' en 'nat'. Door klimaatverandering hebben we steeds vaker last van droogte, hitte en extreme buien. Zeespiegelstijging zorgt voor grote uitdagingen. Bij de inrichting van dorpen en steden zal water een steeds belangrijkere rol krijgen. Ook pakken we bodemdaling aan.

3. Schoon water voor mens, dier en natuur

Schoon water is van levensbelang voor mens, dier en natuur. De waterkwaliteit is nu goed genoeg voor het maken van drinkwater, gebruik in de landbouw en (op veel plaatsen) om lekker in te zwemmen. Maar veel dieren en planten hebben het moeilijk. Waterschap Amstel, Gooi en Vecht wil daarom echt werk maken van schoner en gezonder water in de natuur.

4. Duurzame energie

Het opwekken en het opnieuw gebruiken van energie is een belangrijk thema. Waterschap Amstel, Gooi en Vecht wil minder energie verbruiken en zelf meer energie opwekken. We gaan onze eigen installaties en processen duurzamer maken.

In deze bestuursperiode streeft het waterschap er naar om helemaal energieneutraal te werken.

5. Assetmanagement

Het waterschap houdt ons gebied veilig en ons water schoon. Dat doen we met dijken, sluisen, gemalen en rioolwaterzuiveringen. Al deze assets moeten we op tijd onderhouden en vervangen als dat nodig is. We maken daarbij gebruik van de nieuwste technieken als die bewezen doelmatiger zijn. Zo besparen we ook geld.

6. Financiën en waterschapsbelasting

Waar gaat het waterschap zijn geld aan uitgeven? En hoe hoog wordt de waterschapsbelasting? Het bestuur wil de doelen halen en de kosten laag houden. We moeten daarbij kijken naar de korte en naar de lange termijn. De termen ambitieus, realistisch en betaalbaar zijn hierbij leidend. Hoe hoog de waterschapsbelasting wordt hangt af van onze eigen wensen en keuzes. We willen de waterschapsbelasting zo goed mogelijk besteden. Daarom zullen we open en eerlijk vertellen waaraan we ons geld uitgeven.

2.2 Gespreksagenda als startnotitie voor het Waterbeheerprogramma

In dialoog met behulp van de Gespreksagenda

Een belangrijke ambitie uit het bestuursakkoord gaat over samenwerking met de omgeving om doelen en ambities van het waterschap, rijk, provincies en gemeenten te bereiken. Daarom heeft AGV als eerste stap naar dit Waterbeheerprogramma een Gespreksagenda (lit.13) opgesteld. Daarin staat een aantal maatschappelijke thema's centraal: een klimaatbestendige inrichting, een gezonde leefomgeving en energietransitie en kringlooeconomie. Dit zijn grote en complexe vraagstukken, die richting moeten geven aan het handelen van het waterschap. Op welke manier, dat is een gezamenlijke zoektocht. De (provinciale en gemeentelijke) omgevingsvisies komen tot stand in een brede dialoog met de omgeving. Het waterschap is als overheid en gebiedspartner betrokken bij de uitwerking van de omgevingsvisies. Per thema hebben we daarom onze 'vertrekpunten, gesprekspunten, vragen en dilemma's' geformuleerd, waarover we in gesprek zijn gegaan met onze samenwerkingspartners. De Gespreksagenda vormde zowel de startnotitie voor het Waterbeheerprogramma als de input van AGV bij de gemeentelijke Omgevingsvisies. AGV heeft de Gespreksagenda en bijbehorende 'Waterpraatplaat' (bijlage 12.5) ingebracht om de dialoog met gemeenten te voeren over de kansen en knelpunten die het watersysteem kent, in relatie tot keuzes die gemeenten moeten maken. Dit proces biedt een kans om onze eigen opgaven te koppelen aan de opgaven in het gebied (en andersom) en vormen zo een goede basis om vervolgens gebiedsgericht mee aan de slag te gaan.

Waar is de Gespreksagenda gebruikt?

De Gespreksagenda is gebruikt bij gesprekken met gemeenten over de Omgevingsvisies die uiterlijk 31 december 2024 van kracht worden. De Gespreksagenda, of delen daarvan, is in verschillende bestuurlijke overleggen aan de orde geweest en heeft op de agenda gestaan van het Bestuurlijk Overleg Water AGV (BOWA) en de Intergemeentelijke Samenwerking Rioleringszorg (ISARIZ). Daarmee hebben we onze partners in een vroeg stadium betrokken bij het WBP, in

de geest van de nieuwe Omgevingswet. We hebben de Gespreksagenda ambtelijk gedeeld met verschillende gemeenten en toegankelijk gemaakt via de AGV-site. De gemeentelijke plannings voor de Omgevingsvisies liepen niet gelijk op met de planning voor het Waterbeheerprogramma: de coronacrisis heeft geleid tot vertraging in de processen rondom de Omgevingsvisies. De coronacrisis maakte het ook nodig om nieuwe werkvormen te vinden voor het voeren van gesprekken over de Omgevingsvisies en het WBP.

2.3 Afstemming WBP met provincies, gemeenten en belangenpartijen

Veel van de vraagstukken uit de Gespreksagenda werden onderschreven door de gesprekspartners en zijn verwerkt in het WBP. Tegelijkertijd is het voor veel vraagstukken nu nog niet mogelijk het antwoord te formuleren. Veel van de vraagstukken zijn zo groot en veelomvattend, dat hier nog over doorgesproken gaat worden. Dit doen we de komende jaren tijdens de planperiode van het Waterbeheerprogramma, met bestaande en nieuwe samenwerkingspartners.

2.4 Externe consultatie en inspraak

Externe consultatie

Op 5 januari 2021 hebben we de 80% versie van het Waterbeheerprogramma 2022-2027 gedeeld met de buitenwereld, via de website van AGV en via een gerichte mailing. Het doel was om partners en geïnteresseerden gelegenheid te geven mee te denken, suggesties te doen en commentaar te leveren op het plan. Dat kon tot 1 februari. Dit was een van de manieren waarop we invulling hebben gegeven aan participatie bij de totstandkoming van het WBP, in tijden van corona.

In totaal hebben 28 organisaties en individuen gereageerd, in 17 reacties (één reactie was namens 12 hengelsportverenigingen): Rijkswaterstaat, twee provincies, één buurwaterschap, vier gemeenten, twee natuurorganisaties, één landbouworganisatie, drie belangenverenigingen op het gebied van recreatie en drie individuele reacties.

Veel reacties benadrukken dat het WBP een compleet en uitgebreid beeld schetst, ook ten aanzien van maatschappelijke ontwikkelingen. De meeste reacties bevatten ook een aantal aandachtspunten, die hebben geleid tot waardevolle aanvullingen en aanpassingen in de tekst.

Formele inspraak

Het ontwerp-plan heeft ter visie gelegen van 1 juni 2021 tot en met #. In de Nota van Inspraak is te lezen tot welke wijzigingen in de plantekst de inspraakreacties hebben geleid.

2.5 Vaststelling

Het Algemeen Bestuur van AGV heeft het definitieve Waterbeheerprogramma AGV 2022-2027 vastgesteld op #.

3 Wettelijke taken en maatschappelijke opgaven AGV

Onze wettelijke taken zijn en blijven een belangrijk uitgangspunt in dit Waterbeheerprogramma. Deze wettelijke taken vloeien in veel gevallen voort uit Europese regelgeving (via Nederlandse wetgeving). Naast en binnen deze taken heeft AGV te maken met een aantal maatschappelijke ontwikkelingen met een grote impact op het watersysteem. Denk aan: klimaatverandering, bodemdaling, afname van biodiversiteit, achteruitgang van ecologische kwaliteit van wateren, stikstofproblematiek, bevolkingsgroei en woningbouwopgave, energietransitie, toenemende vraag naar grondstoffen, technologische ontwikkelingen en digitalisering. Deze ontwikkelingen betekenen een grote maatschappelijke opgave voor AGV en haar samenwerkingspartners in de komende jaren.

3.1 Wettelijke taken

Wettelijke taken

Figuur 3.1 geeft een overzicht van de wettelijke taken die AGV heeft, voortvloeiend uit Europese en landelijke wet- en regelgeving en van de verplichtingen die gelden voor de wijze van uitvoeren van het werk. De omgevingswaarden voor het watersysteem (normen) bepaalt het waterschap niet zelf; dat doen het rijk en de provincies, meestal op basis van Europese en landelijke regelgeving en afspraken. Wel bepaalt het waterschap zelf de strategie om de normen en doelen te realiseren, de instrumenten die het hierbij inzet, de wijze waarop, het tempo en de volgorde waarin. Daarover gaat dit Waterbeheerprogramma.

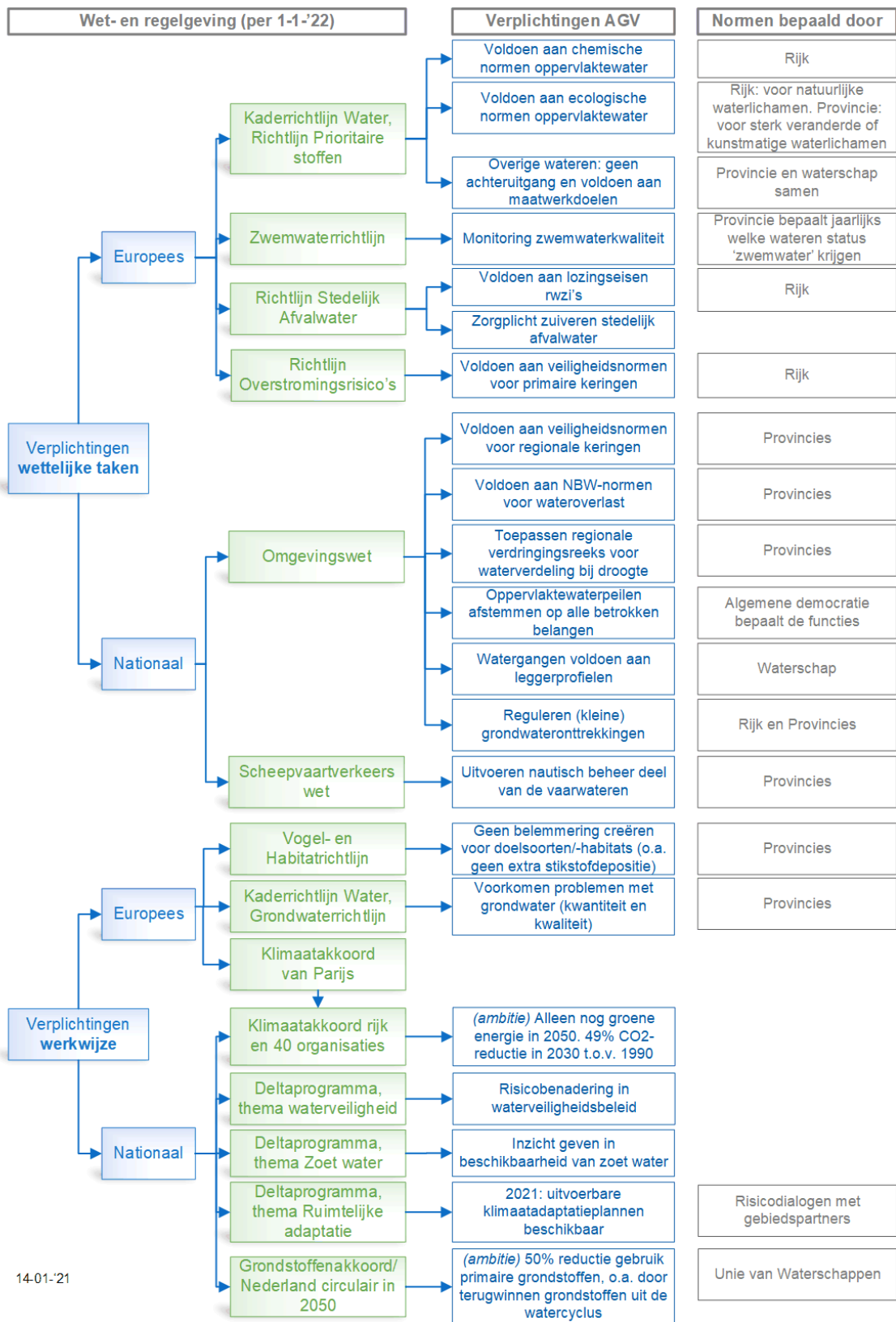
De Waterschapsverordening

De Waterschapsverordening is een belangrijk wettelijk instrument van het waterschap. Hiermee reguleert AGV handelingen die het watersysteem beïnvloeden, door vergunningverlening, toezicht en handhaving.

AGV richt een proces van regelbeheer in, met als doel de Waterschapsverordening continu doelgericht en actueel te houden. Ook draagt AGV actief bij aan een klantvriendelijke ontsluiting van regels binnen het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) in nauwe samenwerking met mede-overheden en bevoegde gezagen.

De Waterschapsverordening van AGV is conform de letter en geest van de Omgevingswet: uitgangspunt is vertrouwen en het ja-mits-beginsel. Basis van de regels is een algemeen geldende zorgplicht voor het watersysteem en algemene regels. In de Waterschapsverordening stelt het waterschap ook specifieke zorgplichten voor de verschillende onderdelen van het watersysteem. Daarnaast bevat de verordening regels voor handelingen die vergunningplichtig of meldingsplichtig zijn, voor complexe situaties of meer verstrekkende handelingen. Ook bevat de Waterschapsverordening mogelijkheden voor gebiedsgerichte en doelgerichte regulering. Onder de Omgevingswet heeft het waterschap een taak gekregen om lozingseisen vast te stellen. Via de waterschapsverordening heeft het waterschap de bevoegdheid om het overgangsrecht voor lozingen aan te passen naar de kenmerken van het eigen gebied en de gebiedsspecifieke beheerdoelen. Ook kan het waterschap voor sommige activiteiten lozingsregels uit het Besluit activiteiten leefomgeving (BAL) aanvullen met maatwerkregels, met het oog op de beheerdoelen.

Het waterschap zet de Waterschapsverordening dus in voor het behalen van de doelen en het voorkomen van 'schade' aan het watersysteem, door vergunningverlening, toezicht en handhaving.

14-01-'21

Fig.3.1 Overzicht verplichtingen AGV en onderliggende wet- en regelgeving. Het waterschap bepaalt zelf de strategie om de normen en doelen te realiseren, de instrumenten die het hierbij inzet, de wijze waarop, het tempo en de volgorde waarin.

3.2 Maatschappelijke opgaven voor AGV

De blik op de lange termijn

De wereld verandert in hoog tempo. Een aantal ontwikkelingen vormt een bedreiging voor de maatschappij en voor het watersysteem. Denk aan: klimaatverandering, bodemdaling, demografische ontwikkelingen (met bijbehorende verstedelijking en ict-ontwikkelingen zoals datacenters), afname biodiversiteit, stikstofproblematiek, energietransitie en toenemend gebrek aan grondstoffen. Naast bedreigingen ontstaan er ook kansen om adequaat en duurzaam in te spelen op deze ontwikkelingen, denk aan duurzame technologische ontwikkelingen, digitalisering en de circulaire economie. Alle ontwikkelingen samen brengen grote maatschappelijke opgaven met zich mee, waar ook het waterschap een rol in speelt.

Het is daarbij niet voldoende om zes jaar vooruit te kijken, of zelfs 30 jaar, naar 2050. Voor grote investeringen en ruimtelijke beslissingen die impact hebben op het watersysteem zouden we rekening moeten houden met de levensduur van de assets (van onszelf of van anderen), die soms wel 100 jaar kan zijn. Deze assets krijgen te maken met een wezenlijk ander klimaat dan nu. Als we nu niet gaan investeren met een lange termijn horizon, geeft dat niet alleen risico op schade, maar ook op grote herinvesteringskosten. De klimaatverandering gaat steeds sneller en de tijd om maatregelen te nemen wordt daardoor korter. Dit roept allerlei vragen op, ook voor het waterschap, waar we nu nog geen antwoorden op hebben. Aan deze vragen gaan we in de komende planperiode in verschillende veranderprocessen werken.

Voorbeelden van verandervraagstukken

- Gaan we nu al investeren met het oog op de toekomst, of wachten we daar mee?
- Blijven we het huidige systeem optimaliseren of gaan we andere wegen bewandelen? Of doen we beiden?
- Hoe zorgen we dat onze systemen minder van elkaar afhankelijk worden?
- Hoe zorgen we er voor dat water daadwerkelijk mede-sturend wordt in de ruimtelijke ordening vanaf het begin van het proces?
- Hoe zorgen we dat toekomstige generaties ook nog keuzemogelijkheden hebben en besluiten kunnen nemen?
- Welke rol willen we als waterschap spelen in de maatschappelijke transitievraagstukken? Focussen we ons vooral op onze eigen taken of richten we op het gezamenlijk realiseren van bredere doelen met netwerkpartners?

Maatschappelijke uitdagingen integreren in onze taken

In het overzicht in figuur 3.1 is te zien dat veel kaders, doelen, omgevingswaarden en normen voor het waterschap al vast liggen. Deze kaders, doelen, omgevingswaarden en normen dragen allemaal bij aan de grote maatschappelijke opgaven waar Nederland voor staat en bepalen welke wettelijke taak het waterschap daarbij heeft. Onze bijdrage aan de grote maatschappelijke opgaven integreren we in het uitvoeren van onze wettelijke taken: zorgen voor waterveiligheid, voldoende water, gezond water en gezuiverd afvalwater. Voor AGV veranderen de wettelijke taken niet wezenlijk, maar de manier waarop AGV ze uitvoert en de mogelijkheden om de Waterschapsverordening in te zetten voor het bereiken van de doelen, wel. Bij het uitvoeren van de wettelijke taken zijn we continu bezig met aanpassen aan het veranderende klimaat, remmen van bodemdaling, voorsorteren op toenemende drukte (zowel boven de grond als in de ondergrond), verbeteren van de waterkwaliteit

en biodiversiteit, bijdragen aan de energietransitie en terugwinnen en zuinig omgaan met grondstoffen en energie.

Samenwerken

Met de nieuwe Omgevingswet ligt de nadruk steeds meer op het gezamenlijk aanpakken van de maatschappelijke opgaven en het onderling afstemmen van ieders taak daarbij. Samenwerking, communicatie en onderlinge afstemming met andere overheden, maatschappelijke partners en bewoners speelt een grote rol in de aanpak. Ons streven is daarbij om het werk integraal, uniform en veilig uit te voeren, met een hoge kwaliteit van dienstverlening.

In de volgende paragrafen staat een beschrijving van de – op dit moment – belangrijkste maatschappelijke ontwikkelingen en de opgaven die dat oplevert voor AGV. Veel van deze opgaven werken door in meerdere aspecten van het waterbeheer en komen dan ook terug in verschillende hoofdstukken in dit WBP.

Klimaatverandering

Door klimaatverandering krijgen we te maken met meer extreme regenval, overstromingsrisico's door zeespiegelstijging en hoge rivierafvoeren, drogere zomers en meer extreme hitte. Dit heeft grote impact op de maatschappij en op alle aspecten van het waterbeheer. Volgens de huidige klimaatscenario's zal de klimaatverandering en zeespiegelstijging na 2050 mogelijk nog verder versnellen, waardoor er steeds minder tijd is voor het nemen van maatregelen. Alleen technische maatregelen nemen door overheden is niet meer voldoende: de maatschappelijke kosten worden te hoog en het effect is onvoldoende. Samen moeten overheden, maatschappelijke partners en bewoners zorgen voor een meer klimaatbestendige inrichting van het gebied.

De effecten van klimaatverandering op het watersysteem

Klimaatverandering heeft een grote invloed op het waterbeheer en daarmee gerelateerde maatschappelijke en economische functies. Extreme weersomstandigheden zullen vaker en heviger voorkomen: langere periodes van droogte, extremere regenval en hittegolven. De stijgende zeespiegel heeft op middellange termijn gevolgen voor de waterafvoer en overstromingsrisico's. De ruimtelijke omgeving en onze watersystemen zijn op den duur niet ingericht op deze extremen. We verwachten de volgende effecten:

- **Verdroging, verzilting en te weinig zoet water voor watervragende functies:** Zeespiegelstijging leidt tot meer verzilting. We verwachten langere droogteperiodes. Daarbij is er minder aanvoer van rivierwater om het zoute water tegen te houden, waardoor zout water uit IJmuiden dieper doordringt in het achterland. Hiermee komen zoetwatervragende functies (natuur, agrarische sector, drinkwater, industrie, datacenters) onder druk te staan tijdens perioden van droogte en hitte. Verdergaande bodemdaling leidt tot een hogere interne verzilting en slechtere waterkwaliteit (onder andere meer sulfaat) door toename van brak kwelwater in het watersysteem. De verdeling van het zoete water over het watersysteem zal een steeds complexere opgave worden.
- **Hittestress:** Hittegolven en langdurige droogte leiden tot watertekort en verdroging van het (stedelijk) groen. Verdroging van (stedelijk) groen is een probleem omdat begroeiing verkoelend werkt, doordat planten water verdampen. Het wordt steeds belangrijker om regenwater vast te houden voor koelen van de stad.
- **Verdroging natuur:** Grondwaterstands daling en te lage peilen kan leiden tot schade aan de natuur: planten verdrogen of er is meer inlaat van (gebiedsvreemd, vaak te voedselrijk) water nodig.

- **Schade aan infrastructuur en eigen assets door te grote fluctuaties in de grondwaterstand:** Grondwater kan tijdens droogte en hittegolven te ver uitzakken en schade opleveren aan stedelijke infrastructuur, kabels en leidingen en eigen assets door verzakking van de bodem en droogvallen van houten funderingen, waardoor deze kunnen gaan rotten. Verder leidt grondwaterstands daling in veengebieden tot ongelijkmatige bodemdaling en tot uitstoot van CO₂. Een te hoge grondwaterstand leidt ook tot problemen, vooral in de stad (bijvoorbeeld ondergelopen kelders), maar ook in de buitengebieden (te natte landbouwgronden).
- **Meer wateroverlast:** Extreme neerslag kan leiden tot lokale wateroverlast, in stedelijk gebied en in polders. De opgave en noodzaak om met ruimtelijke maatregelen en op privéterreinen meer ruimte voor opvangen en vasthouden van water te creëren wordt groter.
- **Toename impact overstromingsrisico's:** Het steeds dieper komen te liggen van grote oppervlakken van laag-Nederland ten opzichte van de zeespiegel heeft een impact op de veiligheid tegen overstromingen. Er zijn steeds meer maatregelen nodig om aan de veiligheidsnormen te blijven voldoen en om de schade bij een overstroming te beperken, zeker zolang we blijven bouwen in de polders en economische waarde toevoegen.
- **Vaker inzetten van bergingsgebieden en/of gemalen:** Het boezemsysteem voor de berging en afvoer van water uit de polders komt bij meer neerslag onder druk te staan. Bergingsgebieden zullen in de toekomst vaker ingezet moeten worden om wateroverlast te voorkomen, juist in polders en stedelijk gebied, om het boezemsysteem te ontlasten. Mogelijk hebben we meer bergingsgebieden nodig. In de huidige situatie zijn de afvoermogelijkheden te beperkt en zullen we vaker gemaal Zeeburg in moeten zetten. Als laatste redmiddel kunnen we in extreme situaties poldergemalen stop zetten en wateroverlast in de polders accepteren om te zorgen dat het boezemsysteem blijft functioneren en om ongecontroleerde overstromingen te voorkomen.
- **Meer impact op de waterkwaliteit en ecologie:** Waterkwaliteit komt onder druk te staan bij extremere neerslag, die vaker tot overstorten van het riool zal leiden. Ook hitte en droogte leiden tot slechtere waterkwaliteit, denk aan blauwalg en verzilting. Dit heeft negatieve invloed op natuurwaarden en op de gezondheid van de leefomgeving.
- **Slechtere zwemwaterkwaliteit:** Bij meer hittegolven neemt de behoefte aan water- en vaarrecreatie toe, terwijl de zwemwaterkwaliteit onder druk komt te staan door algenbloei. Door meer extreme buien zal het gemengde rioolstelsel vaker overstorten, wat ook een slechtere zwemwaterkwaliteit tot gevolg kan hebben.
- **Schade aan natuur door exoten:** Door verder opwarming vinden we steeds meer exotische plant- en diersoorten in het watersysteem terug. Deze kunnen schade aanrichten aan het ecosysteem.

Maatschappelijke opgave – samen werken aan een klimaatbestendig gebied

De gezamenlijke ambitie van rijk, provincies, gemeenten en waterschappen is dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en water robuust is ingericht. Dit staat in de Deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie en het rijk heeft deze ambitie vervolgens vastgelegd in de Nationale Omgevingsvisie (lit.1). Het doel is om bij ruimtelijke (her)ontwikkelingen te zorgen dat het risico op schade en slachtoffers door overstromingen of extreem weer niet verder toeneemt. Ook de uitvoering van beheer en onderhoud moet zodanig zijn dat de kans op schade en slachtoffers – waar mogelijk – afneemt. In lijn met deze nationale afspraken is AGV vanaf 2018 gestart met het Programma Klimaatadaptatie, om deze opgave in samenhang op te pakken. De ambitie van AGV is daarbij dat het werkgebied in 2050 klimaatadaptief en veerkrachtig is. De strategie om dat te realiseren bestaat uit: samen aan de slag, benutten van fysieke veranderingen en zelf het goede voorbeeld geven.

Samen aan de slag

Klimaatadaptatie is een grote maatschappelijke opgave en wij kunnen deze niet alleen oplossen. Uiteindelijk zal iederéén zich moeten aanpassen. Samenwerken met gebiedspartners is een voorwaarde. Dat vraagt om bewustwording en handelen van onszelf en onze gebiedspartners, zowel publieke partners als private partners. Het gaat hierbij onder andere om bewoners, woningcorporaties, nutsbedrijven, perceeleigenaren en (agrarische)bedrijven. Ook intermediairs richting bewoners en andere private partijen spelen een rol, zoals tuincentra, installatiebedrijven en verzekeraars. Elke partij heeft hierbij een eigen wettelijk kader, belangen en eventueel financieringsmogelijkheden. Samen voeren de partijen zogenaamde 'risicodialogen', waarin zij gezamenlijk de kwetsbaarheden voor extreem weer en overstromingen in beeld brengen en bepalen welke risico's acceptabel zijn, welke niet en welke maatregelen er mogelijk en nodig zijn. De uitkomsten van deze risicodialogen leiden tot regionale adaptatie strategieën. Voor het voeren van de risicodialogen, opstellen van de klimaatadaptatie strategieën en uitvoeringsagenda's werken we samen met partners in de werkregio Amsterdam (met Amsterdam en de andere waterschappen) en de werkregio AGV-gebied (via BOWA met de gemeenten en de provincies). Deze effectieve samenwerking zetten we de komende jaren voort om het gebied klimaatbestendig te maken.

Benutten van fysieke veranderingen

We koppelen mee met fysieke veranderingen en we versnellen waar nodig bij knelpunten. Dat wil zeggen: we benutten alle relevante fysieke veranderingen in het werkgebied van AGV, zowel op publiek als privaat terrein. Voorbeelden zijn de geplande bouw van ca. 240.000 nieuwe woningen in de Metropool Regio Amsterdam (MRA) en 100.000 woningen in de regio Utrecht (U16), de herinrichting en herprofilering van straten en pleinen, (groot) onderhoud aan gebouwen en tuinen en het aansluiten op de ruimtelijke consequenties van andere maatschappelijke opgaven, zoals de energietransitie.

Zelf het goede voorbeeld geven

Een belangrijk onderdeel van een klimaatadaptief werkgebied is het klimaatbestendig maken van de eigen assets van het waterschap, zoals gemalen en afvalwaterzuiveringen. Dit kunnen we voor een belangrijk deel zelf en hiermee geven we het goede voorbeeld aan onze gebiedspartners.

In dit WBP komt klimaatadaptatie terug in de hoofdstukken 'Bestuur en maatschappij', 'Waterveiligheid', 'Voldoende water', 'Gezond water', 'Gezuiverd afvalwater' en 'Cultuurhistorie en recreatie'.

Bodemdaling

In het beheergebied van AGV liggen veel polders met veen in de bodem. Bij indroging van veen verandert het van structuur en samenstelling en klinkt het in, waardoor de bodem daalt – vaak ongelijkmatig. Ook gewicht op een veenbodem (bijvoorbeeld door woningbouw) leidt tot bodemdaling (zetting). Niet alleen zorgt bodemdaling voor problemen en hoge kosten in het waterbeheer (zie kader), er komen ook broeikasgassen vrij bij veenafbraak. Klimaatverandering versterkt bodemdaling, met name vanwege langere droge periodes.

Bodemdaling

Bodemdaling levert verschillende problemen op, waardoor het blijven verlagen van het waterpeil om de bodemdaling te volgen is op termijn niet is vol te houden:

- **Vernatting:** als het maaiveld daalt terwijl het waterpeil gelijk blijft, wordt het perceel steeds natter en daarbij minder geschikt voor landbouw of andere functies. Om vernatting te voorkomen bij bodemdaling was het tot voor kort gebruikelijk het waterpeil te verlagen. Het nadeel hiervan is dat het verdere bodemdaling versterkt.
- **Broeikasgassen:** bij bodemdaling breekt veen in de bodem af, waarbij broeikasgassen vrijkomen (tussen de 20 en 35 ton CO₂ per jaar per hectare).
- **Bagger:** door veenafbraak komt bagger vrij die de wateren ondieper maakt.
- **Verslechtering waterkwaliteit:** Veenafbraak leidt tot het vrijkomen van nutriënten die via uitspoeling de waterkwaliteit verslechteren. Sterke bodemdaling vergroot op sommige plekken het risico op openbarsten van de waterbodem, waardoor zout grondwater omhoog kan komen en daar het oppervlaktewater verontreinigt.
- **Versnippering:** ongelijke bodemdaling leidt tot versnippering van peilvakken in nattere en drogere delen. Dit maakt het beheer minder robuust en duurder.
- **Schade aan funderingen:** in veengebieden is er een risico voor gebouwen die op houten palen staan: deze kunnen gaan rotten als ze droog komen te staan. Ondiepe funderingen (ook 'op staal') kunnen scheefzakken.
- **Verzakking:** tuinen en niet onderheide wegen en leidingen kunnen zakken. Samen met de ongelijke bodemdaling leidt dat tot breuken in infrastructuur en huizen die steeds hoger boven de tuinen uitsteken.
- **Risico's voor ondergrondse leidingen:** met het verdwijnen van het veen, verdwijnt ook langzaam de deklaag van grote gas-, drinkwater- en transportleidingen, waardoor ze dichters aan de oppervlakte komen te liggen en kwetsbaarder worden.
- **Hogere kosten:** al met al worden door bodemdaling de problemen en de kosten voor het waterbeheer veel hoger. Dat geldt ook voor de kosten in het stedelijk gebied, bij gemeenten en woningeigenaren (bijvoorbeeld: vervangen funderingen).

Maatschappelijke opgave – remmen van bodemdaling door samenwerking

Er zijn nog veel vragen over de beste manier om bodemdaling te remmen. De uitdaging voor de komende jaren is dan ook het vergroten van onze kennis, samen met kennisinstututen, andere waterschappen en overheden en de (agrarische) ondernemers in ons gebied. Samen met de provincies Utrecht en Noord-Holland (en andere overheden en gebiedspartners) stellen we een regionale veenweidestrategie op, waarin we aangeven hoe we in 2030 de doelstellingen willen bereiken van het klimaatakkoord (1 Mton reductie broeikasgassen uit veen in Nederland) en de provincie (50% reductie bodemdaling). We willen intensief samenwerken met alle betrokkenen in gebiedsprocessen om samen te komen tot goede oplossingen en maatwerk, in de vorm van pilots en maatregelen (Actieprogramma Veenweide). Al eerder, in de Strategie Bodemdaling, heeft het bestuur besloten om vanaf 2030 het waterpeil in bepaalde gebieden niet meer volledig aan te passen aan de bodemdaling, om het proces van verdere bodemdaling te voorkomen.

In dit WBP komt 'remmen bodemdaling' terug in het hoofdstuk 'Voldoende water'.

Afname biodiversiteit en verslechtering ecologische waterkwaliteit

Afname van biodiversiteit en de achteruitgang van de ecologische waterkwaliteit is een landelijke en zelfs wereldwijde trend. De Europese doelstelling is: toename van de biodiversiteit, herstel van Natura2000-gebieden, geen achteruitgang in ecologische kwaliteit in alle wateren en een goede ecologische kwaliteit in een deel

van de wateren in 2027. Dit kan alleen met een gezamenlijke inspanning van alle partijen die invloed hebben op de ecologische kwaliteit.

Een hoge biodiversiteit betekent dat er veel variatie en verscheidenheid is in soorten, ecosystemen en relaties binnen en rond de watersystemen en op de overgangen van water naar land. Een hoge biodiversiteit is onder andere belangrijk omdat het een dempende werking heeft op invloeden die een gebied onder druk zetten, zoals plagen, vervuiling en klimaatverandering. Robuuste, met elkaar verbonden natuurgebieden met een gezond watersysteem zijn beter bestand tegen weersextremen als gevolg van klimaatverandering. In delen van ons gebied (25%) zien we resultaat van onze inspanningen om de waterkwaliteit te verbeteren en de biodiversiteit te vergroten. In andere delen gaat de waterkwaliteit achteruit (45%), ondanks inspanningen van waterschap, gemeenten, agrariërs, natuurorganisaties en anderen.

De belangrijkste oorzaken van onvoldoende ecologische waterkwaliteit:

- **Te veel voedingsstoffen in het water, vaak fosfaat.** Onder andere door af- en uitspoeling vanuit percelen en veenbodems, riooloverstorten en foutieve aansluitingen van riolering en bladval.
- **Ongeschikte structuur van bodem of begroeiing** (bijvoorbeeld te intensief onderhoud of juist te weinig onderhoud (maaien en baggeren), waardoor er te weinig leefgebied is voor flora en fauna).
- **Te veel zwevend stof** in het water of **te veel beschaduwing** door bomen op de oever, waardoor waterplanten te weinig licht krijgen.
- **Te veel slib** op de bodem waardoor wateren te ondiep zijn en de waterbodem ongeschikt is voor een hoge biodiversiteit.
- **Het wegvallen van de stroom schoon, diep grondwater (diepe kwel)** vanuit de Heuvelrug, die van nature aan de oppervlakte komt aan de voet van de Heuvelrug in het Vechtplassengebied. Dit komt onder andere doordat minder water infiltreert in de Heuvelrug (verstedelijking, bebossing), door onttrekkingen (onder andere voor drinkwater) en door wegzijging naar diepgelegen polders (Horstermeer, Bethunepolder).
- **Intensieve waterrecreatie en scheepvaart** (troebel water, onrust, afval, beschadiging).
- **Invloed van invasieve (exotische) soorten** die verstoorde ecosystemen domineren (bijvoorbeeld Amerikaanse rivierkreeft, Waterwaaier).
- **Nieuwe stoffen**, zoals medicijnresten, hormonen, plastics en nog onbekende stoffen in het water.

Maatschappelijke opgave – realiseren ecologisch gezonde watersystemen

De overheid staat voor de resultaatsverplichting om te zorgen dat in 2027 de wateren voldoen aan de chemische en ecologische kwaliteitsdoelen uit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Het minimaal behouden van de huidige kwaliteit en het halen van de KRW-doelen in 2027 staat onder druk en vormt een enorme opgave voor AGV en partners.

Het waterschap werkt samen met andere partijen aan maatregelen in een KRW-programma. AGV ziet zichzelf hierbij als de trekker van de eigen maatregelen én ook als aanjager voor maatregelen waarvoor bestuurlijke partners en maatschappelijke partijen aan de lat staan. Gezond water moet en we moeten het vooral samen doen. AGV heeft niet op alle oorzaken van een slechte ecologische kwaliteit invloed. Er ligt een belangrijke rol bij de landbouwsector (reductie stikstofdepositie in natuurgebieden, management nutriënten op het bedrijf, duurzaam bodembeheer, ecologisch slootbeheer, reductie fosforbelasting door afstroming van verhard oppervlak), provincies (functietoekenning), terreinbeheerders (beheer en onderhoud) en gemeenten (bronaanpak, functioneren riolering, bestemmingsplannen).

Ook het vergroten van de biodiversiteit kan alleen bij een gezamenlijke inspanning. Als waterschap kunnen wij deels zelf dingen doen om de biodiversiteit te vergroten. Onze ambitie is:

- We maken onze dijken, bermen, watergangen en oevers geschikt als leefgebied en als ecologische verbindingzones.
- Bij al onze activiteiten spelen biodiversiteit en ecologie een sturende rol.

Maar bovenal willen wij de natuurlijke partner zijn van gemeenten, provincie, rijk en terreineigenaren (waaronder natuurbeschermingsorganisaties) als het gaat om versterken van biodiversiteit. Want ook hier geldt: biodiversiteit gaat niet alleen over water. Het draagvlak voor biodiversiteit kan verder groeien als we een groot deel van de natuur aantrekkelijk en goed 'beleefbaar' maken voor bewoners en recreanten – ook dat is iets dat we samen met onze partners willen oppakken.

In dit WBP komt 'Vergroten biodiversiteit' en 'realiseren ecologisch gezonde watersystemen' terug in het hoofdstuk 'Waterveiligheid', 'Voldoende water', 'Gezond water' en 'Cultuurhistorie en recreatie'.

Stedelijke en demografische ontwikkelingen

Het wordt drukker – zowel boven als onder de grond In de Metropoolregio Amsterdam komen er tot 2030 175.000 extra woningen bij (voornamelijk in de stadsharten) en 240.000 extra woningen tot 2050. In de regio Utrecht komen er 100.000 woningen bij. We verwachten toename in toerisme (veel meer hotels), toename aan bedrijvigheid, kennisindustrie en bijbehorende investeringen in mobiliteit (weg/trein). Voor het watersysteem betekent dat meer afvoer van afvalwater en ook meer recreatief gebruik van het watersysteem, waardoor waterkwaliteitsdoelen steeds meer onder druk komen te staan. In ons beheergebied is er vooral sprake van binnenstedelijke verdichting. Hierdoor komt het watersysteem nog verder onder druk te staan. Bijvoorbeeld door betegelde tuinen, waardoor water niet de bodem in kan zakken en door onderkeldering. Er is vaak geen ruimte om ook nog water bij te graven in het stedelijk gebied, terwijl dit tegelijkertijd ook extremere buien te verwerken krijgt. Zo zal het bij nieuwbouw vaak ook nodig zijn om op particulier terrein water vast te houden of tijdelijk te bergen. Dit vraagt om publiek-private afspraken over klimaatadaptatie met de bouwketenpartners en overheden, zoals we momenteel in MRA verband en met de Provincie Utrecht onderzoeken. De toenemende drukte in de ondergrond, de verkeersdrukte en de problemen met betrekking tot de bereikbaarheid maken dat het steeds lastiger wordt om in voldoende tempo onze installaties en systemen in de openbare ruimte te kunnen renoveren en vernieuwen. Ook ICT-ontwikkelingen kunnen een bedreiging vormen – denk aan datacentra die invloed hebben op de waterkwaliteit door het lozen van koelwater en die voldoende water nodig hebben voor koeling.

Uitgangspunten water en klimaatadaptatie in verstedelijkingsstrategieën

Het Rijk en de regio hebben gezamenlijk verstedelijkingsstrategieën opgesteld. Voor AGV zijn relevant: het Ruimtelijk Economisch Programma (REP), U16 en Metropoolregio Amsterdam (MRA). Deze programma's beschouwen water en klimaatadaptatie integraal met andere economische en ruimtelijke ontwikkelingen zoals wonen, werken, mobiliteit, duurzaamheid, landschap en maatschappelijke effecten. Rijk en MRA hebben samen de volgende uitgangspunten opgesteld:

- Nieuwe locaties en herstructureringsgebieden voor wonen en werken worden klimaatbestendig en waterneutraal ontwikkeld: regenwater wordt ter plekke vastgehouden, vertraagd afgevoerd en zoveel mogelijk hergebruikt in het

plangebied. Hevige neerslag zorgt niet voor schade in en aan gebouwen, infrastructuur en voorzieningen. Vitale en kwetsbare infrastructuur en voorzieningen blijven functioneren en blijven bereikbaar. Schade bij mogelijke overstromingen blijft beperkt. Tijdens hitte biedt het plangebied een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving en microklimaat. De inrichting is afgestemd op de verwachte grondwaterstanden en de zoetwaterbeschikbaarheid tijdens droogte. Bij langdurige droogte wordt schade aan bebouwing, wegen, groen en vitale en kwetsbare functies voorkomen.

- Nieuwe stedelijke ontwikkelingen vinden alleen plaats op locaties waar ze te combineren zijn met een robuust en toekomstbestendig systeem van water en bodem. Dat betekent onder meer dat niet wordt gebouwd in gebieden met een relatief hoge kans op overstromingen met een relatief grote diepte, tenzij gebouwd wordt op een wijze die bestand is tegen zo'n overstroming. Dat geldt in het bijzonder voor kwetsbare functies zoals datacenters, ziekenhuizen en vitale infrastructuur.
- Ontwikkelingen dragen zo mogelijk bij aan het tegengaan en vertragen van de bodemdaling.
- Er wordt voldoende ruimte gecreëerd voor tijdelijke waterberging in natte periodes, zowel in polders als aan het regionale watersysteem en het hoofdwatersysteem.
- Er wordt voldoende water vastgehouden of opgeslagen, zodat er ook in lange periodes van droogte voldoende zoetwater beschikbaar blijft voor natuur, drinkwater en landbouw. Nieuwe functies die veel water vragen worden gesitueerd op een locatie waar voldoende water in de nabijheid aanwezig is.

Maatschappelijke opgave voor AGV – vroeg aan tafel bij ruimtelijke ordening

De grootste opgave is om in een vroeg stadium pro-actief aan tafel te komen, daar waar de beslissingen over ruimtelijke ordening worden genomen. Daarmee kunnen we voorkomen dat we later extra maatschappelijke kosten moeten maken om nog een functionerend watersysteem te behouden, omdat we niet op het juiste moment hebben meegestuurd voor een toekomstbestendig watersysteem. Het is belangrijk om in een vroeg stadium te weten en horen wat er speelt en het waterbelang in te brengen. Dat vraagt om een andere houding van het waterschap: niet alleen vooral technisch nadenken en oplossingen bedenken, maar juist in een vroeg stadium in gesprek om gezamenlijk tot mogelijke oplossingen te komen. Daarmee voorkomen we dat we pas aan tafel komen als er vergunningen nodig zijn vanuit de Waterschapsverordening.

In dit WBP komt 'aanhaken bij stedelijke en demografische ontwikkelingen' terug in het hoofdstuk 'Bestuur en Maatschappij, 'Voldoende water' en 'Gezuiverd afvalwater'.

Energietransitie

Nederland staat voor een energietransitie: in 2050 moeten alle woningen van het gas af zijn. 'Van het gas af' betekent dat Nederland op grote schaal andere energiebronnen moet gaan gebruiken, zoals energie uit wind, zon en water. De watercyclus is waarschijnlijk in de toekomst een belangrijke nieuwe bron van warmte en koude.

Maatschappelijke opgave voor AGV – energie uit water, zon en wind

Oppervlaktewater en afvalwater bevatten warmte en koude die we kunnen benutten: aquathermie. Grondwater kan gebruikt worden om thermische energie in op te slaan

(Warmte Koude Opslag). Aquathermie kan onder bepaalde voorwaarden voorzien in een groot deel van de warmtevraag van woningen en bijdragen aan de behoefte aan koelwater. Omdat onttrekken van thermische energie aan oppervlaktewater een risico kan betekenen voor de (ecologische) waterkwaliteit vergt dit een zorgvuldige overweging en afweging, samen met de gemeenten en andere partners. Ook zonne-energie is een bron die AGV meer wil gaan benutten, met name op verhardingen en daken. In het Bestuursakkoord heeft AGV aangegeven zonnecellen op water niet wenselijk te vinden vanuit ecologisch oogpunt: het onttrekken van zonlicht aan oppervlaktewater is slecht voor het ecosysteem.

In dit WBP komt het onderwerp 'aansluiten op de energietransitie' terug in het hoofdstuk 'Bestuur en Maatschappij' en 'Gezuiverd afvalwater'.

Circulaire economie

De vraag naar grondstoffen neemt wereldwijd sterk toe. Uitputting van onze grondstoffenvoorraden en overmatige negatieve effecten van het gebruik ervan dreigen en zijn al zichtbaar. Daarom werkt de overheid samen met het bedrijfsleven, kennisinstututen en natuur- en milieuorganisaties, overheden, vakbonden, financiële instellingen en andere maatschappelijke organisaties om zuiniger en slimmer met grondstoffen om te gaan. Om de transitie naar een circulaire economie in Nederland te versnellen hebben veel partijen in 2016 het Grondstoffenakkoord ondertekend. Ook AGV heeft zich aan dit akkoord gecommitteerd. Het doel van het akkoord: Nederland volledig circulair in 2050. Met als tussenstap om in 2030 het primair grondstoffengebruik met 50% te reduceren.

Maatschappelijke opgave - minder grondstoffen gebruiken en grondstoffen terugwinnen uit de watercyclus

Afvalwater is een bron van grondstoffen en energie. Er liggen kansen voor terugwinnen van grondstoffen en voor productie van nieuwe grondstoffen uit de watercyclus, zowel centraal (in de rioolwaterzuiveringen) als wellicht lokaal door het toepassen van nieuwe sanitatie bij nieuwbouwprojecten. Om deze ambities waar te maken kan AGV inzetten op:

- Het verminderen van grondstoffengebruik in de huidige bedrijfsvoering.
- Het terugwinnen van grondstoffen (inclusief schoon, zoet water) uit afvalwater.
- Het tot maatschappelijke waarde brengen van andere uitgaande stromen dan afvalwater (denk bijvoorbeeld ook aan maaisel).
- Het verkennen van nieuwe technieken en uitvoeren van risico-analyses over de toepasbaarheid er van, bijvoorbeeld voor Nieuwe sanitatie.

Verder onderzoeken we de mogelijkheid en wenselijkheid om met eigen assets en competenties bij te dragen aan een circulaire economie, in samenwerking met regionale, nationale en internationale partijen.

Randvoorwaarde voor circulariteit is duurzaam opdrachtgeverschap en maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI) en aanbesteden. Hiervoor ontwikkelt AGV een werkwijze in lijn met MVI en de aanpak Duurzaam GWW (Grond-, Weg- en Waterbouw) die voortkomt uit de Green Deal Duurzaam GWW. Het ambitieniveau en de keuzes die hieruit voortkomen (strategie), staan in de Visie AGV Circulair, met bijbehorend programmaplan¹.

---

¹ Besluitvorming in 2021. Afhankelijk hiervan tekst eventueel aanpassen.

In dit WBP komt 'duurzaam hergebruik van grondstoffen' en 'circulair werken' terug in het hoofdstuk 'Bestuur en Maatschappij' en 'Gezuiverd afvalwater'.

Technologische ontwikkelingen

Naast ontwikkelingen die het watersysteem bedreigen zien we wereldwijd ook een snelle technologische ontwikkeling, die nieuwe, meer duurzame watertechnologie mogelijk maakt. AGV kan hieraan bijdragen door te blijven innoveren, met als doel het verbeteren van het watersysteem. Denk aan de aanpak van microverontreinigingen zoals medicijnresten, bestrijdingsmiddelen en andere chemische stoffen. Maar denk ook aan data gestuurd werken: de ontwikkeling van nieuwe en nauwkeuriger sensoren maakt het mogelijk om veel meer te meten en kennis en data (realtime) te benutten om meer data gestuurd te werken.

Maatschappelijke opgave - Innoveren

AGV staat de komende jaren voor de opgave om doelmatig te (blijven) innoveren. De onderzoeks- en innovatieagenda richt zich met name op de thema's energietransitie, klimaatadaptatie, data en sensoren, waterkwaliteit en -technologie, bodemdaling en circulaire economie. Innoveren is geen doel op zich, het gaat om het ontwikkelen van kennis en beleid, samen met andere partijen, die voor het waterschap zelf en onze partners het meest nodig is.

In dit WBP komt 'innovatie' terug in het hoofdstuk 'Bestuur en Maatschappij'.

Digitalisering

De hele wereld digitaliseert in hoog tempo, AGV dus ook. Steeds meer worden bedrijfsprocessen geautomatiseerd, nemen robots een deel van het werk over, verzamelen sensoren continu data om bedrijfsprocessen te sturen en verbeteren en regelen mensen hun zaken online op het moment dat het hen uitkomt. Er ontstaan nieuwe uitdagingen, bijvoorbeeld op het gebied van cybersecurity, privacy, delen van data en dataopslag.

Maatschappelijke opgave – digitaliseren met aandacht voor beveiliging en privacy

Ook AGV digitaliseert. Digitalisering speelt een grote rol bij het beheer van de assets, de klantprocessen en de bedrijfsvoering van het waterschap. Contacten met inwoners verlopen steeds meer digitaal en assets zullen uiteindelijk zelf digitaal en online vertellen in welke conditie ze verkeren. Het waterschap zal meer data willen en kunnen gebruiken van andere organisaties en van inwoners, en andersom eigen data ter beschikking stellen aan anderen. Dit betekent dat het waterschap zich op een andere wijze tot haar inwoners gaat verhouden. Daarbij gaat het om tweerichtingsverkeer met dialoog en elkaar wederzijds informeren. Hierbij is continu aandacht nodig voor digitale beveiliging en privacy.

AGV heeft 'digitalisering' georganiseerd in een apart programma.

4 Bestuur en maatschappij

AGV werkt ten dienste van de maatschappij nu en in de toekomst. Onze omgeving staat centraal in al ons werken en handelen. We kijken en luisteren dan ook integraal naar onze omgeving en naar de vraagstukken van omgevingspartners. In de planperiode wil AGV effectief samenwerken aan water gerelateerde maatschappelijke opgaven, als netwerkpartner midden in de samenleving, zowel nationaal als internationaal. Een integrale, gebiedsgerichte aanpak staat daarbij centraal, net als actief participatiebeleid, dat onderdeel is van dit Waterbeheerprogramma. AGV zet actief in op communicatie en dialoog. Daarnaast staan duurzaamheid en circulair werken centraal bij het beheren en benutten van het watersysteem.

Onderstaand diagram vat samen welke resultaten AGV nastreeft op het gebied van bestuur en maatschappij en welke prestaties op hoofdlijnen AGV uitvoert in de planperiode.

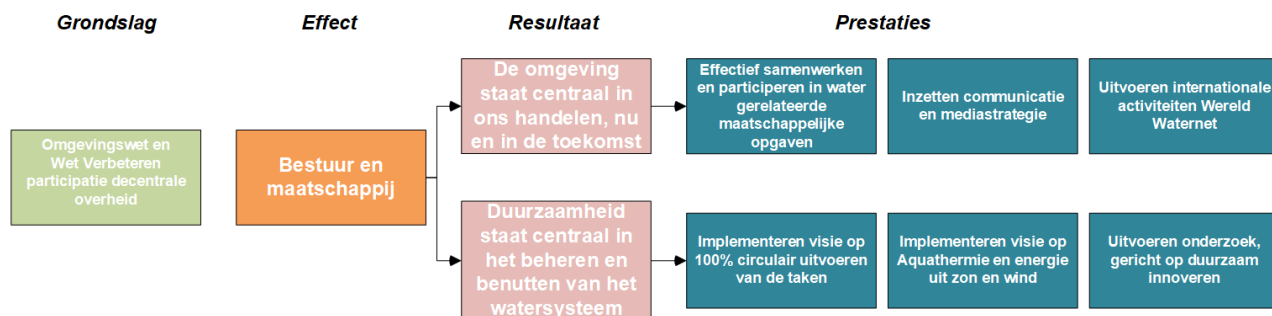

Fig.4.1 Beoogde resultaten en prestaties in de planperiode voor Bestuur en maatschappij.

4.1 Bestuurlijke ambitie volgens het Bestuursakkoord

“Het waterschap staat midden in de maatschappij, als een partner bij de aanpak van vraagstukken. Vanuit onze kerntaken zoeken we naar gezamenlijke ‘koppelkansen’, innovaties en digitale oplossingen. Op een zodanige manier dat niet alleen het waterschap, maar iedereen zich meer en meer betrokken voelt bij water. Daarom gaan we de komende jaren nog meer actief in gesprek met inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en andere overheden. Niet pas achteraf, als plannen al klaar zijn, maar vanaf het begin. In vertrouwen, zelfbewust over onze rol en taken, maar ook met oog voor de belangen en verantwoordelijkheden van anderen. Wij voelen ons betrokken bij water.

Als democratisch waterschap betrekken we de omgeving, met een echt open houding, bij het vraagstuk en niet pas bij de oplossing. We moeten dan wel goed weten wat er speelt bij gemeenten en partners in ons gebied en bij gebruikers van onze systemen. Alleen dan kunnen we veel eerder samen optrekken bij het oplossen van problemen en oplossingen bedenken die interessant zijn voor veel meer partijen dan alleen het waterschap. We zorgen dat de mogelijkheden voor inspraak en zeggenschap voor alle partners van ons waterschap helder zijn.

De klimaatverandering plaatst het waterschap de laatste jaren voor een nieuwe maatschappelijke opgave, met als sleutelwoorden ‘klimaatbewustzijn’ en ‘waterbewustzijn’. Wij willen leiderschap tonen op het gebied van watermanagement om ons gebied klaar te maken voor de toekomst. Daarbij zoeken we samenwerking met

andere overheden, inwoners en bedrijven. En goede samenwerking staat of valt met sterke communicatie in onze projecten.

Om ook in de toekomst draagvlak te houden voor het waterschap, zullen we verschillende doelgroepen, zoals inwoners en bedrijven, actiever moeten betrekken bij het vormen van beleid. Tegelijkertijd moeten zij zich ook meer bewust worden van hun collectieve en persoonlijke verantwoordelijkheid voor waterbeheer. Om dit te bereiken moeten inwoners, bedrijven en overheidsinstanties het waterschap regelmatig op het netvlies krijgen. We moeten laten zien wie we zijn en wat we doen. We kunnen hierbij voortbouwen op ons werk in de afgelopen jaren. We moeten nu alleen een stap extra zetten. Vanwege hun grote betrokkenheid bij het water zullen de bewoners van het buitengebied daarbij voor het waterschap de voorhoede vormen voor deze extra stap.”

4.2 Beoogde maatschappelijke effect

De ambitie uit het bestuursakkoord voor het onderwerp Bestuur en Maatschappij is vertaald naar het volgende maatschappelijke effect: het wensbeeld voor de langere termijn.

Als waterschap werken we ten dienste van de maatschappij nu en in de toekomst. Onze omgeving staat centraal in al ons werken en handelen. We kijken en luisteren dan ook integraal naar onze omgeving en naar de vraagstukken van omgevingspartners. We beperken we ons niet langer alleen tot de traditionele watertaken. We kijken hoe we vanuit water en onze taken bij kunnen dragen aan maatschappelijke opgaven en de kwaliteit van de leefomgeving. We zetten ons actief en initiatiefrijk in voor brede maatschappelijke vraagstukken die met water te maken hebben, zoals klimaatverandering, energie, circulariteit, biodiversiteit en ruimte. We werken doelgericht, open en democratisch samen met andere partners en benutten de kennis van alle betrokkenen. We gaan in dialoog met bewoners, bedrijven en samenwerkingspartners om gezamenlijk optimale oplossingen te vinden. AGV is eindverantwoordelijk en aanspreekbaar op de aanpak en de uitkomsten van processen waar AGV trekker van is. We streven ernaar door participatie betere plannen, besluiten, realisatie en beheer te realiseren en meer draagvlak en waterbetrokkenheid. Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties denken en doen mee in de beleidsvorming, uitvoering en evaluatie. Relevante informatie voor derden om initiatief te kunnen nemen en mee te kunnen doen, is openbaar. Hierin werken we samen met andere overheden in het kader van de Omgevingswet.

4.3 Te realiseren resultaten

De resultaten die AGV nastreeft zijn:

Nr.	Resultaat	Toelichting
BM-R1	De omgeving staat centraal in ons handelen, nu en in de toekomst	Dit resultaat gaat over invulling geven aan de rol van moderne overheid, steeds meer gericht op participatie en samenwerken aan maatschappelijke opgaven, met oog voor de (toekomstige) ontwikkelingen die op ons afkomen.
BM-R2	Duurzaamheid staat centraal in het beheren en benutten van het watersysteem	Dit resultaat gaat over duurzaam en circulair werken en over het innemen van een rol bij het benutten van energie uit het watersysteem (aquathermie). Hiermee dragen we bij aan het Klimaatakkoord, waarin is afgesproken 49% CO2

Nr.	Resultaat	Toelichting
		te reduceren in 2030 t.o.v. 1990 en het Grondstoffenakkoord, waarin is afgesproken de circulaire economie te versnellen om te komen tot 50% reductie van primair grondstofverbruik en in 2050 100% circulair te werken.

4.4 Huidige situatie

Omgevings- en toekomstgericht handelen

Van oudsher is AGV sterk gericht op de 'presterende rol' van het waterschap. AGV heeft in deze rol als bevoegd gezag veel ervaring met het organiseren van participatie, met name bij de watergebiedsplannen en dijkverbeteringsplannen. Hier werken we met gebiedsbijeenkomsten met belanghebbenden en keukentafelgesprekken (landelijk gebied) of afstemming met gemeenten (bebouwd gebied). Daarbij bespreekt AGV de functionele eisen met direct betrokkenen en vertaalt deze zo veel mogelijk naar een technisch ontwerp dat past in de omgeving. Daardoor is het aantal bezwaren en geslaagde beroepsprocedures bij watergebiedsplannen en keringen beperkt.

De 'netwerkende' en 'responsieve rol' worden steeds belangrijker en zijn in ontwikkeling. Voorbeelden van processen waarin we in deze rol al nauw samenwerken met partners is het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen, de reconstructie van de N200, het Programma Duurzame Gebiedsontwikkeling Amsterdam (thematische studie waterveiligheid), samenwerking rondom klimaatadaptatie binnen onder andere het Bestuurlijk Overleg Water AGV (BOWA) en Amsterdam Rainproof.

De ambitie om als AGV meer in dialoog te gaan, samenwerking te zoeken en mee te bewegen op maatschappelijke ontwikkelingen, stelt ons voor de uitdaging om nog meer tot een integrale aanpak te komen met omgevingspartners. Op tactisch niveau werken we op dit moment nog niet met een afwegingskader, om te bepalen of en op welke manier we willen participeren bij initiatieven van derden. Op strategisch niveau zien we de uitdaging om tot afstemming te komen met Regionale Energie Strategieën en klimaatadaptatie. Op bestuurlijk niveau is het nodig om de bestuurlijke dialoog, waarbij AB en DB zelf een rol nemen om vroegtijdig bestuurlijk het gesprek aan te gaan, beter in te richten en faciliteren.

Duurzaamheid

AGV heeft veel aandacht voor duurzame en innovatieve projecten. Denk aan het terugwinnen van struviet uit afvalwater, de pilot natte teelt of onderzoeken naar de toepassing van aquathermie. Maar als het gaat over het duurzaam uitvoeren van de primaire taken, is er nog veel te winnen. Toepassen van de aanpak Duurzaam Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW), waar duurzaamheid een gunningscriterium is, is in opbouw.

4.5 Strategie op hoofdlijnen

Om de afstand tussen de huidige situatie en de beoogde resultaten te overbruggen, volgt AGV in de planperiode de volgende strategie op hoofdlijnen:

AGV als netwerkpartner, midden in de samenleving

Onder de Omgevingswet werken we samen aan een toekomstbestendige leefomgeving. Dit betekent iets voor de rol van AGV in de samenleving: AGV moet en wil midden in de samenleving staan. Dat doen we vanuit onze taken (zorgen voor waterveiligheid, voldoende water, gezond water en gezuiverd afvalwater), met een brede blik op de hele leefomgeving, met een luisterend oor en in dialoog en nauwe afstemming met onze partners, betrokkenen en belanghebbenden. Waterschap AGV werkt niet alleen als één overheid samen met andere overheden binnen de beleidscyclus van omgevings- en waterplannen, maar gaat in de dagelijkse bedrijfsvoering als verbindende overheid actief op zoek naar koppelkansen om verschillende maatschappelijke vraagstukken integraal aan te pakken. We gaan brede samenwerkingen aan en leveren gebiedsgericht maatwerk. In die samenwerkingen houdt iedere deelnemende organisatie in principe een eigen rol en (financiële) verantwoordelijkheid, behalve als een maatschappelijke opgave buiten ieders rol valt en er toch iets moet gebeuren. Dan zijn nieuwe afspraken nodig. Het waterschap wil vanaf het begin een actieve rol spelen in regionale vraagstukken over woningbouw en de kwaliteit van de leefomgeving en politieke en maatschappelijke ontwikkelingen in de omgeving systematisch waarnemen en analyseren, zodat we besluitvormingsprocessen effectief kunnen beïnvloeden. Waar het belangrijk is om krachten te bundelen, zoeken we actief bestuurlijke samenwerking met de provincies en de gemeenten. We maken ons ook sterk om via de Unie van Waterschappen modern, professioneel en effectief de krachten te bundelen met andere waterschappen.

Samenwerken gebeurt met bestaande stakeholders en in bestaande netwerken, maar door de groeiende aandacht voor relatief nieuwe onderwerpen is het ook nodig samen te werken in nieuwe netwerken en met nieuwe stakeholders. Het gesprek verschuift van 'je gaat erover, of niet' naar 'je draagt bij, of niet'. De samenleving vraagt meer en meer van ons dat we bijdragen aan de (transitie)vraagstukken zoals energietransitie, circulaire economie, klimaatadaptatie, biodiversiteit en bodemdaling. Dat gebeurt meestal in trajecten die in ontwikkeling zijn en waar innovaties en nieuwe partnerschappen centraal staan. Organisaties werken daarin opgavegericht samen aan het behalen van resultaat, zonder dat de rollen en taken vooraf al duidelijk zijn. Vaak gaat het ook om gebiedsgerichte opgaven, waarbij steeds meer en intensiever met verschillende partijen wordt samengewerkt: met overheden, private sector, burgers en maatschappelijke partners. De vraag of het waterschap in de juiste netwerken vertegenwoordigd is om haar doelen te realiseren en met de juiste stakeholders samenwerkt om maatschappelijke waarde te realiseren, zal een vast onderdeel zijn van het werk van het waterschap.

Deze vernieuwde manier van werken brengt nieuwe vragen met zich mee. Soms ook dilemma's en vaak schuurt het. Waterschappen zijn van oudsher presterende overheden: we zorgen voor veilig, voldoende en schoon water. Met de nieuwe manier van werken, wordt ons ook – en veel intensiever – gevraagd:

- In een netwerk te functioneren, waarbij het niet vanaf het begin duidelijk is wie wat doet (en soms ook betaalt).
- Samen te werken van ideevorming tot uitvoering, ook met inwoners.
- Maatschappelijke initiatieven te omarmen die veelal van onbekende samenwerkingspartners komen.

Gebiedsgericht werken

Voor de uitvoering van de maatregelen in dit Waterbeheerprogramma kiezen we voor een gebiedsgerichte aanpak. AGV heeft de afgelopen 20 jaar veel ervaring opgedaan met gebiedsgericht werken in watergebiedsplannen. Deze zijn bedoeld om samen met bewoners en gebruikers van het gebied waterhuishoudkundige

knelpunten en kansen in kaart te brengen, maatregelen uit te voeren om het watersysteem te optimaliseren en zo nodig het peilbesluit aan te passen. De watergebiedsplannenaanpak wil AGV voortzetten in dit Waterbeheerprogramma. Een watergebiedsplan blijft – net als voorheen - een plan met aandacht voor verschillende watersysteemaspecten (waterkwantiteit, waterkwaliteit, ecologie, cultuurhistorie, recreatie, landschap en dergelijke), waarbij we vooral kijken en luisteren naar wat het gebied nodig heeft. Nieuw is dat we vanaf nu ook voor kleinere gebieden een watergebiedsplan kunnen maken (één polder of aan/afvoergebied), waar het voorheen meestal om meerdere polders tegelijk ging. Er is geen wettelijke verplichting meer om eens in de 10 jaar peilbesluiten te actualiseren. AGV zal een watergebiedsplan starten in een gebied als daar een concrete aanleiding voor is, bijvoorbeeld vanuit de risicodialogen of vanuit gebiedsprocessen rondom bodemdaling.

Ook voor kleine verbeteringen in het watersysteem werken we gebiedsgericht, dat wil zeggen dat we de omgeving betrekken. De Waterschapsverordening is het kerninstrument voor regulering van handelingen in het watersysteem. Dit instrument is bij uitstek geschikt om gebiedsgericht in te zetten en daarmee het halen van de doelen te bevorderen.

Participatiebeleid

De Omgevingswet en de maatschappelijke opgaven hebben water in het hart van de ruimtelijke ontwikkeling gebracht. Ons participatiebeleid houdt in dat we op basis van een Leidraad (bijlage 12.2) afwegen hoe we inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven betrekken en hoe we participatietrajecten het best vorm kunnen geven. Participatie is altijd maatwerk. Het is een permanent en transparant leerproces waarbij we oefenen met nieuwe vormen van participatie en leerervaringen vertalen naar onze werkprocessen. De rol van participant in relevante trajecten van derden werken we uit in het leertraject 'AGV in de maatschappij'. Voor het omgaan met initiatieven van derden, bijvoorbeeld bewonersinitiatieven, ontwikkelen we een afwegingskader om onze eigen rol te bepalen. We borgen ons participatiebeleid door het vaststellen van een participatieverordening (gelijktijdig met dit Waterbeheerprogramma). Daarmee voldoen we aan de wettelijke eisen van de Omgevingswet.

Communicatie

Communicatie gaat aan de ene kant over laten zien wat de taken en verantwoordelijkheden van het waterschap zijn: laten zien wat we doen. Aan de andere kant gaat het ook over luisteren naar wat er leeft bij onze inwoners, bedrijven en andere partners. Door mogelijkheden te bieden tot dialoog dragen we bij aan het verhogen van het waterbewustzijn en de waterbetrokkenheid in ons gebied én aan betere oplossingen. We gaan in gesprek over mogelijkheden voor inwoners, bedrijven en overheden om ook zelf een bijdrage te kunnen leveren aan schoon, veilig en voldoende water in de omgeving. We vertellen ook op een aantrekkelijke wijze over het bestuur en de besluitvorming en leggen hiermee verantwoording af over de uitgaven van het waterschap. In de communicatie gebruiken we de kernboodschap 'Samen werken aan een toekomstbestendig watersysteem'. Deze kernboodschap hanteren we zowel voor communicatie rond de taken van het waterschap als voor communicatie over een duurzaam en democratisch watersysteem.

In lijn met bovenstaande strategie en kernboodschap richt de communicatie met de omgeving zich primair op de volgende doelstellingen:

- Vergroten waterbewustzijn: ik weet wat het waterschap doet, ik vind het belangrijk en ik weet waarvoor ik betaal.
- Vergroten waterbetrokkenheid: ik voel me verantwoordelijk, ik draag mijn steentje bij.
- Vergroten bestuurlijke herkenbaarheid: ik begrijp de keuzes, weet waarvoor ik stem.

Deze doelstellingen zijn het uitgangspunt voor zowel (online) campagnes, projectcommunicatie en zichtbaarheid van het bestuur. We doen onderzoek naar bereik en effect van de communicatie en sturen bij als dat nodig is.

De verdergaande digitalisering verandert de maatschappij in hoog tempo. Daardoor verandert onze verhouding met de omgeving ook continu. Inwoners zijn mondiger, kritisch en komen op voor hun belangen. Sociale media werken drempelverlagend in het contact met een groot publiek. De lijnen tussen onze inwoners en het waterschapsbestuur en onze gezamenlijke organisatie Waternet worden hierdoor ook steeds korter. Communicatie verloopt vaker online en ('trending') nieuws verspreidt zich sneller via meer (nieuwe) kanalen. We volgen dit op de voet, sluiten zoveel mogelijk aan bij nieuwe digitale ontwikkelingen en zullen ze actief inzetten waar dat meerwaarde heeft.

Het werkgebied van het waterschap is veelomvattend en de werkzaamheden vinden in zowel stedelijk- als landelijk gebied plaats. Inherent hieraan is dat het waterschap te maken heeft met een grote diversiteit aan doelgroepen met diverse culturele achtergronden. Dat vraagt om een doelgroepgerichte aanpak met een bijbehorende mix van communicatiemiddelen: maatwerk, waarbij we zoveel mogelijk gebruik maken van (bestaande) data. Zo is de kans groter dat de dialoog tot stand komt met mensen met verschillende leefstijlen in ons gebied.

Internationale samenwerking

De wateruitdagingen gaan ver over de grenzen van ons waterschap en van ons land heen. We maken ons sterk voor effectieve internationale samenwerking om actief bij te dragen aan de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties, en dan in het bijzonder de doelen 6 (schoon water en sanitatie), 11 (duurzame steden en gemeenschappen), 13 (klimaatactie) en 14 (leven in het water). Doel 17 (Partnerships for the Goals) zien wij als een cruciale voorwaarde voor effectieve verandering. Daarom zien wij internationale samenwerking als integraal onderdeel van onze aanpak en plaatsen we onze uitdagingen én mogelijke oplossingen altijd ook in een internationaal perspectief. Met verschillende steden werken we samen en wisselen we kennis uit (onder andere Berlijn, Kopenhagen, New York, Parijs, Singapore).

Wij stimuleren dat onze experts meewerken aan internationale watervraagstukken om kennis te delen, kennis op te doen en samen met lokale partners nieuwe kennis te ontwikkelen. We hebben daar de afgelopen jaren goede resultaten mee bereikt. Die willen wij voortzetten en versterken. Wij zijn een van de oprichters van de Stichting Wereld Waternet, bedoeld om internationaal samen te werken aan wereldwijde wateruitdagingen. Wij steunen deze stichting ook financieel. Via Wereld Waternet leveren wij een bijdrage aan het internationale Blue Deal-programma om de nationale en internationale samenwerking tussen de waterschappen te versterken en de verbinding met het WaterworX-programma van de drinkwaterbedrijven te maken. In het programma 'waterdemocratie' besteedt Wereld Waternet aandacht aan vraagstukken op het vlak van watergovernance.

Wereld Waternet maakt een onderscheid tussen 'consultancy-diensten', waarvoor bijvoorbeeld grote steden of bedrijven gewoon kunnen betalen en 'samenwerking' die op uitwisselingsbasis plaatsvindt. Als waterschap blijven we actief met Wereld Waternet in dialoog over de richting en de accenten in ons internationale beleid.

Toekomstgericht werken met assetmanagement

Het is belangrijk dat we onze producten en diensten en hun achterliggende processen, competenties en systemen snel en flexibel kunnen aanpassen aan de veranderende omgeving. Voor een goede taakuitvoering is het essentieel om inzicht te hebben in de actuele toestand en functioneren van het gehele watersysteem en de inliggende assets. Het informatiemanagement is/wordt zodanig ingericht dat actuele informatie (waar mogelijk realtime) beschikbaar is om te analyseren en (bij)sturen. Met deze complete, actuele informatie is het mogelijk om tijdig in te grijpen waar nodig. AGV heeft de beschikking over een breed scala aan mogelijke maatregelen: aanleggen en beheren van assets (waterlopen, keringen, gemalen, zuiveringsinstallaties en dergelijke), vergunningverlening, toezicht en handhaving, publieksbeïnvloeding en samenwerking. Assetmanagement is een werkwijze om te bepalen welke maatregel het meest effectief en efficiënt is om de doelen te bereiken. Daarbij kijken we nadrukkelijk naar de omgeving en verwachte (toekomstige) ontwikkelingen en 'normen' die in de toekomst gaan gelden.

Bijdragen aan de energietransitie

Nederland staat voor de grote uitdaging om in 2050 een energievoorziening te hebben zonder gebruik van fossiele brandstof en zonder CO₂-uitstoot. AGV levert een bijdrage aan de energietransitie in de regio via de Regionale Energiestrategie (RES). Hiervoor zet AGV in op windmolens en zonnenvelden op eigen terrein (niet op water) en ook op het opwekken van biogas en onderzoek naar aquathermie. Aquathermie gaat om het winnen van thermische energie uit oppervlaktewater (TEO) en afvalwater (TEA). Thermische energie uit water is een van de meest duurzame warmtebronnen. Voorwaarde is dat er geen negatieve effecten mogen zijn op (ecologische) waterkwaliteit.

Duurzaamheid

AGV heeft duurzaamheid hoog in het vaandel staan. De ambitie is dat duurzaamheid als een rode draad loopt door alles wat we doen, langs vier lijnen: klimaatadaptatie, circulair werken, energietransitie en biodiversiteit. De wens om duurzamer te werken wordt steeds groter. Bedrijven en organisaties worden er op afgerekend als ze niet duurzaam werken. Ook bij het waterschap is er nadrukkelijk aandacht voor duurzaamheid bij het uitvoeren van al onze taken. Zo gaan we vaker duurzaamheid toepassen als gunningscriterium bij aanbestedingen, bijvoorbeeld door het toepassen van de CO₂ prestatieladder. Om dit voor te bereiden gaan we bij al onze (GWW) projecten de aanpak Duurzaam GWW toepassen. De Unie van Waterschappen heeft hiervoor een Green Deal afgesloten. Met deze werkwijze dragen we in ieder geval bij aan het echt reduceren van de eigen klimaatvoetafdruk, aan het energieneutraal worden, aan meer biodiversiteit en aan een reductie van primair grondstoffenverbruik (zoals beoogd in het Programma Circulaire Economie). Daarnaast kunnen er ook aan de meer sociale kant van duurzaamheid kansen ontstaan, bijvoorbeeld door meer lokale werkgelegenheid of betere arbeidsomstandigheden (zowel in het werk als in de keten). Verder gaan we materiaalgegevens van onze assets meenemen bij het digitaliseren van deze assets, bijvoorbeeld een materialenpaspoort. Dit maakt circulair benutten van deze materialen in de toekomst haalbaarder en bovendien kunnen we daarmee makkelijker milieurapportages maken (klimaatvoetafdruk en primair grondstoffenverbruik).

4.6 Prestaties in de planperiode

Om de resultaten te realiseren hebben we de strategie op hoofdlijnen voor de planperiode vertaald naar de volgende prestaties (in de digitale versie: klik op de Prestatie voor toelichting):

Nr.	Prestaties bij resultaat R1 (Omgevings- en toekomstgericht)	Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten
BM-P1.1	Effectief samenwerken en participeren in water gerelateerde maatschappelijke opgaven.	<ul style="list-style-type: none"> – Toepassen participatieverordening. – Opstellen Uitvoeringsplan participatie. – Afstemmen participatiebeleid met gemeenten en provincies. – Deelnemen aan projecten en activiteiten van derden. – Bewonersinitiatieven beoordelen en ondersteunen. – Beleid opstellen rondom het 'Uitdaagrecht'. – Uitwerken vrijwilligersbeleid. – Beschikbaar stellen van informatie. – Ontwikkelen van een afwegingskader over inzet en bijdrage aan maatschappelijke opgaven. – Vormgeven verantwoording over bijdrage aan maatschappelijke opgaven. – Evalueren participatiebeleid. – Lerend ontwikkelen van opgave-gericht werken. – Trainen en begeleiden van de organisatie. – Opstellen en implementeren Bestuurlijke leeragenda. – Toepassen van Assetmanagement en gebiedsgerichte aanpak.
BM-P1.2	Inzetten communicatie en mediastrategie	<ul style="list-style-type: none"> – Inzetten communicatie voor vergroten waterbewustzijn en waterbetrokkenheid. – Inzetten van project- en onlinecommunicatie over de taken. – Inzetten van bestuurlijke communicatie. – Inzetten van een proactieve mediastrategie.
BM-P1.3	Uitvoeren internationale activiteiten Wereld Waternet	<ul style="list-style-type: none"> – Ondersteunen internationale projecten Wereld Waternet. – Leveren van een bijdrage aan het Blue Deal programma. – Deelnemen aan Amsterdam International Waterweek.

Nr.	Prestaties bij resultaat R3 (Duurzaam)	Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten
BM-P2.1	Implementeren visie op 100% circulair uitvoeren van de taken²	<ul style="list-style-type: none"> – Uitvoeren van onderzoek ten behoeve van de reductie van primaire grondstoffen en circulair werken. – Duurzaam werken: MVI (Maatschappelijk Verantwoord Inkopen). – Toepassen aanpak Duurzaam Grond-, weg- en waterbeheer.
BM-P2.2	Implementeren visie op aquathermie en energie uit zon en wind³	<ul style="list-style-type: none"> – Rol, visie en beleid ontwikkelen en implementeren op het gebied van TEA (thermische energie uit afvalwater), TEO (thermische energie uit oppervlaktewater) en eventueel WKO-beheer, in afstemming met TED (thermische energie uit drinkwater). – Expertise AGV ten aanzien van energietransitie ontwikkelen.

² Besluitvorming in 2021, daarna tekst eventueel aanpassen

³ Besluitvorming in 2021, daarna tekst eventueel aanpassen

Nr.	Prestaties bij resultaat R3 (Duurzaam)	Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten
		<ul style="list-style-type: none"> – <i>Visie en beleid⁴ uitvoeren over zon en wind op water en eigen terreinen.</i> – <i>Uitvoeren pilotprojecten aquathermie.</i>
BM-P2.3	Uitvoeren onderzoek gericht op duurzaam innoveren	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Onderzoekstraat ten behoeve van reductie lachgas tijdens de zuivering van afvalwater.</i> – <i>Deelname aan nationaal programma rioolmonitoring, voor monitoren volksgezondheid.</i> – <i>Uitvoeren onderzoek naar bodemdaling.</i> – <i>Ontwikkelen data en sensoren.</i> – <i>Ontwikkelen van technieken voor verwijdering van medicijnresten uit afvalwater.</i> – <i>Uitvoeren van onderzoek naar thermische energie uit oppervlaktewater en afvalwater.</i> – <i>Terugwinnen van grondstoffen uit de watercyclus (oppervlaktewater, afvalwater) en het vinden van nuttige/duurzame toepassingen daarvan.</i> – <i>Meedoen aan Living labs.</i> – <i>Verder onderzoeken van Nieuwe Sanitatie.</i> – <i>Monitoren oppervlaktewaterkwaliteit met innovatieve methoden.</i> – <i>Toekomstbestendige assets.</i>

In de digitale versie staat onderstaande toelichting op de Prestaties op het tweede niveau, te benaderen via klikken in de Prestatietabel.

Toelichting bij de prestaties voor Bestuur en maatschappij

BM-P1.1 Effectief samenwerken en participeren in water gerelateerde maatschappelijke opgaven

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Toepassen participatieverordening:** in de Participatieverordening leggen we vast dat AGV bij alle relevante besluiten in de fysieke leefomgeving met consequenties voor derden, vooraf vaststelt hoe AGV de participatie vormgeeft en achteraf motiveert welke keuzes gemaakt zijn. Elk participatietraject is maatwerk en het kan ook voorkomen dat AGV kiest voor uitvoeren van alleen de wettelijk vereiste participatie. We onderscheiden verschillende fasen van projecten waarin participatie mogelijk is en we onderscheiden de mate van participatie (participatieladder). We gebruiken de Leidraad Participatie om vast te stellen welke vorm van participatie passend is. De Leidraad is te vinden in de bijlage 12.2.
- **Opstellen Uitvoeringsplan participatie:** We stellen een uitvoeringsplan op om te voldoen aan de randvoorwaarden om succesvol participatiebeleid vorm te geven en uit te voeren. Die randvoorwaarden zijn: ruimte in het proces, voldoende capaciteit in de organisatie, de organisatie moet open staan voor inbreng en eigen agenda van inwoners en participanten moeten in staat zijn input te leveren (toegankelijkheid en informatiepositie). We hebben hierbij speciaal aandacht voor inclusie en diversiteit.
- **Afstemmen participatiebeleid met gemeenten en provincies:** We streven naar afstemming met het participatiebeleid van de gemeenten en de provincies in ons gebied. We werken, indien mogelijk, samen met collega-overheden. Inzet is de inwoners van het AGV-gebied zo goed mogelijk te ondersteunen en stimuleren om te participeren. We

⁴ Besluitvorming in 2021. Daarna tekst eventueel aanpassen

stemmen ons beleid en onze regels af met de andere bevoegde gezagen en zorgen dat deze voor initiatiefnemers transparant en toegankelijk zijn, via het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

- **Deelnemen aan projecten en activiteiten van derden:** AGV draagt bij aan oplossingen en beter beleid en uitvoering van water gerelateerde maatschappelijke opgaven en werkt hiertoe effectief samen in trajecten van derden, zowel collega-overheden als maatschappelijke organisaties. AGV is dan participant en neemt deel als adviseur, medebeslisser of partner. AGV neemt de verantwoordelijkheid voor de activiteiten die het binnen deze projecten op zich neemt en die bijdragen aan de waterdoelen. AGV participeert op een effectieve manier in relevante gremia en nieuwe instrumenten, zoals de omgevingstafels, NOVI, omgevingsagenda's, gebieden/regio's en rapporteert hierover. We werken en overleggen veel meer met gemeenten en provincies en zorgen ervoor dat water meegenomen wordt in de integrale beleidsvorming en de planningsinstrumenten. We zijn proactief en schuiven zo vroeg mogelijk aan, bevorderen dat water een sturende rol heeft en goed wordt geïntegreerd in de planvorming.
- **Bewonersinitiatieven beoordelen en ondersteunen:** AGV staat open voor initiatieven van derden. AGV beoordeelt bewonersinitiatieven en ondersteunt ze wanneer ze relevant zijn en een bijdrage leveren aan de waterdoelen. AGV ontwikkelt daarmee haar rol als responsieve overheid. Onderdeel daarvan is een afwegingskader om initiatieven van inwoners te toetsen, capaciteit om initiatieven van inwoners te ondersteunen, een open houding en de bereidheid om samen te werken. Wij zetten ook praktische tips op onze website over maatregelen die mensen zelf kunnen nemen, zoals het vasthouden van regenwater.
- **Beleid opstellen rondom het 'Uitdaagrecht':** het Uitdaagrecht is een mogelijkheid voor inwoners om taken uit te voeren die het waterschap voorheen alleen uitvoerde. AGV stelt informatie beschikbaar die het mogelijk maakt voor derden om initiatief te nemen en/of gebruik te maken van het uitdaagrecht.
- **Uitwerken vrijwilligersbeleid:** AGV werkt het vrijwilligersbeleid verder uit met de ambitie om inwoners in te zetten bij verschillende fasen, zoals de uitvoering en monitoring.
- **Beschikbaar stellen van informatie:** AGV ontsluit relevante informatie door een DOE-loket en met het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO).
- **Ontwikkelen van een afwegingskader over inzet en bijdrage aan maatschappelijke opgaven:** AGV ontwikkelt een afwegingskader over inzet en bijdrage aan maatschappelijke opgaven.
- **Vormgeven verantwoording over bijdrage aan maatschappelijke opgaven:** AGV ontwikkelt een traject om de democratische verantwoording van de inzet van het waterschap in maatschappelijke opgaven vorm te geven.
- **Evalueren participatiebeleid:** drie jaar na de start van het WBP evalueren we het participatiebeleid. Ook dat doen we participatief.
- **Lerend ontwikkelen van opgave-gericht werken:** Opgavegericht werken in netwerken met verschillende partners vergt van de organisatie en het bestuur om op een andere manier te werken. We 'ontwikkelen lerend' en delen actief en intensief kennis en ontwikkelen hier methodes voor. Hierbij is aandacht voor: de interne ambtelijke samenwerking en coördinatie, bestuurlijk opdrachtgeverschap aan de organisatie, samenwerking tussen bestuur en organisatie en het adequaat inbrengen van onze belangen, bedoelingen en de bijdrage die we kunnen en willen leveren.
- **Trainen en begeleiden van de organisatie:** Onderdeel van het Uitvoeringsplan participatie is het trainen en begeleiden van de organisatie om kennis en competenties te vergroten om het participatiebeleid succesvol vorm te geven en uit te voeren. AGV maakt daarbij gebruik van de kennis en ervaringen in de organisatie. We starten een aantal proefprojecten om online participatie en inspraak te verbeteren.

- **Opstellen en implementeren Bestuurlijke leeragenda:** Het opgavegericht en integraal gebiedsgericht werken betekent dat we vaak als samenwerkende en responsieve overheid werken, in plaats van als presterende of rechtmatige overheid. Vooraf is niet altijd duidelijk wat onze rol en taak is, noch welke consequenties de samenwerking heeft op de taken die bij ons belegd kunnen worden. Met een bestuurlijke leeragenda geven we verdieping aan AGV in de maatschappij en maken we met pilots 'leren door te doen' onderdeel van de bestuurlijke agenda.
- **Toepassen van Assetmanagement en gebiedsgerichte aanpak:** de concrete uitwerking hiervan vindt vooral plaats binnen de andere Effecten (Waterveiligheid, Voldoende water, Gezond water, Gezuiverd Afvalwater en Cultuurhistorie en recreatie).

BM-P1.2 Inzetten communicatie en mediastrategie

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Inzetten communicatie voor vergroten waterbewustzijn en waterbetrokkenheid:**
 Uitdagingen zoals klimaatverandering plaatst het waterschap de laatste jaren voor een nieuwe maatschappelijke opgave, met als sleutelwoorden 'klimaatbewustzijn' en 'waterbewustzijn'. Wij willen leiderschap tonen op het gebied van watermanagement om ons gebied klaar te maken voor de toekomst. Daarbij moeten we samenwerking zoeken met andere overheden, inwoners en bedrijven. En goede samenwerking staat of valt met sterke communicatie en dialoog. Om ook in de toekomst draagvlak te houden voor het waterschap, zullen we verschillende doelgroepen zoals inwoners en bedrijven, actief betrekken bij het vormen van beleid. Tegelijkertijd moeten zij zich ook meer bewust worden van hun collectieve en persoonlijke verantwoordelijkheid voor waterbeheer. Om dit te bereiken is het belangrijk dat inwoners, bedrijven en overheidsinstanties het waterschap regelmatig op het netvlies krijgen. En die kansen zijn er: water is overal, zeker in Nederland. Ons werkgebied ligt zelfs voor de helft onder zeeniveau. Gelukkig weten we hoe we hiermee om moeten gaan. We zorgen dat je hier, tussen al dat water, veilig en droog kan blijven wonen, werken en genieten van de omgeving. Wij hebben alle kennis in huis om dat goed te doen. Maar we kunnen het niet alleen. We willen samenwerken, met z'n allen zuiniger op ons water zijn en er zorgvuldiger mee omgaan. Het is daarom niet alleen belangrijk dat we laten zien wat ons werk is, wat we allemaal doen met het water en voor welke uitdagingen we staan en wat mensen zelf kunnen doen. Het is ook belangrijk dat we als waterschap goed luisteren naar wensen en ideeën uit de maatschappij. Zodat we samen naar optimale oplossingen zoeken en mensen zich meer bewust worden hoe belangrijk het water voor ons allemaal is en hoe makkelijk het is om te helpen met het schoon en veilig houden daarvan. Daarvoor gebruiken we de volgende zes stappen om waterbetrokkenheid te verbeteren:
  1. Leg de nadruk op hoe goed Nederland het waterbeheer doet en dat dat niet vanzelfsprekend is.
  2. Laat zien dat we ook iets te verliezen hebben.
  3. Laat zien dat, om dezelfde kwaliteit te behouden, dit iets vraagt van ons allemaal.
  4. Laat zien dat we daarbij maar heel weinig vragen van inwoners, maar wel iets.
  5. Laat zien wat het handelingsperspectief voor inwoners is en waarom dat belangrijk is.
  6. Sluit aan bij de belevingswereld van mensen en maak de relevantie voor hen duidelijk. Campagne De Blauwe Golf- een beweging van mensen met een hart voor water – is hier een voorbeeld van. De inzet van deze publiekscampagne richt zich specifiek op de ambitie de waterbetrokkenheid van onze inwoners te vergroten. Wij willen meerdere soortgelijke campagnes voor het brede publiek ontwikkelen.
- **Inzetten van project- en onlinecommunicatie over de waterschapstaken:**
 Het zichtbaar maken van onze taken doen we via projectcommunicatie en onlinecommunicatie, waarbij we zo veel mogelijk inzetten op persoonlijke en lokale content, zoals *Warm Welkom* naar alle inwoners in ons gebied. We maken de plannen

zoveel mogelijk met de omgeving en we voeren de werkzaamheden in het gebied zoveel mogelijk in samenspraak met de betreffende stakeholders uit. Communicatie werkt hierbij nauw samen met de omgevingsmanagers van Waternet. We maken hierbij zoveel mogelijk gebruik van data uit de *Leefstijlvinder van Ons Water*. We zorgen hiermee voor maatwerk in de communicatie en sluiten zoveel mogelijk aan bij de leefomgeving van de inwoners. Het vergroten van kennis over water en het waterschap onder jongeren krijgt speciale aandacht. Gezien de grote diversiteit in ons gebied zetten we ook specifiek in op het bereiken van inwoners met een migratie achtergrond.

– **Inzetten van bestuurlijke communicatie:**

Een professionele inrichting van de bestuurlijke communicatie en het inzichtelijk en transparant maken van het bestuurlijke besluitvormingsproces is voor een democratisch gekozen overheidsorgaan van wezenlijk belang. Het draagt bij aan de toegankelijkheid, herkenbaarheid en relevantie van het waterschapsbestuur en vergroot het draagvlak voor het innen van de waterschapsbelasting. We bouwen voort op de ingezette koers om op een aantrekkelijke, laagdrempelige en persoonlijke manier vorm te geven aan onze bestuurlijke communicatie en communiceren actief over het wat en het waarom van ons democratisch gekozen bestuur (en de besluitvorming). We zetten hierbij een mix van communicatiemiddelen in, met speciale aandacht voor de verdere professionalisering van de onlinecommunicatie.

– **Inzetten van een proactieve mediastrategie:** Hierbij spelen we in op relevante maatschappelijke ontwikkelingen en (het belang van) ons werk zichtbaar maken voor een groot publiek.

BM-P1.3 Uitvoeren internationale activiteiten Wereld Waternet.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Ondersteunen internationale projecten Wereld Waternet:** AGV maakt zich via een bijdrage aan Wereld Waternet sterk voor het realiseren van de Sustainable Development Goals (SDG) van de Verenigde Naties (VN). De internationale projecten van Wereld Waternet geven invulling aan het begrip 'waterdemocratie' (watergovernance).
- **Leveren van een bijdrage aan het Blue Deal programma:** via Wereld Waternet levert AGV een bijdrage aan het internationale Blue Deal-programma om de nationale en internationale samenwerking tussen de waterschappen te versterken en de verbinding met het WaterworX-programma van de drinkwaterbedrijven te maken.
- **Deelnemen aan Amsterdam International Waterweek:** ook neemt AGV deel aan de Amsterdam International Waterweek (AIWW), waarbij kennisdeling over klimaatadaptatie, energietransitie en circulaire economie centraal staan.

BM-P2.1 Implementeren van visie naar 100% circulair uitvoeren van de taken.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Uitvoeren van onderzoek ten behoeve van de reductie van primaire grondstoffen en circulair werken:** De basis voor dit onderzoeksprogramma is een nulmeting primair grondstoffenverbruik (uitgevoerd in 2021). Het onderzoek richt zich met name op de meest gebruikte grondstoffen, die uit de nulmeting naar voren zijn gekomen. Uiteindelijk doel is het circulair uitvoeren van de taken van AGV en een 50% reductie van primaire grondstoffen in 2030.
- **Duurzaam werken: MVI (Maatschappelijk Verantwoord Inkopen):** in 2023 100% circulair uitvragen, in 2030 100% circulair aanbesteden.
- **Toepassen aanpak Duurzaam Grond-, weg- en waterbeheer:** in 2020 100% toepassen Aanpak DGWW bij GWW projecten, volgens de Green Deal.

BM-P2.2 Implementeren visie op aquathermie en energie uit zon en wind.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Rol, visie en beleid ontwikkelen en implementeren op het gebied van TEA (thermische energie uit afvalwater), TEO (thermische energie uit oppervlaktewater) en eventueel WKO-beheer, in afstemming met TED (thermische energie uit drinkwater):** deze visie gaat ook over de governance: de spelregels voor de inrichting van de warmteketen, de rol van waterschappen in de warmteketen, juridische randvoorwaarden en nieuwe samenwerkingsvormen tussen meerdere maatschappelijke partners.
- **Expertise AGV ten aanzien van energietransitie ontwikkelen:** expertise van AGV laten evolueren, zodat actieve betrokkenheid bij nieuwe maatschappelijke vraagstukken, zoals de energietransitie, mogelijk wordt.
- **Visie en beleid⁵ uitvoeren over zon en wind op water en eigen terreinen:** in relatie tot biodiversiteit en op drinkwaterplassen. Energie uit zon en wind kan alleen binnen de randvoorwaarden die Natura2000 en/of Natuur Netwerk Nederland (NNN) stellen.
- **Uitvoeren pilotprojecten aquathermie.**

BM-P2.3 Uitvoeren onderzoek gericht op duurzaam innoveren.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Onderzoekstraat ten behoeve van reductie lachgas tijdens de zuivering van afvalwater:** de uitstoot van lachgas (en methaan) tijdens de zuivering van afvalwater heeft een zeer grote bijdrage aan de klimaatvoetafdruk van AGV. Op de zuiveringsinstallatie Amsterdam West meet AGV continu de lachgasuitstoot en vele andere procescondities in het project Onderzoekstraat. Door middel van kunstmatige intelligentie worden al deze meetdata geanalyseerd en stelt AGV verbeteringen aan de sturing in, waarmee de lachgasuitstoot zou moeten dalen.
- **Deelname aan nationaal programma rioolmonitoring voor monitoren volksgezondheid:** Het automatisch bemonsteren en analyseren van zuiveringen en rioolgemaal maakt het mogelijk om virusuitbraken snel op te sporen. Dit levert vroegtijdig inzicht in de ontwikkeling en de verspreiding van het virus. Daarnaast kunnen we met die aanpak op langere termijn informatie over virussen en pathogenen verzamelen. Zo kan het waterschap een belangrijke bijdrage leveren aan (het in beeld brengen van) de volksgezondheid in ons beheergebied. Daarnaast biedt dit ook kansen voor versnelling van innovaties op gebied van big data en sensortechnologie.
- **Uitvoeren onderzoek naar bodemdaling:** We proberen met onderzoek te komen tot een (maatschappelijk) geaccepteerde set aan maatregelen die bodemdaling en de uitstoot van broeikasgassen daarbij tegengaan. Daarnaast is onderzoek nodig naar de relatie tussen bodemdaling, (grond)watersturing en waterkwaliteit.
- **Ontwikkelen data en sensoren:** We streven naar datagedreven besluitvorming en datagedreven bedrijfsvoering. Slim gebruik van alle data uit de watercyclus, in combinatie met data van elders en gebruik van sensoren biedt goede kansen om die digitalisering verder vorm te geven. Met behulp van nieuwe technologie gaan we informatie verzamelen en delen.
- **Onderzoeken van technieken voor verwijdering van medicijnresten uit afvalwater:** De bekende zuiveringstechnieken voor afvalwater doen weinig met medicijnresten. Om het oppervlaktewater schoon te houden en de drinkwaterbronnen te beschermen zijn nieuwe technieken nodig die deze stoffen uit het afvalwater verwijderen, op een duurzame manier en tegen aanvaardbare kosten.
- **Uitvoeren van onderzoek naar thermische energie uit oppervlaktewater en afvalwater:** Om de transitie te kunnen maken naar aardgasvrij is een warmtetransitie noodzakelijk. Thermische energie uit de watercyclus – aquathermie – kan daaraan een

⁵ Besluitvorming in 2021. Daarna tekst eventueel aanpassen

substantiële bijdrage leveren. Het overkoepelende doel is het balanceren van de warmte- en koudevraag met behulp van aquathermie, in synergie met primaire taken.

- **Terugwinnen van grondstoffen uit de watercyclus (oppervlaktewater, afvalwater) en het vinden van nuttige/duurzame toepassingen daarvan:** Van Take-Make-Waste naar Reuse-Recover-Recycle. In 2030 wil Nederland 50% minder primaire grondstoffen gebruiken, als opmaat naar een volledig circulaire economie in 2050. De uitdaging is hoe we onze processen zo kunnen inrichten dat er geen afval ontstaat, maar er juist grondstoffen geproduceerd worden.
- **Meedoen aan Living Labs:** Klimaatverandering, energietransitie en circulaire economie zijn belangrijke thema's. Om binnen deze veranderthema's optimaal gebruik te maken van innovatieve ideeën, materialen en technieken werkt de gemeente Amsterdam met zogenaamde Living Labs: pilots in de praktijk van de stad. Daarin wordt zo snel mogelijk voldoende praktijkervaring opgedaan om te kunnen besluiten of opschaling en bredere implementatie gewenst en haalbaar is. AGV heeft de ambitie om de komende jaren actief bij de living labs betrokken te zijn, zodat we snel kunnen inspelen op initiatieven uit de omgeving en maatschappij.
- **Verder ontwikkelen van Nieuwe Sanitatie:** Nieuwe Sanitatie is een techniek voor het gescheiden inzamelen van verschillende afvalwaterstromen. Dit biedt de mogelijkheid het afvalwater efficiënter te behandelen en daarnaast grondstoffen en energie terug te winnen. De komende jaren zal de aandacht zich vooral gaan richten op de haalbaarheid van deze techniek op grotere schaal.
- **Monitoren oppervlaktewaterkwaliteit met innovatieve methoden:** DNA en RNA technieken bieden mogelijkheden de (micro)biologische kwaliteit van oppervlaktewater veel sneller in kaart te brengen, wat ook van belang is voor de beoordeling van de zwemwaterkwaliteit. Bioassays bieden mogelijkheden de kwaliteit van oppervlaktewater effectgericht te meten, naast chemisch-analytisch stofgericht onderzoek. Introductie van deze analysemogelijkheden in het waterbeheer biedt ook een mogelijkheid voor kostenbesparing.
- **Toekomstbestendige assets:** AGV staat in de komende jaren voor een grote vervangingsopgave van (water)infrastructuur, door verouderende assets, klimaatverandering, energietransitie, duurzaamheidsdoelstellingen, en dergelijke. De grote vraag is hoe de waterinfrastructuur van de toekomst eruit zal zien en hoe we de transitie kunnen maken naar die nieuwe infrastructuur.

5 Waterveiligheid

In de planperiode richten de maatregelen van AGV zich op het voorkomen van overstromingen en het beperken van de gevolgen van een overstroming. Daarbij hanteren we een risicogestuurde watersysteembenadering: we bekijken de dijken en overstromingsrisico's in samenhang met het watersysteem en de kans op wateroverlast. We vragen nadrukkelijk aandacht voor waterveiligheid in de ruimtelijke inrichting van het gebied.

Onderstaand diagram vat samen welke resultaten AGV nastreeft op het gebied van waterveiligheid en welke prestaties op hoofdlijnen AGV uitvoert in de planperiode.

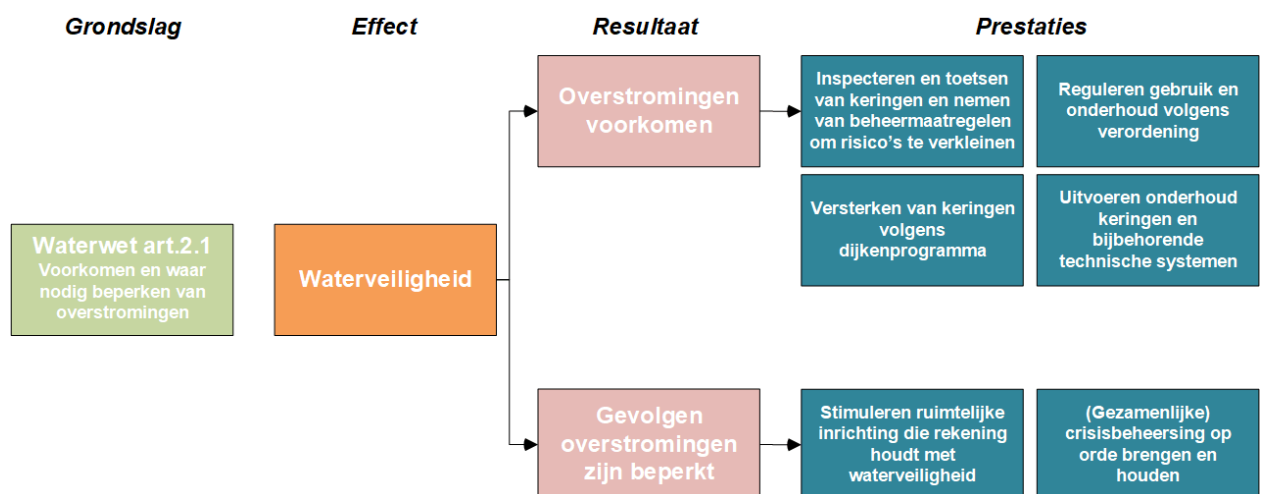

Fig.5.1 Beoogde resultaten en prestaties in de planperiode voor Waterveiligheid.

5.1 Bestuurlijke ambitie volgens het Bestuursakkoord

“Ons gebied ligt voor een groot deel onder zeeniveau. Zonder sterke dijken zou Nederland regelmatig onder water staan. Die bescherming tegen het water hebben we dankzij de waterschappen goed voor elkaar. Toch liggen overstromingen of wateroverlast altijd op de loer. Daarom is veiligheid een van onze belangrijkste thema's. Wij zorgen ervoor dat onze inwoners veilig en droog kunnen wonen en werken. En dat voor zo min mogelijk geld. Projecten doen we altijd in overleg met bewoners en anderen die een belang hebben. Bijvoorbeeld als we aan het werk gaan bij een dijk. We stellen hoge eisen aan onze dijken. Alleen zo blijft ons gebied droog en veilig. Waar nodig zullen we dijken versterken”.

5.2 Beoogde maatschappelijke effect

De ambitie uit het bestuursakkoord voor het onderwerp Waterveiligheid is vertaald naar het volgende maatschappelijke effect: het wensbeeld voor de langere termijn.

We leven in een dicht bewoond, intensief gebruikt en mooi gebied met veel water, dat we zodanig hebben ingericht dat we er veilig kunnen leven. Het gebied ligt laag en mensen realiseren zich dat de gevolgen van een overstroming zeer groot kunnen zijn – dat er slachtoffers kunnen vallen en grote economische schade en maatschappelijke ontwrichting kan optreden bij een overstroming.

Klimaatverandering en de toenemende druk op het ruimtegebruik hebben 'waterveiligheid' nog nadrukkelijker op de maatschappelijke agenda gezet. Waterveiligheid is niet alleen een opdracht voor het waterschap, die zorgt voor sterke waterkeringen, maar ook voor andere overheden, inwoners, kennisinstellingen, bedrijven en agrariërs. Samen zorgen we ervoor dat de kans op een overstroming klein blijft en dat ook het effect van een overstroming zoveel als mogelijk beperkt blijft.

5.3 Te realiseren resultaten

De resultaten die AGV nastreeft zijn:

Nr.	Resultaat	Toelichting
WV-R1	We voorkomen overstromingen	We voorkomen overstromingen zo goed mogelijk door te zorgen dat de waterkeringen voldoen aan de omgevingswaarden voor veiligheid. We streven er naar constant inzicht te hebben in de toestand van onze keringen en passen risicogestuurd beheer en onderhoud toe. In het Uitvoeringsbesluit regionale keringen West Nederland (2014) staat dat de regionale keringen, die bij toetsingen in de periode 2009-2012 werden afgekeurd, in 2030 aan de normen moeten voldoen. In 2024 moeten alle regionale keringen zijn getoetst inclusief waterkerende kunstwerken en niet-waterkerende objecten. De regionale waterkeringen die in 2024 met 'onvoldoende' worden beoordeeld, dienen uiterlijk in 2050 aan de veiligheidsnormen te voldoen. Na 2024 worden er afspraken gemaakt voor het vervolg van het versterken en toetsen van regionale waterkeringen.
WV-R2	De gevolgen bij overstroming zijn beperkt	We beperken de gevolgen van een overstroming door <ul style="list-style-type: none"> – te zorgen dat de crisisorganisatie in brede zin, en ons aandeel daarin, op orde is. – Invloed uit te oefenen op ruimtelijke ontwikkelingen en aandacht te vragen voor een klimaatbestendige en water robuuste inrichting en voldoende ruimte voor dijken.

5.4 Huidige situatie

Traditioneel is 'waterveiligheid' vooral gericht op onze waterkeringen. Dit zijn meestal grondlichamen, maar kunnen ook andere constructies zijn die het water keren. Kaart 1 geeft een beeld van alle waterkeringen in het beheergebied. Vaak zijn deze keringen al vele (soms honderden) jaren in ons gebied aanwezig. Kenmerkend aan deze grondkeringen is dat ze door hun gewicht altijd blijven zakken: periodiek ophogen in een doorlopende cyclus zal altijd nodig blijven. Na een dijkverbetering kan een waterkering weer 20 à 30 jaar mee.

We bevinden ons nu midden in het proces van dijkversterkingen, waarbij de provinciale opdracht is dat in 2030 alle (regionale) keringen die in 2012 bij de toetsing niet voldeden, weer aan de normen moeten voldoen. Vanwege het doorlopende proces van zetting ontstaan ook steeds weer nieuwe opgaven. Niet alle keringen

voldoen dus op dit moment aan de normen. In de provinciale waterprogramma's staat dat in 2050 alle regionale keringen moeten voldoen. Dat betekent overigens niet dat direct de waterveiligheid in het geding is. De normen zijn gericht op de toekomstige situaties. We inspecteren om de conditie van de kering te bepalen en we verrichten kleine onderhoudswerken om de kering in goede conditie te houden. We toetsen de waterkeringen regelmatig aan de norm. Toch begint de huidige programma-aanpak voor waterveiligheid, ingesteld in 2005, te knellen. De omgeving is veranderd en AGV is veranderd. Waterbeheer is een continu proces geworden van het afwegen van risico's in het ruimtelijke domein, in nauwe afstemming met onze omgevingspartners (risicogestuurd beheer en onderhoud). Gevolgbeperking van overstromingen heeft ook nu een plaats in ons beleid en wint de komende tijd aan belang. We zijn nu al betrokken bij het klimaatbestendig inrichten van de grote ruimtelijke opgaven in de regio. Samen met de gemeente Amsterdam hebben we bijvoorbeeld een thematische studie waterveiligheid uitgevoerd als onderdeel van het programma Duurzame Gebiedsontwikkeling Amsterdam. Gevolgbeperking overstromingen is ook al opgenomen in de omgevingsvisie Amsterdam.

De Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR)

De Europese Richtlijn Overstromingsrisico's is bedoeld om de gevolgen van overstromingen te beperken. Nederland heeft deze richtlijn opgenomen in de Omgevingswet. De ROR stimuleert de lidstaten tot informatie-inwinning, overleg en planvorming voor nationaal én grensoverschrijdend beheer van overstromingsrisico's. In het kader van de ROR levert AGV informatie aan voor risicokaarten. De huidige risicokaarten zijn opgenomen op de website www.risicokaart.nl/.

5.5 Strategie op hoofdlijnen

Om de afstand tussen de huidige situatie en de beoogde resultaten te overbruggen, volgt AGV in de planperiode de volgende strategie op hoofdlijnen:

Systeembenadering

AGV heeft gekozen⁶ voor een aanpak die aansluit bij die van onze omgevingspartners (onder andere provincies en gemeenten) én de interne werkwijze (assetmanagement). Hierbij maken we gebruik van twee benaderingen: meerlaagsveiligheid en de waterveiligheidspiramide.

Meerlaagsveiligheid betekent onder meer dat we:

- Aandacht vragen voor ruimtelijke ordening die rekening houdt met overstromingsrisico's.
- Een watersysteembenadering gaan hanteren (risicogestuurd): de dijken en overstromingsrisico's in samenhang bekijken met het watersysteem en de kans op wateroverlast.
- Flexibeler programmeren: een meer op assetmanagement gebaseerde benadering.
- Nog meer uitgaan van meekoppelkansen bij gebiedsontwikkelingen (bijvoorbeeld aanhaken bij onderhoud wegen door gemeenten) en grijpen van kansen bij projecten voor het verhogen van biodiversiteit, realiseren KRW-doelen, recreatie en dergelijke. Daarmee wordt AGV een effectievere netwerkpartner.

---

⁶ Bestuurlijke besluitvorming hierover vindt plaats in 2021. Daarna tekst zonodig aanpassen.

De waterveiligheidspiramide maakt onderscheid in verschillende niveaus in de waterveiligheidsaanpak. Aan de basis staat de beheersing van overstromingsrisico's door veilige dijken. Is dit voldoende op orde, dan is er ruimte om in te zetten op afstemming met bredere gebiedsdoelen.

Crisisbeheersing als gezamenlijke inspanning

De crisisorganisatie in brede zin is niet alleen iets van AGV. Bij een crisis gaat het niet alleen om zelf in control zijn bij de onderdelen waar we zelf aan zet zijn, maar juist om intensieve samenwerking en afstemming met partners en andere overheden in het gebied (onder andere Veiligheidsregio's) en gezamenlijke afweging over de maatregelen die op dat moment het best passend zijn.

Het kerninstrument Waterschapsverordening.

Ook met de Waterschapsverordening kunnen we zorgen voor een grotere mate van veiligheid. Met die verordening betrekken we ook inwoners, bedrijven en andere beheerders bij het op peil houden van de veiligheid van de keringen. We kunnen en zullen hierbij ook de ruimte betrekken die we in de toekomst nodig hebben. Het aanwijzen van beperkingengebieden, het werken met vergunningen, meldplichten en maatwerkvoorschriften voor handelingen op en rond de waterkeringen draagt bij aan het op peil houden van de waterveiligheid. Ook de verdeling van onderhoudsverplichtingen wordt bij verordening vastgesteld teneinde daaraan bij te dragen.

5.6 Prestaties in de planperiode

Om de resultaten te realiseren hebben we de strategie op hoofdlijnen voor de planperiode vertaald naar de volgende prestaties (*in de digitale versie: klik op de Prestatie voor toelichting*):

Nr.	Prestaties bij resultaat R1 (Voorkomen overstromingen)	Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten
WV-P1.1	Inspecteren van de keringen, toetsen aan de norm en nemen van slimme beheermaatregelen om de dijk in combinatie met het watersysteem te laten voldoen aan de norm	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Inspecteren en toetsen van keringen.</i> – <i>Beperken risico's met beheermaatregelen.</i>
WV-P1.2	Versterken van keringen aan de hand van een dijkenprogramma, rekening houdend met biodiversiteit, KRW-doelen, boezemsysteem, omgeving en klimaatverandering	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Opstellen van een dijkverbeteringsprogramma.</i> – <i>Uitvoeren van dijkverbeteringen.</i>
WV-P1.3	Reguleren van het gebruik en het onderhoud van dijken door eigenaren en gebruikers, zoals beschreven in de verordening (vergunningverlening, toezicht en handhaving)	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Reguleren van het gebruik en onderhoud van waterkeringen door eigenaren en gebruikers op basis van de verordening.</i> – <i>Rekening houden met toekomstige ontwikkelingen en benodigde ruimte bij het aanwijzen van beperkingengebieden.</i> – <i>Houden van toezicht en handhaven van de regels.</i>
WV-P1.4	Uitvoeren onderhoud aan keringen en bijbehorende technische systemen	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Uitvoeren van onderhoud aan waterkeringen en bijbehorende technische systemen.</i>

Nr.	Prestaties bij resultaat R2 (Beperken gevolgschade overstromingen)	Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten
WV-P2.1	Stimuleren dat medeoverheden bij alle ruimtelijke ontwikkelingen, grote (bedrijfs)investeringen en onderhoudsprojecten de overstromingsrisico's meenemen en daarover heldere afwegingen maken	<ul style="list-style-type: none"> – Adviseren bij ruimtelijke ontwikkelingen. – Aandacht vragen voor voldoende ruimte op de kaart voor waterkeringen.
WV-P2.2	Op orde brengen en houden van de crisisbeheersing, samen met andere betrokken partners en in staat zijn gezamenlijk effectief te handelen bij een overstroming	<ul style="list-style-type: none"> – Crisisorganisatie op orde houden. – Afstemmen van plannen met partners. – Oefenen. – Evalueren.

In de digitale versie staat onderstaande toelichting op de Prestaties op het tweede niveau, te benaderen via klikken in de Prestatietabel.

Toelichting bij de prestaties voor Waterveiligheid

WV-P1.1 Inspecteren van de keringen, toetsen aan de norm en nemen van slimme beheermaatregelen om de dijk in combinatie met het watersysteem te laten voldoen aan de norm.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Inspecteren en toetsen van keringen:** AGV inspecteert alle keringen jaarlijks. Ook in deze planperiode beoordeelt AGV de primaire en secundaire keringen aan de hand van de omgevingswaarden voor waterveiligheid en voorziet ze van een toetsoordeel. Dit is een wettelijke verplichting. AGV vertaalt de toetsresultaten in het verbeteringsprogramma voor de waterkeringen. Voor de overige waterkeringen is de wens om een beter beeld te krijgen van nut en noodzaak, de staat en de werking.
AGV gaat niet meer alleen op vaste momenten periodiek toetsen, maar wil continu zicht hebben op de toestand van de waterkeringen door inspectie en monitoring en aan de hand daarvan beoordelen of een nieuwe toetsing nodig is. Gegevens en informatie zijn daarbij een belangrijke pijler. We betrekken nieuwe inzichten over waterveiligheid, zoals nieuwe rekenregels en innovatieve oplossingen, meekoppelkansen voor biodiversiteit, stikstofdepositie, klimaatverandering en andere maatschappelijke thema's bij de afweging. Een aanleiding voor een nieuwe toetsing kan bijvoorbeeld zijn een verandering van een rekenregel of van gehanteerde uitgangspunten of nieuwe inzichten door kennisontwikkeling.
- **Beperken risico's met beheermaatregelen:** AGV versterkt keringen die onder de normwaarde zijn gekomen (zie ook P1.2), maar niet alles kan tegelijk. De keringen die AGV niet direct kan oppakken krijgen een gepaste beheermaatregel, waardoor het risico aanvaardbaar is. Bijvoorbeeld het plaatsen van een gemaal, zodat de maximale waterstand lager wordt of het plaatsen van een compartimenteringswerk. Daardoor ontstaat er meer flexibiliteit in de planning van dijkversterkingsprojecten en meer mogelijkheid om aan te sluiten bij andere geplande werkzaamheden aan een dijk, bijvoorbeeld een wegverbetering door de gemeente.

WV-P1.2 Versterken van keringen aan de hand van een dijkenprogramma, rekening houdend met biodiversiteit, KRW-doelen, boezemsysteem, omgeving en klimaatverandering.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Opstellen van een dijkverbeteringsprogramma:** het gaat hierbij om een planning voor een aantal jaren die gedetailleerd is in het begin van de periode en meer globaal naar het einde toe. De benodigde inspanningen komen jaarlijks in een waterveiligheidsagenda. We kijken per dijkverbeteringsplan hoe we onze KRW-opgave en verbeteren van biodiversiteit daarin mee kunnen nemen.
- **Uitvoeren van dijkverbeteringen** volgens de waterveiligheidsagenda. We streven naar een zo duurzaam mogelijke uitvoering, met zo min mogelijk CO₂- en stikstofuitstoot.

WV-P1.3 Reguleren van het gebruik en het onderhoud van dijken door eigenaren en gebruikers, zoals beschreven in de verordening (vergunningverlening, toezicht en handhaving).

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Reguleren van het gebruik en onderhoud van waterkeringen door eigenaren en gebruikers op basis van de verordening.**
Het gaat hierbij om het opstellen en toepassen van doelgerichte en uitvoerbare regels in de Waterschapsverordening en/of onderhoudsverordening en het op basis daarvan verlenen (of weigeren) van vergunningen. Wanneer het waterschap geen vergunning kan verlenen voor een bepaalde activiteit, denkt het waterschap actief mee over aanpassingen in de activiteit, maatwerk, op basis waarvan de vergunning wel zou kunnen worden verleend.
- **Rekening houden met toekomstige ontwikkelingen en benodigde ruimte bij het aanwijzen van beperkingengebieden.**
- **Houden van toezicht en handhaven van de regels.**
Het is belangrijk om regelmatig te controleren of de onderhoudsverplichtingen worden nageleefd, of geen activiteiten plaatsvinden waarvoor vergunning nodig zou zijn en of maatwerkvoorschriften worden nageleefd.

WV-P1.4 Uitvoeren onderhoud aan keringen en bijbehorende technische systemen.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Uitvoeren van onderhoud aan waterkeringen en bijbehorende technische systemen:** rekening houdend met natuurvriendelijk onderhoud, biodiversiteit, functioneren boezemsysteem, recreatief medegebruik en stikstofdepositie.

WV-P2.1 Stimuleren dat mede-overheden bij alle ruimtelijke ontwikkelingen, grote (bedrijfs)investeringen en onderhoudsprojecten de overstromingsrisico's meenemen en daarover heldere afwegingen maken.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Adviseren bij ruimtelijke ontwikkelingen:** Waternet is bij ruimtelijke ontwikkelingen in een vroeg stadium in gesprek met de initiatiefnemers om mee te denken over locatiekeuze en inrichting, eventuele gevolgbeperkende maatregelen en andere klimaatadaptieve maatregelen voor een goed functionerend en veilig watersysteem met een goede kwaliteit. Bij locatiekeuzes voor nieuwe ontwikkelingen vragen we nadrukkelijk aandacht voor overstromingsrisico's, met speciale aandacht voor vitale en kwetsbare functies. Dit speelt zowel op strategisch, landelijk niveau (bij grootschalige processen en projecten) als op lokaal niveau bij de advisering van gemeenten. Ook hier is de Waterschapsverordening van belang.
- **Aandacht vragen voor voldoende ruimte op de kaart voor waterkeringen:** het gaat hier om borgen van waterkeringen in de ruimtelijke ordeningswereld (Omgevingsvisies).

WV-P2.2 Op orde brengen en houden van de crisisbeheersing, samen met andere betrokken partners en in staat zijn gezamenlijk effectief te handelen bij een overstroming.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Crisisorganisatie op orde houden:** De crisisorganisatie toerusten op het bestrijden van overstromingen op basis van risicomanagement en afstemming met betrokken partners in het gebied.
- **Afstemmen van plannen met partners:** zorgen dat de crisisbeheersings- en calamiteitenbestrijdingsplannen actueel en up-to-date zijn en afgestemd met relevante crisispartners.
- **Oefenen:** regelmatig activiteiten organiseren voor het opleiden, trainen en oefenen op specifieke situaties voor het waterschap, zowel zelfstandig als met de veiligheidsregio's.
- **Evalueren:** na calamiteiten en oefeningen altijd evalueren van het proces en het feitelijk handelen. Als dat nodig is, sturen we ons beleid op dit gebied bij.

6 Voldoende water

In de planperiode richten de maatregelen van AGV zich op het op orde houden van het polder-, boezem- en grondwatersysteem, in samenwerking met andere betrokkenen, ook met het oog op klimaatverandering en goede waterkwaliteit en het feit dat het huidige watersysteem zijn grenzen bereikt. We doen dit door samen te werken met andere waterbeheerders in het optimaliseren van het boezemsysteem, door een integrale, gebiedsgerichte aanpak in de polders (watergebiedsplannen), door actief in te zetten op het remmen van bodemdaling, door aandacht te vragen voor het watersysteem bij de ruimtelijke inrichting van het gebied en door meer samenwerking te zoeken in het grondwaterbeheer.

Onderstaand diagram vat samen welke resultaten AGV nastreeft op het gebied van 'voldoende water' en welke prestaties op hoofdlijnen AGV uitvoert in de planperiode.

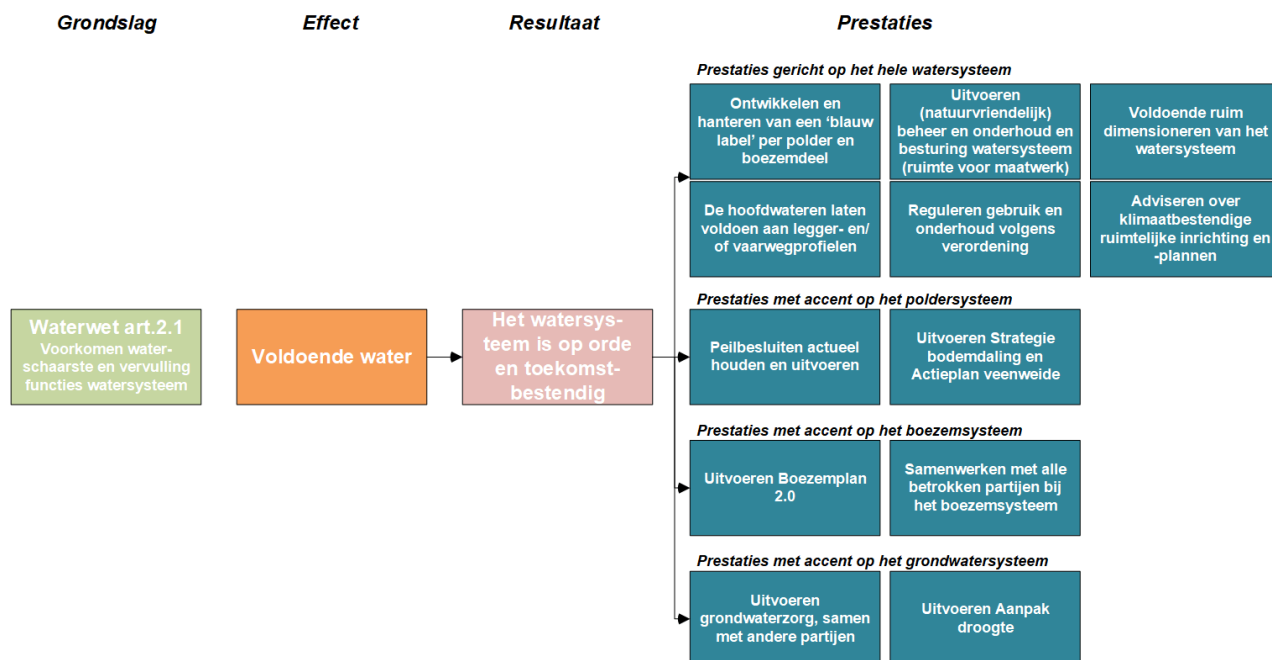

Fig.6.1 Beoogde resultaten en prestaties in de planperiode voor Voldoende water.

6.1 Bestuurlijke ambitie volgens het Bestuursakkoord

“We richten ons gebied zo in dat we voorbereid zijn op hevige regen en droogte. En dat inwoners en de natuur weinig last hebben van klimaatverandering. Daarnaast zorgen we ervoor dat droogte en vervuiling zo min mogelijk invloed hebben op de waterkwaliteit. Bij al deze maatregelen kijken we goed naar alle belangen rondom waterkwaliteit, natuur, de aanvoer en afvoer van water en veiligheid.

Water hoort een belangrijke rol te spelen in de inrichting van ons gebied. Om dat voor elkaar te krijgen nemen we hierin als waterschap het initiatief. Zodat we meepraten en meebeslissen over de inrichting van onze omgeving”.

6.2 Beoogde maatschappelijke effect

De ambitie uit het bestuursakkoord voor het onderwerp Voldoende water is vertaald naar het volgende maatschappelijke effect: het wensbeeld voor de langere termijn.

De inrichting van de ruimte en het watersysteem is zodanig, dat we met waterpieken en -dalen kunnen meebewegen en inwoners en ecosysteem zo weinig mogelijk last hebben van de gevolgen van klimaatverandering. Een robuust watersysteem dus, dat voldoet aan de provinciale normen voor wateroverlast, ook goed functioneert in periodes van droogte, veerkrachtig en onderhoudsvriendelijk is. Bij droogte zijn we in staat om – samen met andere waterbeheerders - via een gebiedsgerichte aanpak het goede water slim te verdelen en op de juiste plek te brengen, waarbij er een evenwicht is tussen vraag en aanbod van zoet water. Bij veel neerslag in korte tijd zijn we – samen met gemeenten en bewoners - in staat het water tijdelijk op te slaan en waar dat niet mogelijk is af te voeren via een goed functionerend boezemsysteem. Het vasthouden en benutten van dit kostbare water is onderdeel van de bedrijfsvoering zowel in de stad (Wadi's, groen-blauwe daken, inrichting openbare ruimte en dergelijke) als in de polders, zodat er in drogere tijden meer buffers zijn. Ook is er sprake van een duurzaam, evenwichtig en billijk gebruik en beheer van grondwater.

Niet alleen het watersysteem is robuust en toekomstbestendig, dat geldt ook voor de ruimtelijke inrichting, zowel bovengronds als ondergronds. De ruimtelijke inrichting past bij het watersysteem – het watersysteem, inclusief grondwateraspecten, is de 'onderlegger' voor de ruimtelijke inrichting. Het oppervlaktewaterpeil, waterhoeveel en -kwaliteit en het grondgebruik van het gebied passen bij elkaar. De peilen zijn actueel en handhaafbaar. In veengebieden is de bodemdaling geremd, zijn de broeikasgasemissies lager en zijn we samen met de stakeholders op zoek gegaan naar het optimale peilbeheer dat daarvoor nodig is. Het peilbeheer voor de landbouw is geen belemmering voor natuurontwikkeling in de polders. In natuurgebieden aan de voet van de Heuvelrug is de kwelstroom hersteld. Terreinen rondom gemalen en zuiveringen van AGV kennen een hoge biodiversiteit. De baggeraanwas in de wateren is veel kleiner geworden door een betere waterkwaliteit, betere oevervegetatie en natuurlijke oeverbescherming, zodat baggeren veel minder vaak nodig is.

6.3 Te realiseren resultaten

De resultaten die AGV nastreeft zijn:

Nr.	Resultaat	Toelichting
VW-R1	Het watersysteem is op orde en toekomstbestendig	Het watersysteem functioneert goed, zowel in normale als in extreme – en steeds extremer wordende - weersomstandigheden. Het gaat in dit Resultaat om het polderwatersysteem, het boezemwatersysteem en het grondwatersysteem, in hun onderlinge samenhang. De provincies gaan de huidige normeringssystematiek voor wateroverlast evalueren en mogelijk de omgevingsverordening aanpassen. Tot die tijd gelden de huidige normen. De provincies Utrecht en Noord-Holland hebben als doel geformuleerd: 50% minder bodemdaling in 2030. Het klimaatakkoord stelt als doel in

Nr.	Resultaat	Toelichting
		<p>2030 in Nederland 1 megaton broeikasgasemissies uit veen te reduceren.</p> <p>Het grondwaterbeheer is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en particulieren. De doelen vloeien voort uit de Europese Grondwaterrichtlijn. Rijk, provincies en gemeenten maken het grondwaterbeleid. Het waterschap draagt bij aan dit resultaat als watersysteembeheerder door verlenen van vergunningen voor diverse grondwateronttrekkingen, het beoordelen van grondwaterkwaliteit bij wateractiviteiten en het signaleren van knelpunten bij verontreinigingen.</p>

6.4 Huidige situatie

Aan de oostkant van het beheergebied van AGV ligt de Utrechtse Heuvelrug en het Gooi, met hooggelegen, droge zandgronden (zie kaart 2a). De rest van het gebied bestaat grotendeels uit veengebieden waar vroeger veen is gewonnen. De ontstane veenplassen zijn deels ook weer drooggemalen, waardoor een polderlandschap en een boezem is ontstaan, met soms zeer diep gelegen polders. Verder stromen de Vecht en de Amstel door het beheergebied. Aan de voet van de Heuvelrug stroomt van nature diep grondwater als kwel naar de oppervlakte. Op kaart 2b is te zien waar de boezemwateren en hoofdwatgangen liggen, wat de aan- en afvoergebieden zijn en op welke boezems de polders zijn aangesloten.

Het polderwatersysteem

De polderwatersystemen voldoen grotendeels aan de normen voor wateroverlast, zoals vastgesteld in de omgevingsverordening. Maar dit beeld is deels gedateerd en in verschillende polders staat het watersysteem onder druk en neemt kans op wateroverlast toe. Onder meer door toenemende hevige neerslag maar ook door andere ontwikkelingen als toename van de bebouwing en vernattingmaatregelen voor het veenbehoud en het remmen van bodemdaling. In de planperiode 2021-2026 worden de polder systemen opnieuw doorgerekend met de nieuwe klimaatscenario's die in 2021 beschikbaar komen en de standaarden voor de stresstest wateroverlast. Met deze nieuwe analyse ontstaat een actueel beeld van het functioneren van het watersysteem in de verschillende polders van het beheersgebied. In de huidige situatie heeft 90% van het beheergebied een actueel peilbesluit.

Het boezemsysteem

Het boezemsysteem voldoet in de huidige situatie nog net, maar zit aan zijn grenzen. Gezien de klimaatverandering is het systeem niet voldoende toekomstbestendig voor wat betreft waterafvoer, beschikbaarheid van zoet water en beperken van verzilting. De afgelopen jaren heeft AGV al veel geïnvesteerd in de samenwerking met andere overheden zoals Rijkswaterstaat (Toekomstbestendig Watersysteem ARK-NZK gebied, Slim Watermanagement, IJsselmeergebied en Deltaprogramma), om de effecten van klimaatverandering (droogte, extreme neerslag) het hoofd te kunnen bieden, nu en in de toekomst.

Het grondwatersysteem

De grondwaterkwel vanuit de Heuvelrug naar de Vechtstreek is in de afgelopen decennia sterk afgenomen. Daardoor is het areaal kwelgebied (met bijzondere plant-

en diersoorten) de afgelopen decennia sterk gereduceerd. Dat komt onder andere door verharding en bebouwing, wateronttrekkingen op de Heuvelrug, verdamping door (naald)bos, wegzijging naar diep gelegen polders (Horstermeer en Bethunepolder) en agrarische bedrijfsvoering aan de voet van het Gooi. Inmiddels stijgen de grondwaterstanden weer iets, door verminderen van de drinkwateronttrekkingen op de Heuvelrug.

In ons gebied zijn er diverse historische grondwaterverontreinigingen aanwezig. We ondersteunen gemeenten en provincies bij het monitoren, beheren en saneren van deze verontreinigingen, om te zorgen dat deze zich niet verplaatsen of in aanraking komen met andere wateren of grond. Een voorbeeld hier van is het Gebiedsgericht Beheer Grondwater (GBG) 't Gooi.

6.5 Strategie op hoofdlijnen

Om de afstand tussen de huidige situatie en de beoogde resultaten te overbruggen, volgt AGV in de planperiode de volgende strategie op hoofdlijnen:

Ontwikkelen en hanteren 'Blauw label'⁷

Om te bepalen wanneer een watersysteem 'goed functioneert' ontwikkelt AGV een 'blauw label' per polder en per boezemsysteemdeel, waarmee snel en overzichtelijk de knelpunten in ons beheergebied inzichtelijk zijn en we mede op basis daarvan kunnen prioriteren. Ook biedt dit kansen om knelpunten in het watersysteem via ruimtelijke inrichting te verminderen. Dit label, vergelijkbaar met een energielabel, geeft inzicht in verschillende aspecten van het watersysteem – voor zowel waterkwantiteit als waterkwaliteit.

Uitvoeren Strategie bodemdaling en Actieprogramma Veenweide

Met de Strategie en het Actieprogramma geeft AGV invulling aan de ambitie uit het bestuursakkoord 'Waterbetrokken' 2019-2023, om de bodemdaling te remmen. Hiermee levert AGV een bijdrage aan de doelen voor 2030 in de provinciale omgevingsvisies van Utrecht en Noord-Holland om de bodemdaling 50% te remmen en het doel in het klimaatakkoord om in Nederland 1 megaton broeikasgasemissies uit veen te reduceren.

AGV heeft een aanpak langs drie sporen: ontwikkelen van expertise, samenwerken met regievoerende overheden (zoals in de regionale veenweidestrategie) en ontwikkelen van open gebiedsprocessen in het beheergebied. Sleutelwoorden zijn: al doende leren en een integrale aanpak, waarbij we kijken naar effecten op en koppelkansen met andere opgaven (bijvoorbeeld waterkwaliteit, natuur en biodiversiteit, klimaatadaptatie, energietransitie).

Gebiedsgerichte aanpak

Het monitoringsysteem is erop gericht continu een goed beeld te hebben van de toestand van het watersysteem en van eventuele knelpunten daarin, zoals bodemdaling. Als er aanleiding voor is zal AGV een watergebiedsplan maken om verschillende knelpunten in een deelgebied in onderlinge samenhang op te lossen. Dit gebeurt in een gebiedsproces met nauwe betrokkenheid van alle belanghebbenden en met aandacht voor alle belangen, waaronder (meestal) landbouw, natuur, biodiversiteit, vismigratie, bebouwing en recreatie.

---

⁷ Besluitvorming misschien in 2021.

Meer mogelijkheden voor maatwerk in het peilbeheer

We willen meer maatwerk mogelijk maken om het juiste water op het juiste moment op de juiste plek te krijgen. De huidige beheermarge in het peilbeheer (5 cm) is bijvoorbeeld onvoldoende om in bepaalde gevallen het peil wat verder op te zetten om in droge perioden minder aanvoer nodig te hebben. De Beleidstafel droogte adviseert water langer vast te houden in de haarvaten van gebieden. Door meer marge in het peilbeheer wordt het watersysteem minder afhankelijk van aan- en afvoer vanuit het boezemsysteem. Het accent verschuift van 'faciliteren van het belangrijkste grondgebruik' naar 'leveren van maatwerk en meer mogelijkheden om te finetunen in het beheer', waarbij we proberen een optimale mix te realiseren voor de verschillende belangen. We willen de juridische mogelijkheden hiervoor onderzoeken en de Nota Peilbeheer hierop aanpassen.

Samenwerken in optimaliseren van het boezemsysteem

Voor het goed functioneren van het boezemsysteem van AGV zijn we afhankelijk van de ontwikkelingen in het hoofdwatersysteem en ontwikkelingen in de poldersystemen. We zorgen er dan ook voor dat we maatregelen voor de polders, de rioolwaterzuiveringsinstallaties en klimaatadaptatie zo vorm geven dat het boezemsysteem van AGV er op vooruit gaat. Door langere droogteperiodes wordt de verdeling van zoet water een steeds complexere puzzel. Dit nemen we op een integrale manier mee in het functioneren van het boezemsysteem en de polders. Via klimaatstresstesten hebben we in beeld gebracht waar de kwetsbaarheden zitten en we zijn daarover in gesprek met onze partners in risicodialogen, over een gezamenlijke aanpak en handelingsperspectief.

Met Slim Watermanagement werken we samen met onze buurwaterschappen en Rijkswaterstaat aan het operationeel waterbeheer binnen- en buiten onze beheergrenzen. Binnen Toekomstbestendig Watersysteem Amsterdam-Rijnkanaal-Noordzeekanaal (ARK-NZK) en de deltaprogramma's Zoet Water en IJsselmeergebied werken we samen met Rijkswaterstaat, buurwaterschappen en provincies aan een toekomstbestendig watersysteem. Dit doen we nu al en gaan we de komende jaren verder uitbouwen. Vanuit AGV zullen we deze samenwerkingen en nieuwe samenwerkingen blijven aangaan om gezamenlijk voor de juiste besluiten te zorgen voor een toekomstbestendig watersysteem ARK-NZK gebied. Voor de toekomst zijn er maatregelen nodig in de waterinfrastructuur (onder andere gemalen) voor het ARK-NZK systeem, inclusief boezem van AGV en er zijn maatregelen in de ruimtelijke ordening nodig. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen moeten minder afhankelijk worden van het functioneren van het hoofdwatersysteem en boezemsysteem en in de toekomst kijken we welke functies waar het beste passen vanuit het watersysteem. Er komt een routekaart om in de tijd de stappen/maatregelen aan te geven die zowel in de waterinfrastructuur als in de ruimtelijke ordening nodig zijn. Dat betekent dat we de komende jaren (gezamenlijke) besluiten (met andere partijen) moeten nemen en waar nodig ruimte moeten reserveren voor lange termijn oplossingen om een toekomstbestendig watersysteem ARK-NZK gebied te kunnen garanderen.

Beschermen van het boezemsysteem

Bij alles wat we doen rondom het boezemsysteem hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Het boezemsysteem is beheerbaar, robuust, veilig, schoon en klimaatadaptief, met voldoende berging, voldoende doorstroming en een goede waterkwaliteit en ecologie. Bij alle werken nemen we deze aspecten integraal mee.

- We benutten kansen voor verbetering van het boezemsysteem (waterkwaliteit, afvoer, berging, doorstroming). Hierbij streven we zoveel mogelijk naar ‘werk met werk maken’ en werken daarvoor nauw samen met andere partijen.
- Bij ruimtelijke ontwikkelingen blijft een goede waterkwaliteit, de beheerbaarheid, robuustheid, doorstroming en veiligheid van het boezemsysteem in stand, ook naar de toekomst toe. Daarbij vindt geen afwenteling plaats. Dat wil zeggen dat eventuele problemen in het watersysteem als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied zelf opgelost moeten worden en niet in een ander gebied.

Investeren in toekomstbestendige assets

Het Masterplan technische systemen is de basis voor wat er moet gebeuren om de assets (stuwen, gemalen en dergelijke) toekomstbestendig te maken. Onze assets moeten ook in de toekomst goed blijven functioneren, nu we er vanwege extremer weer steeds meer gebruik van maken. Bij bouw en renovatie van technische systemen houdt AGV rekening met kwetsbaarheid en risico's voor overstromingen, regen, droogte en hitte.

Invloed uitoefenen op de ruimtelijke inrichting en ontwikkeling

Het waterschap is als overheid en gebiedspartner betrokken bij de uitwerking van de Omgevingsvisies door provincies en gemeenten. Voor het leveren van inhoudelijke inbreng aan de gemeenten en het bouwen en versterken van de samenwerkingsverbanden gebruiken we onder andere de Waterpraatplaat (bijlage 12.5) en de Gespreksagenda (lit.13).

In het kader van de provinciale en gemeentelijke Omgevingsvisies adviseert AGV om water meer sturend te laten zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen. In verband met klimaatverandering en de verstedelijkingsopgaven voorzien we dat er duidelijkere keuzes nodig zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen, om ook in de toekomst een voldoende veilige en robuuste leefomgeving te kunnen garanderen. Ruimtelijke ontwikkelingen moeten voldoende adaptief zijn en waterneutraal, waarbij er aanvullend meer ruimte is om water lokaal vast te houden en te hergebruiken. De inrichting van het plangebied moet zijn afgestemd op de zoetwaterbeschikbaarheid tijdens droogte. Hierdoor verminderen zowel de verdrogings- als wateroverlastproblemen. Provincie Noord Holland heeft in samenwerking met de Noord Hollandse waterpartners initiatief genomen om water meer sturend te laten zijn bij ruimtelijke ontwikkeling. Dit is een leertraject, gekoppeld aan concrete projecten, samen met gemeenten. Onderdeel van dit traject is ook de studie naar het systeemherstel van de Gooise Heuvelrug dat we als gebiedsproces met de omgevingspartners uitvoeren en dat past bij de aanbeveling van de Beleidstafel droogte, om water langer vast te houden, zeker op de hoge zandgronden.

Invloed uitoefenen met behulp van de Waterschapsverordening

Met het aanpassen van de regels op de specifieke omstandigheden per gebied kan AGV met de Waterschapsverordening invloed uitoefenen op het behalen van de doelen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan aangepaste regels voor onderbemalingen in gebieden die gevoelig zijn voor bodemdaling.

Meer samenwerking zoeken in grondwaterzorg

Grondwaterzorg is een gedeelde verantwoordelijkheid van rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en particulieren.

Rollen en verantwoordelijkheden ten aanzien van grondwater onder de Omgevingswet

Particulieren

- Hebben een grondwaterzorgplicht op eigen perceel.

Gemeente

- Voert de gemeentelijke grondwaterzorgplicht uit.
- Is verantwoordelijk voor het verdelen van de functies en neemt dit op in het Omgevingsplan. Bijvoorbeeld het stellen van regels aan de activiteiten die de grondwaterkwaliteit kunnen bedreigen.
- Is primair verantwoordelijk voor het beheer van de fysieke leefomgeving, waaronder het beschermen van de gezondheid en het milieu.
- Is beheerder en bevoegd gezag voor historische bodemverontreinigingen (provincie coördineert en regisseert).

Waterschap

- Is verantwoordelijk voor het uitvoeren van het integrale en regionale waterbeleid van de provincie.
- Voert maatregelen uit voor de Grondwaterrichtlijn of ter bescherming van de grondwaterkwaliteit in grondwaterbeschermingsgebieden.
- Is verantwoordelijk voor het beheer van het regionale watersysteem, inclusief het grondwater, tenzij anders toebedeeld door de provincie.
- Is bevoegd gezag voor grondwateronttrekkingen, tenzij anders gespecificeerd.

Provincie

- Deelt het beheer van regionale watersystemen, inclusief grondwater, toe aan het waterschap, de gemeente of zichzelf.
- Voert de Grondwaterrichtlijn uit, neemt maatregelen op in het regionale waterprogramma en voert de monitoring uit.
- Is verantwoordelijk voor het beschermen van de grondwaterkwaliteit in grondwaterbeschermingsgebieden.
- Moet rekening houden met het voorkomen en beperken van de inbreng van stoffen (al dan niet via de bodem) naar het grondwater.
- Is bevoegd gezag voor specifieke grondwateronttrekkingen en infiltraties: Industriële doeleinden > 150.000 m³/j, openbare drinkwatervoorziening en bodemenergiesystemen (open).
- Coördineert en regisseert het beheer van historische grondwaterverontreinigingen.

Rijk

- Is verantwoordelijk voor het Nationaal Waterprogramma inclusief nationaal grondwaterbeleid.
- Is beheerder van Rijkswateren, inclusief grondwater.

Het waterschap is niet de eerst verantwoordelijke partij voor beleidsvorming, maar heeft een adviserende en uitvoerende rol (verlenen van vergunningen voor kleine grondwateronttrekkingen, beoordelen grondwaterkwaliteit bij wateractiviteiten, signaleren knelpunten bij verontreinigingen). We richten ons in de planperiode op het verhelderen van de rollen en verantwoordelijkheden, op het delen van kennis en uitwisselen van gegevens en op adviseren: een gezond grondwatersysteem is een belangrijke randvoorwaarde voor een robuust oppervlaktewatersysteem, een bebouwde omgeving en infrastructurele werken zonder grondwaterproblemen en voor waterafhankelijke natuur.

Agenderen 'herstel kwel Heuvelrug'

Voor het realiseren van de doelen in de Vechtstreek (zowel KRW-doelen als Natura2000-doelen) is het nodig de kwelstroom vanaf de Heuvelrug zoveel mogelijk te herstellen. Grondwater stroomde van oudsher vanuit de Heuvelrug ondergronds

naar de lager gelegen Vechtplassen en kwam daar weer als kwelwater aan de oppervlakte. De specifieke kwaliteit van dit water zorgde voor bijzondere kwelgebonden ecosystemen. De kwel is sterk afgenomen door verschillende oorzaken, onder andere verstedelijking en bebossing op de Heuvelrug, drinkwaterwinning en wegzijging naar de diepgelegen Horstermeer- en Bethunepolders. Daardoor zijn de kwelgebonden ecosystemen sterk in waarde en oppervlakte achteruit gegaan. Bij het versterken van de kwelstroom kan lokaal wateroverlast optreden aan de voet van de Heuvelrug. Dit is mogelijk te voorkomen met drainage van laaggelegen woonwijken. Het schone drainagewater kan weer een bron voor droogtegevoelige natuur zijn. Met name provincies, gemeenten en natuurbeherende organisaties zijn aan zet om hier keuzes in te maken en deze zo mogelijk vast te leggen in een 'kwelakkoord'.

AGV participeert⁸ in onderzoek door Rijk en regio naar integrale aanpak van het watersysteem in relatie tot het ruimtelijke systeem, functies en inrichting in de Gooi en Vechtstreek met aandacht voor de Natura 2000gebieden, de inrichting van natuur- en woningbouwgebieden op de Heuvelrug, drinkwaterwinning in het gebied, het peilbeheer van de Vechtplassen, het benutten en vasthouden van kwelwater, mogelijke piekwaterbergingslocaties en extra gemaalcapaciteit bij Muiden. Ook zijn we aangehaakt bij een initiatief van de provincie Utrecht rondom kwelherstel en bij de Blauwe Agenda⁹ voor de Utrechtse Heuvelrug, een samenwerkingsverband van de provincie Utrecht, HDSR, Vitens en Nationaal Park de Utrechtse Heuvelrug.

6.6 Prestaties in de planperiode

Om de resultaten te realiseren hebben we de strategie op hoofdlijnen voor de planperiode vertaald naar de volgende prestaties (*in de digitale versie: klik op de Prestatie voor toelichting*):

Nr.	Prestaties bij resultaat R1 (Toekomstbestendig watersysteem), gericht op het hele watersysteem	<i>Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten</i>
VW-P1.1	Ontwikkelen en hanteren van een 'blauw label' om inzicht te geven in de toestand van de gebieden en voor de prioritering van het oplossen van knelpunten in het watersysteem	– <i>Uitwerken methodiek voor 'blauw label'.</i>
VW-P1.2	Uitvoeren (natuurvriendelijk) beheer en onderhoud en besturing van het watersysteem en bijbehorende kunstwerken, met ruimte voor maatwerk (het juiste water op de juiste plek op het juiste moment)	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Uitvoeren onderhoud volgens het Masterplan Technische systemen.</i> – <i>Aanleggen en onderhouden natuurvriendelijke oevers.</i> – <i>Onderzoeken van juridische mogelijkheden voor meer marge in het peilbeheer.</i> – <i>Uitvoeren programma Onderhoudsbaggeren 2021-2030.</i> – <i>Opzetten van een voorlichtingscampagne voor gemeenten over bagger in stedelijk gebied.</i>

⁸ Bestuurlijke besluitvorming hierover vindt plaats in 2021. Daarna tekst eventueel aanpassen.

⁹ Op dit moment is dat nog niet zo. Besluitvorming hierover vindt mogelijk plaats in 2021. Daarna tekst eventueel aanpassen.

Nr.	Prestaties bij resultaat R1 (Toekomstbestendig watersysteem), gericht op het hele watersysteem	Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten
		<ul style="list-style-type: none"> – Bij verzoeken van gemeenten (BOWA, Isariz) om stedelijk water over te dragen aan AGV, hierover in gesprek gaan.
VW-P1.3	Voldoende ruim dimensioneren van het watersysteem	<ul style="list-style-type: none"> – Oplossen knelpunten in aan- en afvoer. – Uitvoeren traject 'Waterdiepte op maat'. – Watergangen (waar mogelijk) verbreden en natuurvriendelijk inrichten. – Meer ruimte creëren voor het boezemsysteem.
VW-P1.4	De hoofdwatervaten laten voldoen aan het afgesproken legger- en/of vaarwegprofiel	<ul style="list-style-type: none"> – Zorgen dat primaire wateren voldoen aan het afgesproken (legger)profiel. – Zorgen dat vaarwegen voldoen aan het afgesproken vaarwegprofiel. – Vaststellen van of adviseren over realistische vaarwegprofielen.
VW-P1.5	Reguleren van het gebruik en onderhoud van wateren door eigenaren en gebruikers, zoals beschreven in de verordening (vergunningverlening, toezicht, handhaving).	<ul style="list-style-type: none"> – Reguleren van het gebruik van wateren door eigenaren en gebruikers op basis van de Waterschapsverordening. – Reguleren (met een verordening) van onderhoud van wateren door eigenaren en gebruikers. – Houden van toezicht en handhaven van de regels.
VW-P1.6	Adviseren over klimaatbestendige inrichting en ruimtelijke plannen	<ul style="list-style-type: none"> – Adviseren gemeenten en andere partners (zoals Metropoolregio Amsterdam)

Nr.	Prestaties bij resultaat R1 (met accent op het polderwatersysteem)	Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten
VW-P1.7	Peilbesluiten actueel houden en uitvoeren	<ul style="list-style-type: none"> – Opstellen van peilbesluiten via gebiedsprocessen.
VW-P1.8	Uitvoeren Strategie bodemdaling en Actieprogramma veenweide	<ul style="list-style-type: none"> – Samenwerken met gebiedspartijen en regiovoerende overheden. – Uitvoeren van maatregelen om bodemdaling te remmen. – (Onderzoeken nut en noodzaak) opnemen van gebiedsgerichte beperkingen in de Waterschapsverordening. – Uitvoeren strategie peilbeheer in veengebied. – Invullen en bijhouden van het beheerregister bodemdaling.

Nr.	Prestaties bij resultaat R1 (met accent op het boezemwatersysteem)	Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten
VW-P1.9	Uitvoeren Boezemplan 2.0	<ul style="list-style-type: none"> – Inrichten van het boezemsysteem. – Diverse onderzoeken naar verbetering in de wateraan- en afvoer van het AGV gebied in relatie met ARK-NZK systeem. – Zorgen voor goede waterkwaliteit boezem.
VW-P1.10	Gebiedsoverstijgend samenwerken met alle betrokken partijen bij het boezemsysteem	<ul style="list-style-type: none"> – Samenwerken met waterpartners ARK/NZK en IJsselmeergebied. – Uitvoeren 'slim watermanagement'.

Nr.	Prestaties bij resultaat R1 (met accent op het boezemwatersysteem)	Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten
		– <i>Onderzoek toekomstbestendige doorstroming grachten samen met gemeente Amsterdam</i>

Nr.	Prestaties bij resultaat R1 (met accent op het grondwatersysteem)	Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten
VW-P1.11	Uitvoeren grondwaterzorg, samen met andere partijen	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Helderheid geven over verdeling van verantwoordelijkheden, rollen en taken onder de Omgevingswet.</i> – <i>Stimuleren (ruimtelijke) bescherming van de grondwatervoorraad en -kwaliteit.</i> – <i>Beschermen van bronnen voor bereiding van drinkwater.</i> – <i>Stimuleren herstel kwelgebieden.</i> – <i>Adviseren over grondwaterbeheer in de bebouwde omgeving.</i> – <i>Afstemmen oppervlaktewater- en grondwaterpeilen.</i> – <i>Inzetten Waterschapsverordening.</i> – <i>Aanpakken kwel vanuit het Amsterdam-Rijnkanaal.</i> – <i>Bevoegd gezag grondwateronttrekkingen.</i>
VW-P1.12	Uitvoeren Aanpak droogte (feitelijk gaat het hier niet alleen over grondwater, maar ook om oppervlaktewater-maatregelen, gericht op droogteproblemen)	<ul style="list-style-type: none"> – <i>In kaart brengen extra zoetwatervraag.</i> – <i>Uitvoeren Plan zoetwatervoorziening.</i> – <i>Onderzoeken inzet effluentwater als proceswater.</i> – <i>Onderzoeken inzet Waterschapsverordening.</i>

In de digitale versie staat onderstaande toelichting op de Prestaties op het tweede niveau, te benaderen via klikken in de Prestatietabel.

Toelichting bij de prestaties voor Voldoende water

VW-P1.1 Ontwikkelen en hanteren van een 'blauw label' om inzicht te geven in de toestand van de gebieden en voor de prioritering van het oplossen van knelpunten in het watersysteem.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- ***Uitwerken methodiek voor 'blauw label'***: label waarmee je in één oogopslag kunt zien hoe het watersysteem of een deel ervan er voor staat, vergelijkbaar met een energielabel.

VW-P1.2 Uitvoeren (natuurvriendelijk) beheer en onderhoud en besturing van het watersysteem en bijbehorende kunstwerken, met ruimte voor maatwerk (het juiste water op de juiste plek op het juiste moment).

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- ***Uitvoeren onderhoud volgens het Masterplan Technische systemen***: een belangrijk uitgangspunt bij assetmanagement volgens het Masterplan Technische systemen is het principe van risico gestuurd optimaliseren, uitbreiden, verplaatsen, onderhouden of vervangen van assets (in dit geval gemalen, stuwen en dergelijke). Hierbij vindt steeds een afweging plaats tussen prestaties van de assets, kosten en risico's, met inachtneming van de criteria doelmatigheid, omgeving, duurzaamheid, ecologie en bedrijfsvoering. Zomermaaien gebeurt (vanuit ecologisch belang) niet, tenzij het noodzakelijk is voor de wateraan- en afvoer.

- **Aanleggen en onderhouden natuurvriendelijke oevers:** in landelijk gebied ontstaat veel bagger door afkalvende oevers, afstervende algen en planten en het graven van holen door rivierkreeften. Aanleggen en onderhouden van natuurvriendelijke oevers/bloem/rietranden, het verbeteren van de waterkwaliteit (minder eutrofiëring) en bestrijding van rivierkreeften doet de baggeraanwas verminderen. Door veenweideranden bloemrijk (of met riet) in te richten, ontstaat er een betere buffer tussen perceel en sloot en wordt de biodiversiteit aanmerkelijk vergroot. Voor primaire wateren maakt het waterschap de afweging om natuurvriendelijke oevers aan te leggen (maatwerk). Voor secundaire wateren gaat het om het stimuleren van boeren om een natuurvriendelijke oever aan te leggen en deze te beheren. Hiervoor zijn via de subsidieregeling bodem en water, het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) en het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLB) verschillende mogelijkheden voor subsidie beschikbaar.
- **Onderzoeken van juridische mogelijkheden voor meer marge in het peilbeheer** met als doel: minder aan- en afvoer van water door beter in kunnen te spelen op (weers)omstandigheden bij de verwachte klimaatveranderingen en minder afhankelijk te worden van het boezemsysteem.
- **Uitvoeren programma Onderhoudsbaggeren 2021-2030:** dit programma geeft een schatting van de gemiddelde baggerinspanning in het watersysteem dat AGV beheert voor zowel vaarweg- als kwantiteitsbeheer.
- **Opzetten van een voorlichtingscampagne voor gemeenten over bagger in stedelijk gebied:** bagger in stedelijk gebied ontstaat voor een groot deel door riooloverstorten en bladval. Het opzetten van een voorlichtingscampagne hierover voor gemeenten en het samen met gemeenten zoeken naar oplossingen, gaat ervoor zorgen dat op termijn de baggerinspanning aanzienlijk minder kan worden.
- **Bij verzoeken van gemeenten (BOWA, Isariz) om stedelijk water over te dragen aan AGV, hierover in gesprek gaan:** Niet al het stedelijk water is in het verleden overgedragen van de gemeente naar het waterschap. Als gemeenten bepaalde wateren alsnog willen overdragen, wil AGV hier over in gesprek gaan.

VW-P1.3 Voldoende ruim dimensioneren van het watersysteem.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Oplossen knelpunten in aan- en afvoer:** om wateroverlast te voorkomen en te zorgen dat het watersysteem voldoet aan de provinciale normen voor wateroverlast.
- **Uitvoeren traject 'Waterdiepte op maat'.** Met als doel te stimuleren dat agrariërs secundaire polderwateren op voldoende diepte brengen, niet alleen in verband met een goede wateraan- en afvoer, maar ook vanwege ecologische kwaliteit.
- **Watergangen (waar mogelijk) verbreden en natuurvriendelijk inrichten** om watertekorten en -overlast op te vangen en om de biodiversiteit te vergroten.
- **Meer ruimte creëren voor het boezemsysteem,** samen met betrokken partijen, zoals Rijkswaterstaat, provincies en gemeenten, terreinbeheerders, particuliere eigenaren, bedrijventerreinen en dergelijke.

VW-P1.4 De hoofdwateren laten voldoen aan het afgesproken legger- en/of vaarwegprofiel.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Zorgen dat primaire wateren voldoen aan het afgesproken (legger)profiel** door onderhoud te plegen, ten behoeve van een goede doorstroombaarheid.
- **Zorgen dat vaarwegen voldoen aan het afgesproken vaarwegprofiel.**
- **Vaststellen van of adviseren over realistische vaarwegprofielen:** die passen bij het historisch of het gewenste gebruik van de vaarweg en leiden tot een onderhoudstoestand die voor afvoer en vaarweg nagenoeg identiek is.

VW-P1.5 Reguleren van het gebruik en onderhoud van wateren door eigenaren en gebruikers, zoals beschreven in de verordening (vergunningverlening, toezicht, handhaving).

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Reguleren van het gebruik van wateren door eigenaren en gebruikers op basis van de Waterschapsverordening.**

Het gaat hierbij om het opstellen en toepassen van doelgerichte en uitvoerbare regels in de Waterschapsverordening en het op basis daarvan verlenen (of weigeren) van vergunningen. Wanneer het waterschap geen vergunning kan verlenen voor een bepaalde activiteit, denkt het waterschap actief mee over aanpassingen in de activiteit, maatwerk, op basis waarvan de vergunning wel zou kunnen worden verleend.

- **Reguleren van onderhoud van wateren door eigenaren en gebruikers**

Ook de onderhoudsverplichtingen voor wateren worden bij verordening verdeeld tussen eigenaren/gebruikers en waterschap.

- **Houden van toezicht en handhaven van de regels.**

Het is belangrijk om regelmatig te controleren of de onderhoudsverplichtingen worden nageleefd, of geen activiteiten plaatsvinden waarvoor vergunning nodig zou zijn en of maatwerkvoorschriften worden nageleefd.

VW-P1.6 Adviseren over klimaatbestendige inrichting en ruimtelijke plannen.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

Adviseren van gemeenten en andere partners (zoals Metropoolregio Amsterdam): bij nieuwbouwplannen en gebiedsontwikkelingen stuurt AGV vooraf mee tijdens planning en aanleg van bebouwing. Het doel is eventuele negatieve effecten op het watersysteem (in en buiten het plangebied) te voorkomen of beheersbaar te houden, extra risico's te voorkomen, te voorkomen dat in de toekomst onbetaalbare besluiten nodig zijn en het watersysteem te verbeteren. We denken mee over locatiekeuze en ontwerp en stellen eisen aan de inrichting, zodat het systeem ook in de toekomst goed functioneert. Uitgangspunten zijn:

- De ontwikkeling gebeurt waterneutraal en leidt niet tot extra aan- of afvoer van water.
- Zoveel mogelijk vasthouden en hergebruiken van hemelwater.
- Hevige neerslag zorgt niet voor schade in of aan gebouwen, infrastructuur of voorzieningen.
- De inrichting past bij verwachte grondwaterstanden en zoetwatervoorziening tijdens droogte: geen schade aan bebouwing, wegen, groen en vitale en kwetsbare functies bij langdurige droogte.
- Tijdens hitte biedt het plangebied een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving en microklimaat.
- Afhankelijk van de plaatselijke overstromingskans en optredende waterdiepte: schade voorkomen, schade beperken of slachtoffers voorkomen.
- Extra veiligheid voor vitale en kwetsbare infrastructuur en voorzieningen, die moeten blijven functioneren en bereikbaar blijven.

VW-P1.7 Peilbesluiten actueel houden en uitvoeren.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Opstellen van peilbesluiten via gebiedsprocessen:** het doel is om het oppervlaktewaterpeil af te stemmen op het grondgebruik en alle bij het watersysteem betrokken belangen. Dat wil niet zeggen dat het peil elk grondgebruik optimaal kan ondersteunen. Zeker in veengebieden geldt dat het peil niet meer volledig de bodemdaling zal volgen, tenzij AGV afspraken heeft gemaakt met belanghebbenden over maatregelen om verdere bodemdaling te remmen. Via gebiedsprocessen willen we komen tot een zo

optimaal mogelijke afstemming tussen gebruik en peil. De peilen moeten handhaafbaar zijn, in termen van doelmatigheid en kosteneffectiviteit.

VW-P1.8 Uitvoeren van de strategie bodemdaling en het Actieprogramma veenweide.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Samenwerken met gebiedspartijen en regievoerende overheden** bij het opbouwen van kennis en expertise, het opstellen en uitvoeren van de regionale veenweide strategieën en het komen tot gebiedsgerichte uitvoeringsplannen. Het opbouwen van kennis en expertise doen we samen met het nationaal kennisprogramma bodemdaling en het Nationaal Onderzoeksprogramma Broeikasgassen uit Veen. Samenwerken doen we zowel gebiedsgericht als ook gebiedsoverstijgend binnen het interbestuurlijk samenwerkingsprogramma en de regiegroep klimaat, veenweide.
- **Uitvoeren van maatregelen om bodemdaling te remmen:** het gaat om een gebiedsgerichte aanpak, met maatregelen in samenhang met andere belangrijke gebiedsopgaven zoals waterkwaliteit, wateroverlast, berging, bedrijfsvoering, biodiversiteit e.d. We willen samen met gebiedspartijen en regievoerende overheden oplossingsrichtingen uitwerken voor een toekomstbestendige veenweidepolder. De uitwerking hiervan vindt plaats binnen de overkoepelende veenweide strategieën en per gebied in een aanpak in samenwerking met de gebiedspartijen. Deze gebiedsprocessen resulteren in afspraken over te nemen maatregelen voor een toekomstbestendige polder waarin maatschappelijke opgaven en een duurzaam perspectief voor gebruikers samen worden uitgewerkt.
- **(Onderzoeken nut en noodzaak) opnemen van gebiedsgerichte beperkingen in de Waterschapsverordening,** gericht op het remmen van bodemdaling.
- **Uitvoeren strategie peilbeheer in veengebied:** : In veengebieden worden maatregelen getroffen om de bodemdaling te remmen en hierop wordt het peilbeheer afgestemd. In de nota peilbeheer is opgenomen dat waar geen afspraken zijn gemaakt in een veengebied de waterpeilen vanaf 2030 niet langer volledig de bodemdaling zullen volgen. (Strategie bodemdaling, lit.14).
- **Invullen en bijhouden van het beheerregister bodemdaling:** onder andere het registreren van bodemdalingremmende maatregelen en de toename van de watervraag die dat met zich mee brengt.

VW-P1.9 Uitvoeren Boezemplan 2.0.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Inrichten van het boezemsysteem:** het boezemsysteem maken we beheerbaar, robuust, veilig, schoon en klimaatadaptief, met voldoende berging, voldoende doorstroming en een goede waterkwaliteit en ecologie.
- **Diverse onderzoeken naar verbetering in de wateraan- en afvoer van het AGV gebied in relatie met ARK-NZK systeem:** onder andere:
  - Uitwerken van keuzes omtrent waterinlaat bij Muiden.
  - Mogelijkheden in beeld brengen van het eventueel in de toekomst mogelijk afsluiten van de Vechtboezem bij zeer hoge waterstanden (in normale omstandigheden blijft het systeem open) in combinatie met eenemaal in de omgeving van Muiden.
  - De mogelijke combinaties in beeld brengen van waterafvoer en de ARK-route (in het kader van toekomstbestendige zoetwatervoorziening hoofdwatersysteem).Dit alles in samenhang met een toekomstbestendig ARK/NZK gebied en rekening houdend met de ecologische waarden van de Vechtplassen.
- **Zorgen voor goede waterkwaliteit boezem** in relatie tot lozingen rioolzuiveringsinstallaties.

VW-P1.10 Gebiedsoverstijgend samenwerken met alle betrokken partijen bij het boezemsysteem.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Samenwerken met waterpartners ARK/NZK en IJsselmeergebied:** samen met onze waterpartners en provincies sturen we aan op een toekomstbestendige watersysteem en inrichting van het ARK/NZK systeem en het IJsselmeergebied voor buffering (traject Toekomstbestendig watersysteem ARK-NZK gebied, Deltaprogramma Zoet water, Deltaprogramma IJsselmeergebied).
- **Uitvoeren ‘slim watermanagement’:** AGV werkt onder ‘slim watermanagement’ samen met andere waterbeheerders voor het beste operationeel waterbeheer en daar waar van toepassing met een gerelateerd drinkwaterbedrijf, om water zo goed mogelijk te verdelen bij waterafvoer, hevige regen, zoetwater tekort en droogte.
- **Onderzoek toekomstbestendige doorstroming grachten samen met gemeente Amsterdam:** dit is een actie in de Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Amsterdam, om naar aanleiding van het boezemplan 2.0 te komen tot nieuwe afspraken over bruggen, sluizen, kades, oevers en gebruik.

VW-P1.11 Uitvoeren grondwaterzorg, samen met andere overheden.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Helderheid geven over verdeling van verantwoordelijkheden, rollen en taken onder de Omgevingswet:** grondwater is de belangrijkste buffer voor watercapaciteit in het watersysteem en is de sleutel tot duurzaam beheer. We nemen en tonen onze verantwoordelijkheid voor grondwaterzorg en maken duidelijk met andere overheden, bestuur en inwoners wie voor welke grondwatertaken verantwoordelijk is.
- **Stimuleren (ruimtelijke) bescherming van de grondwatervoorraad en -kwaliteit:** we werken intensief samen met verantwoordelijke bestuursorganen om samen goede afwegingen te maken tussen benutten en beschermen van grondwater. We zorgen dat ‘grondwater’ hoog op de agenda komt en blijft.
- **Beschermen bronnen voor bereiding van drinkwater:** we beschermen de drinkwaterbronnen in ons gebied door het toepassen van duurzaam waterkwantiteitsbeheer. Dat wil zeggen: het peilbeheer in de gebieden van AGV is zodanig afgesteld dat er ook voldoende grond- en oppervlaktewater kan worden onttrokken voor de productie van drinkwater. Een goede afstemming tussen de behoeftes (hoeveelheden) van de drinkwaterbedrijven en AGV is zeer belangrijk. We zetten de huidige samenwerking en afstemming daarover voort.
- **Stimuleren herstel kwelgebieden:** Het herstellen van de kwelstroom vanaf de Heuvelrug is van groot belang voor de ecologische kwaliteit van het Oostelijke Vechtplassengebied. Denk hierbij aan verminderen van grondwateronttrekkingen, stimuleren van infiltratie van regenwater, uitvoeren van studies naar vermindering van kwel naar de Horstermeer en Bethunepolder. Het doel hierbij is de natuurlijke kwelstroom vanuit de Heuvelrug naar de oostelijke Vechtplassen en Naardermeer te herstellen, omdat dit een belangrijke randvoorwaarde is voor de ecologische kwaliteit. We sluiten aan bij rijks-, provinciale- en regionale initiatieven als ‘de Blauwe Agenda’ voor de Heuvelrug en de integrale systeemaanpak Gooi- en Vechtstreek. Via ons biodiversiteitsherstelplan werken we aan een ‘kwelakkoord’ met diverse partijen. De grondwaterstand en kwelsituatie voldoen daar waar mogelijk aan de voorwaarden (kwantiteit en kwaliteit) voor goed ontwikkelde ecosystemen met grote biodiversiteit.
- **Adviseren over grondwaterbeheer in de bebouwde omgeving:** de gemeente is verantwoordelijk, maar als waterautoriteit kunnen we de gemeente wel adviseren en handvatten aanreiken om ongewenste grondwaterstromingen of -standen tegen te gaan.
- **Afstemmen oppervlaktewater- en grondwaterpeilen:** afstemmen van oppervlaktewaterpeil en grondwaterpeil voor ondersteunen van alle betrokken belangen.

Dit doen we met behulp van de GGOR-methodiek (Gewenste Grond- en Oppervlaktewater Regime).

- **Inzetten Waterschapsverordening:** door bijvoorbeeld het geven van maatwerkvoorschriften voor grondwateronttrekkingen, minder toelaten in gevoelige gebieden en/of perioden, etc.
- **Aanpakken kwel vanuit het Amsterdam-Rijnkanaal:** op diverse plekken in het beheergebied vindt kwel plaats vanuit het ARK naar de naastliggende polders. Daardoor moeten sommige gemalen drie keer zoveel water weg malen dan zonder deze kwel. We zoeken samen met Rijkswaterstaat naar oplossingen.
- **Bevoegd gezag grondwateronttrekkingen.** Hier hoort ook bij: beter inzicht krijgen in grondwateronttrekkingen en -lozingen en delen van kennis over grondwater. In verband met bodemdaling richt AGV projectgewijs een grondwatermeetnet in. Verder gaat het vooral over uitwisselen van informatie met andere verantwoordelijke instanties (gemeenten en provincies).

VW-P1.12 Uitvoeren Aanpak droogte

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **In kaart brengen extra zoetwatervraag:** we gaan samen met alle betrokkenen de extra zoetwatervraag in kaart brengen die nodig is voor het hooghouden van de grondwaterstand, zowel in veenweidegebieden en natte natuurgebieden, als in stedelijke gebieden en dorpen waar veen in de ondergrond zit. We gaan daarbij ook onderzoek en pilots doen naar het vasthouden en bufferen van water in het gebied in tijden van overvloedige regenval. Ook het biodiversiteitsherstelplan besteedt aandacht aan verdrogingsproblematiek, in relatie tot biodiversiteit.
- **Uitvoeren Plan zoetwatervoorziening:** dit plan bevat structurele maatregelen voor tijden van droogte als onderdeel van het Boezemplan en maatregelen om minder afhankelijk te worden van aanvoer van water uit het Markermeer. Er is ook aandacht voor de effecten van water inlaten op de waterkwaliteit en het maken van een goede afweging daarin. Meer zoet water inlaten betekent iets voor de waterkwaliteit, maar geen zoet water inlaten in bijvoorbeeld veenpolders ook, door meer veenafbraak. Nu al is de veenafbraak de grootste vervuilende bron in veenpolders.
- **Onderzoeken inzet effluentwater als proceswater**
De waterschappen nemen deel aan een onderzoek naar de mogelijkheden om effluentwater te gebruiken voor levering van proceswater, met een pilot op de rioolwaterzuivering Wervershoof (Hollands Noorderkwartier).
- **Onderzoeken inzet Waterschapsverordening:** het gaat hier om inzetten van de Waterschapsverordening om in droge periodes bepaalde activiteiten te verbieden.

7 Gezond water

In de planperiode richten de maatregelen van AGV zich op het realiseren van een goede ecologische kwaliteit en een grote biodiversiteit. Dit doen we door het uitvoeren van maatregelen in 41 wateren met de status ‘KRW-waterlichaam’ onder de Europese Kaderrichtlijn Water. Ook in de ‘overige wateren’ voeren we maatregelen uit. We hebben aandacht voor waterkwaliteit en ecologie bij alles wat we doen, vanuit een biodiversiteitsherstelplan.

Onderstaand diagram vat samen welke resultaten AGV nastreeft op het gebied van gezond water en welke prestaties op hoofdlijnen AGV uitvoert in de planperiode.

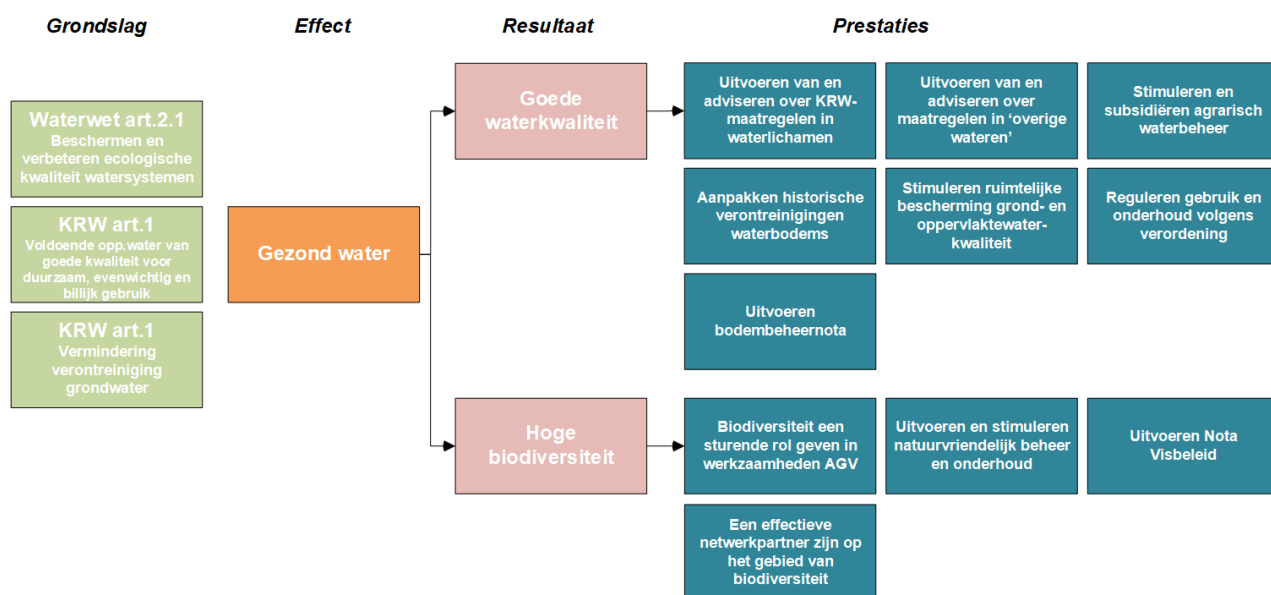

Fig.7.1 Beoogde resultaten en prestaties in de planperiode voor Gezond water.

7.1 Bestuurlijke ambitie volgens het Bestuursakkoord

“Van ons water in rivieren, plassen en meren maken we in ons land drinkwater. We gebruiken water voor landbouw. We genieten op en om het water. Door al deze activiteiten staat de waterkwaliteit onder druk. Het water in ons gebied is dan ook niet schoon genoeg volgens de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Hierin staan afspraken om de waterkwaliteit te verbeteren. Het waterschap gaat hard aan de slag om de waterkwaliteit te verbeteren. Zo willen we deze bestuursperiode de KRW-doelen halen. Daarnaast werken we aan een gezond waterleven.

Dier- en plantensoorten sterven op grote schaal uit. Als water vervuild raakt of als soorten verdwijnen, kan de natuur zich minder goed herstellen. Schoon en gezond water is dan ook heel belangrijk voor het beschermen van de natuur. Hoe meer dier- en plantensoorten er in ons gebied leven, hoe gezonder ons water is. Juist ons waterschap heeft een enorme kans om met waterbeheer bij te dragen aan duurzame leefgebieden voor planten en dieren. Dit is dan ook de kern in ons dagelijks werk. Wij werken echt mét de natuur.

Met waterbeheer beschermt het waterschap plant- en diersoorten. We willen natuur en economische ontwikkeling met elkaar verbinden. Zo ontstaan gezonde natuur- en landbouwgebieden die elkaar versterken.

We moeten samen verantwoordelijkheid nemen voor onze waterkwaliteit. We kunnen alleen zorgen voor schoner water met heel veel kennis van het gebied. En met hulp van iedereen die er woont, werkt of recreëert”.

7.2 Beoogde maatschappelijke effect

De ambitie uit het bestuursakkoord voor het onderwerp Gezond water is vertaald naar het volgende maatschappelijke effect: het wensbeeld voor de langere termijn.

De waterkwaliteit in het beheergebied is goed, zowel van het grond- als van het oppervlaktewater. Het water is geschikt om te gebruiken voor verschillende functies: als leefgebied voor een soortenrijke omgeving voor plant, dier en mens, het verbouwen van gewassen, proceswater, grondstof voor de drinkwaterbereiding, natuur, verschillende vormen van (water)recreatie, sport- en beroepsvisserij.

De goede waterkwaliteit is onder andere een gevolg van een gezamenlijke aanpak van de verontreinigingsbronnen, zoals overmatige voedingsstoffen. De verduurzaming van de agrarische sector is de waterkwaliteit ten goede gekomen. Door bedrijfsontwikkeling en innovatie in de landbouw zijn nutriënten-kringlopen grotendeels gesloten, is de bodemkwaliteit gezond, het oever- en slootbeheer ecologisch en de goede landbouwpraktijk algemeen verspreid, waardoor de belasting van natuur en milieu sterk is afgenomen.

De watersystemen zijn ecologisch gezond en robuust, dat wil zeggen: bestand tegen extreem weer (klimaatverandering) en zo natuurlijk mogelijk functionerend. Er zijn volop mogelijkheden voor planten en dieren die in het water en langs de oevers thuishoren, om zich daar te ontwikkelen, te schuilen, paaien, paren, broeden en van leefgebied naar leefgebied te trekken. De biodiversiteit in en langs het water is groot als gevolg van een goede waterkwaliteit en inrichting. Exoten en andere soorten van verstoorde systemen domineren niet. Watergangen vormen verbindingzones en leefgebied voor water- en moerassoorten en geen barrières voor landgebonden soorten. Er is sprake van veerkrachtige natuur- en landbouwgebieden die elkaar versterken: een vlechtwerk van licht- en donkergroen met ‘zachte’ grenzen tussen landbouw en natuur en meer mengvormen van natuur en landbouw (zoals groenblauwe dooradering). Ook in het stedelijk gebied zijn ‘zachte’ overgangen tussen water en bebouwing, die natuurvriendelijk worden onderhouden. Onze dijken, bermen en watergangen zijn geschikt als leefgebied en als ecologische verbindingzones.

In stedelijk gebied is de riolering op orde (geen foutaansluitingen en weinig overstorten). Afstromend hemelwater leidt niet tot meer ongewenste stoffen in het watersysteem. Ook is er een gezamenlijke aanpak geweest van verontreinigde waterbodems, plastics in het water, gewasbeschermingsmiddelen, medicijnresten, opkomende stoffen en microverontreinigingen.

Door bescherming van het grondwater zijn kwelgebieden zowel in kwaliteit als in omvang verbeterd.

Inwoners en bezoekers ervaren water in het gebied als een verrijking van de omgeving.

7.3 Te realiseren resultaten

De resultaten die AGV nastreeft zijn:

Nr.	Resultaat	Toelichting
GW-R1	De waterkwaliteit is goed en het watersysteem is gezond en robuust	Goede ecologische en chemische waterkwaliteit (volgens de KRW-doelen) en biodiversiteit in en om het water zorgt voor een gezond, robuuste watersysteem, dat verschillende functies faciliteert, rekening houdend met klimaatverandering.
GW-R2	De omstandigheden voor een hoge biodiversiteit zijn sterk verbeterd	Inrichting, kwaliteit en onderhoud zijn afgestemd op een zo groot mogelijke biodiversiteit.

7.4 Huidige situatie

In het beheergebied van AGV liggen 41 wateren met de status 'waterlichaam' voor de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) (zie kaart 3a). Daarnaast is er veel 'overig water', met name poldersloten en water in stedelijk gebied. Op kaart 3b is te zien om welke watertypen het gaat. Van alle wateren kennen we de uitgangssituatie (referentiejaar is 2013) (kaarten 3c en 3h) en de huidige (chemische en ecologische) toestand (kaarten 3d, 3i) en hebben we er een oordeel over bepaald (kaarten 3e, 3j). Een toelichting op deze KRW-kaarten staat in bijlage 12.4.

In de afgelopen jaren zijn we een flinke stap verder gekomen met het begrijpen van de ontwikkelingen. We weten steeds beter met welke maatregelen we de waterkwaliteit kunnen verbeteren. We hebben samenwerkingen opgezet met gebiedspartners (agrarische sector, gemeenten, recreatiesector) en zijn die verder aan het uitbouwen. Op basis van de verwachting van het resultaat van dit gebiedsproces hebben we ecologische doelen opgesteld voor de korte termijn (2027), zowel voor waterlichamen (kaart 3f) als voor overig water (kaarten 3k en 3l). We zijn al een aantal jaren bezig met het uitvoeren van KRW-maatregelen. In een aantal wateren hebben de maatregelen al geleid tot vooruitgang in de ecologische toestand (kaart 3g). Toch voldoet geen van de wateren met de status 'KRW-waterlichaam' op dit moment al aan het doel dat in 2027 gerealiseerd moet zijn (een goede ecologische toestand). Ook de chemische doelen worden nog nergens gehaald.

KRW-doelen

De Nederlandse implementatie van de doelstellingen uit de Kaderrichtlijn Water (KRW), de Grondwaterrichtlijn en de Richtlijn Prioritaire Stoffen vindt plaats via het Besluit kwaliteitseisen Leefomgeving (BKL). De doelen voor de goede chemische en ecologische toestand van KRW-waterlichamen liggen daarin wettelijk vast in de vorm van omgevingswaarden. De chemische doelen staan direct in bijlage III bij de BKL. De ecologische doelen zijn opgenomen via een verwijzing naar de referenties en maatlatten voor 'natuurlijke wateren' van de KRW. Voor de 'sterk veranderde' en de 'kunstmatige wateren' (de meeste wateren in het beheergebied) staan de doelen in provinciale en Rijksprogramma's. Bij alle bronnen van verontreiniging schrijft het waterschap via vergunningen of algemene regels de best beschikbare technieken voor om lozingen en emissies terug te dringen. Vervolgens beoordeelt het waterschap of aanvullende maatregelen nodig zijn. Als vertrekpunt voor de te maken afwegingen hanteert het waterschap de stoffen en getalswaarden in het BKL en het ministeriële monitoringprogramma dat op grond daarvan is vastgesteld, zowel voor de KRW-waterlichamen als voor de overige wateren.

We zien dat behaalde resultaten onder druk komen te staan door verandering van klimaat en door toenemende gebruiksdruk. De KRW-waterlichamen hebben wel de potentie om de goede ecologische toestand in 2027 te bereiken. Voor de komende

periode hebben we dan ook een maatregelenpakket opgesteld van haalbare, kostenefficiënte maatregelen, waarmee we in 2027 de waterlichamen op orde willen hebben (zie bijlage 12.1).

In de overige wateren zien we op veel plekken achteruitgang van de kwaliteit door oorzaken als klimaatdruk en gebruiksdruk (kaart 3g). Met name in de ondiepere sloten en in veel stedelijke wateren is de waterkwaliteit op dit moment ontoereikend voor een hoge biodiversiteit. In de meeste wateren zijn de omstandigheden voor groei van waterplanten ongunstig. Een van de oorzaken hiervan is hoge voedselrijkdom, afhankelijk van de plek door stedelijk afvalwater, door teveel inlaatwater of door nutriëntverliezen van percelen. Op veel plekken is verbetering van het onderhoud mogelijk. We zien vaak een geringe waterdiepte, wat vraagt om meer onderhoud. Ook het gebrek aan natuurlijke inrichting van oevers, bijvoorbeeld in stedelijk gebied en (te) intensief maai-onderhoud, dragen bij aan ongunstige omstandigheden voor waterplanten.

In ongeveer 45% van het beheergebied is de biodiversiteit (gemeten aan water- en oeverplanten) tussen 2006 en 2019 achteruit gegaan. De biodiversiteit op de meeste eigen terreinen van AGV (dijken, verpachte percelen en terreinen rond gemalen en zuiveringen) is lager dan de potentie. De belangrijkste oorzaken van de lage biodiversiteit op eigen terreinen is gelegen in het feit dat het onderhoud niet is afgestemd op natuur en biodiversiteit. Op enkele terreinen is gestart met een natuurvriendelijke inrichting en onderhoud.

Het areaal kwelgebied (met bijzondere plant- en diersoorten) is de afgelopen decennia sterk gereduceerd. Dat komt onder andere door verharding en bebouwing, wateronttrekkingen op de Heuvelrug, verdamping door (naald)bos, wegzijging naar diep gelegen polders (Horstermeer en Bethunepolder) en agrarische bedrijfsvoering aan de voet van het Gooi.

De achteruitgaande trend in ecologie in combinatie met een aantal droge jaren laat zien dat veel watersystemen niet robuust zijn. De achteruitgaande trend is veel groter in sloten dan in plassen.

7.5 Strategie op hoofdlijnen

Om de afstand tussen de huidige situatie en de beoogde resultaten te overbruggen, volgt AGV in de planperiode de volgende strategie op hoofdlijnen:

Uitvoeren KRW-maatregelenpakket voor KRW-waterlichamen

Een belangrijke taak van AGV is de zorg voor schoon water, zowel chemisch als ecologisch, zoals de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) dat voorschrijft. AGV wil alles op alles zetten om de KRW-doelen in 2027 te halen.

Bij dit WBP hoort een KRW-maatregelenpakket voor 41 KRW-waterlichamen in ons beheergebied (bijlage 12.1). Dit pakket maakt onderdeel uit van het derde Stroomgebiedsbeheersplan voor het stroomgebied van de Rijn. Dit SGBP III (2022-2027) bouwt voort op SGBP-I (2010-2015) en -II (2016-2021). Binnen onze eigen mogelijkheden doen we er alles aan om de waterkwaliteit te verbeteren. Daarnaast adresseren we proactief de concrete problemen en kansen voor verbeteringen waar collega overheden en maatschappelijke partijen mee aan de slag kunnen. De maatregelprogramma's richten zich vooral op het verbeteren van de ecologische doelen. De regionale overheden hebben beperkt invloed op het bereiken van de chemische doelen. Het rijk bepaalt bijvoorbeeld het toelatingsbeleid voor stoffen. We zoeken nadrukkelijk de samenwerking met andere partijen. Zowel voor de maatregelen waarvoor we zelf aan de lat staan als voor de maatregelen waar andere

partijen handelingsperspectief hebben. In SGBP-I zijn we begonnen met het aanpassen van het watersysteem. In SGBP-III doen we de resterende aanpassingen.

Aandacht voor waterkwaliteit en ecologie bij alles wat we doen

Bij SGBP-III zijn waterkwaliteit en ecologie integraal onderdeel van het waterbeheer en is het niet meer alleen een op zichzelf staand programma: ecologie is integraal onderdeel van beheer en onderhoud en van plannen voor verdere ontwikkeling, zoals het Boezemplan, Programma Keringen en het Masterplan Zuiveren. We werken zoveel mogelijk vanuit een systeemperspectief om te zorgen dat de maatregelen die we nemen niet alleen een incidenteel effect hebben, maar tot structurele verbetering leiden. Wij nemen de maatregelen voor aanpassingen aan het watersysteem, zodat waterlichamen niet onnodig belast worden met nutriënten, met name fosfor. Daarnaast gaan we verder op de ingeslagen weg om ons onderhoudswerk (maaien, schonen en baggeren), zo natuurvriendelijk uit te voeren dat de ecologie zich kan (blijven) herstellen: niet teveel onderhoud, niet te weinig onderhoud. We gaan bij herinrichting van watergangen en dijkreconstructies standaard het belang van natuurbehoud en herstel als randvoorwaarde meenemen. We brengen de kennis over het ecologisch systeemfunctioneren in bij plannen voor de ontwikkeling van het watersysteem. Dat doen we zowel intern, bij ons eigen werk, als extern, bij activiteiten van derden. We hebben al maatregelen in beeld die nu nog niet zinvol zijn om uit te voeren, maar wel op het moment dat het systeem voldoet aan de drie basisvoorwaarden voor herstel van de ecologische waterkwaliteit: niet te veel voedingsstoffen, voldoende licht en goede waterbodemkwaliteit. Hierbij horen bijvoorbeeld directe ingrepen in de biologie, zoals het beperken van lokale overpopulatie van vis en bestrijding van exotische rivierkreeft. We continueren de monitoring zodat we de 'vinger aan de pols houden' bij ontwikkelingen. Door monitoring en systeemanalyse signaleren we tijdig als er iets fout dreigt te gaan, zodat we samen met gebiedspartners de waterkwaliteit op het goede pad houden. Open data zijn een essentieel onderdeel hiervan.

Uitvoeren van maatregelen voor 'overige wateren'

Voor 'overige wateren' (zonder status KRW-waterlichaam) geldt dat ze niet achteruit mogen gaan en waar mogelijk in kwaliteit moeten verbeteren. Voor de wateren die achteruit zijn gegaan in de laatste zeven jaar, gaan we de reden van achteruitgang achterhalen en bewerkstelligen we die veranderingen die nodig zijn om het tij te keren. We nemen daarvoor zelf maatregelen en we gaan intensiever samenwerken met de agrarische sector, gemeenten en natuur- en milieuorganisaties. We verbeteren waar mogelijk het watersysteem door de aanpak van de zogenaamde lekkende polders: dit zijn polders die meer inlaatwater krijgen dan ze nodig hebben. De aanpak bestaat uit twee sporen:

- Inzetten op verbetering van de staat van onderhoud van kunstwerken rond erven door particulieren en
- het creëren van draagvlak voor beter inlaatbeheer bij bewoners.

Naast het project lekkende polders zetten we ook in op handhaving, als particulieren te veel inlaten en we investeren in automatisering van inlaten, waardoor ze niet meer dan nodig open staan.

We gaan de samenwerking met de agrarische sector, agrarische collectieven en LTO de komende jaren intensief voortzetten via het opstellen van gebiedsgerichte uitvoeringsplannen in het kader van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer en de (financiële) ondersteuning van maatregelen gericht op het verbeteren van de waterkwaliteit. Hierbij zoeken we ook de samenhang met andere sporen, gericht op

een duurzame agrarische bedrijfsvoering zoals kringlooplandbouw en natuurinclusieve of circulaire landbouw.

De Waterschapsverordening maakt het mogelijk dat landgebruikers watergangen voldoende schonen, maar niet teveel. We zorgen voor diepteprofielen met kans voor de ontwikkeling van onderwatervegetatie (dat wil zeggen: niet te ondiep) en werken aan waterdiepte op maat: we hebben in het verleden geen handhaving gehad op de diepte van watergangen. In de komende periode stellen we haalbare diepten vast per deelgebied. We stimuleren het bereiken van deze haalbare diepte en nemen in de toekomst bij de schouw het onderhouden van de haalbare diepte mee.

Voor stedelijk water zetten we in op verbetering van het watersysteem, stimuleren van verminderen van de invloed van afvalwater op oppervlaktewater, groenbeheer dat rekening houdt met waterecologie en menselijk gedrag dat ruimte geeft aan ecologische ontwikkeling en 'klimaatrobust' is.

We gaan verder op het spoor van 'lerend ontwikkelen', volgen van de toestand en bijsturen van maatregelen.

Uitvoeren biodiversiteitsherstelplan

AGV beheert 1600 km aan hoofdwatertgangen. Hier ligt een enorm potentieel aan ecologische verbindingen, waar otters, rietvogels, libellen, kikkers en vele andere soorten van kunnen profiteren. Momenteel is de inrichting en het beheer van dit natte netwerk voornamelijk gericht op het voorkomen van overstromingen en het afvoeren van 'overtollig' water. Het natte netwerk kan ook anders worden ingericht en beheerd en daarmee ondersteunend zijn aan het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Zo kan een bijzonder netwerk ontstaan met schoon water en natuurlijke oevers met een hoge biodiversiteit, dat piekbuien kan opvangen en ook een hoogwaardig recreatief netwerk zal zijn. Hiervoor is het nodig om de hoofdwatertgangen plaatselijk te verbreden, de oevers natuurvriendelijk in te richten en een (gering) peilverschil toe te staan. Dit onderwerp komt uitgebreid aan de orde in het Biodiversiteitsherstelplan. Andere onderwerpen in het biodiversiteitsherstelplan zijn: bloemrijke dijken, verdroging en biodiversiteit, natuurvriendelijke inrichting eigen terreinen en natuurvriendelijk onderhoud.

Agenderen 'herstel kwel Utrechtse Heuvelrug en het Gooi'

Voor het realiseren van de doelen in het Vechtplassengebied (zowel KRW-doelen als Natura2000-doelen) is het nodig de kwelstroom vanaf de Heuvelrug zoveel mogelijk te herstellen (zie verder onder 'Voldoende water').

Invloed uitoefenen met behulp van de Waterschapsverordening

Met het aanpassen van de regels op de specifieke omstandigheden per gebied kan AGV met de Waterschapsverordening invloed uitoefenen op het behalen van de doelen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan aangepaste lozingsvoorschriften, bij bijvoorbeeld kleinere wateren die gevoelig zijn voor verstoringen in het ecosysteem.

7.6 Prestaties in de planperiode

Om de resultaten te realiseren hebben we de strategie op hoofdlijnen voor de planperiode vertaald naar de volgende prestaties (*in de digitale versie: klik op de Prestatie voor toelichting*):

Nr.	Prestaties bij resultaat R1 (goede ecologische waterkwaliteit)	Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten
GW-P1.1	Uitvoeren maatregelpakket voor de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en er over adviseren	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Uitvoeren KRW-maatregelen.</i> – <i>Uitvoeren maatregelen in Natura2000-gebieden.</i> – <i>Volgen en sturen (bijstellen) mogelijke maatregelen KRW-wateren.</i>
GW-P1.2	Uitvoeren maatregelpakket ‘overige wateren’ en er over adviseren	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Volgen en sturen (bijstellen) mogelijke maatregelen ‘overige wateren’.</i> – <i>Organiseren gebiedsprocessen (studiegroepen) voor ‘overige wateren’.</i> – <i>Samen met LTO en agrarische collectieven opstellen van gebiedsgerichte uitvoeringsplannen in het kader van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer.</i> – <i>Uitvoeren eigen maatregelen in ‘overige wateren’.</i> – <i>Optimaliseren inrichting en doorstroming van watergangen (onder andere ‘lekke polders’ en ‘waterdiepte op maat’).</i> – <i>Voor stedelijk water zetten we in op verbetering van de waterhuishouding door stimuleren van: het verminderen van de invloed van afvalwater op oppervlaktewater, groenbeheer dat rekening houdt met waterecologie en menselijk gedrag dat ruimte geeft aan ecologische ontwikkeling.</i> – <i>Uitvoeringsprogramma’s onderhouden uitvoeren.</i>
GW-P1.3	Voortzetten stimulerings- en subsidieregelingen agrarisch waterbeheer	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Financiële steun aan agrarische bedrijven voor investeringsmaatregelen ten behoeve van een gezonde bodem, goede waterkwaliteit (via onder meer het Landbouwportaal) en agrarisch waterbeheer via het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLB).</i> – <i>Inzetten op het opnemen van goede waterdoelen en -maatregelen in het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB), in de ecoregeling en het ANLB en het waar nodig cofinancieren daarvan.</i>
GW-P1.4	Aanpakken van historische verontreinigingen in de waterbodem	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Uitvoeren van het Programma kwaliteitsbaggeren 2019-2023.</i> – <i>Aandacht vragen voor historische verontreinigingen die ‘onderweg zijn’.</i>
GW-P1.5	Stimuleren van een goede ruimtelijke bescherming van grond- en oppervlaktewater	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Adviseren over en beoordelen van (ruimtelijke) plannen van derden en omgaan met de impact van klimaatverandering.</i> – <i>Stimuleren herstel kwelgebieden.</i> – <i>Uitvoeren zorgplicht beschermen drinkwaterbronnen.</i> – <i>Samenwerken bij gebiedsgerichte aanpak stikstof.</i>
GW-P1.6	Reguleren van het gebruik en onderhoud van wateren door eigenaren en gebruikers, zoals beschreven in de verordening (vergunningverlening, toezicht, handhaving).	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Aanpassen reguleringsinstrumenten.</i> – <i>Reguleren van het gebruik en onderhoud van wateren door eigenaren en gebruikers op basis van de verordening.</i> – <i>Houden van toezicht en handhaven van de regels.</i>

Nr.	Prestaties bij resultaat R1 (goede ecologische waterkwaliteit)	Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten
GW-P1.7	Uitvoeren bodembeheernota	– <i>Uitvoeren nota waterbodembeheer¹⁰:</i>

Nr.	Prestaties bij resultaat R2 (biodiversiteit)	Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten
GW-P2.1	Biodiversiteit een sturende rol geven in alle werkzaamheden van AGV	– <i>Maatregelen ten aanzien van eigen beheer en onderhoud en eigen terreinen.</i> – <i>Monitoring.</i>
GW-P2.2	Een effectieve netwerkpartner zijn op het gebied van biodiversiteit	– <i>Samenwerking met derden.</i>
GW-P2.3	Uitvoeren natuurvriendelijk beheer en onderhoud	– <i>Natuurvriendelijk beheer en onderhoud van wateren, oevers en dijken.</i> – <i>Drijfvuilvissen.</i> – <i>Plastic verwijderen uit baggerspecie.</i>
GW-P2.4	Uitvoeren Nota Visbeleid	– <i>Uitvoeren maatregelen Nota visbeleid.</i> – <i>Overleg met hengelsportverenigingen.</i> – <i>Overleg met beroepsvissers.</i>

In de digitale versie staat onderstaande toelichting op de Prestaties op het tweede niveau, te benaderen via klikken in de Prestatietabel.

Toelichting bij de prestaties voor Gezond water

GW-P1.1 Uitvoeren maatregelpakket voor de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en er over adviseren.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Uitvoeren KRW-maatregelen:** We voeren de geplande KRW-maatregelen uit de Stroomgebiedsbeheerplannen (SGBP's) uit volgens het implementatieplan, met als doel het realiseren van een goede ecologische toestand in 41 waterlichamen in 2027 (zie bijlage 12.1 voor overzicht van KRW-maatregelen).
- **Uitvoeren maatregelen in Natura2000-gebieden:** In drie Natura2000-gebieden in het beheergebied van AGV hangen de KRW-doelen nauw samen met de Natura2000-doelen en zijn de maatregelen op beide doelen gericht.
- **Volgen en sturen (bijstellen) mogelijke maatregelen in KRW-waterlichamen:** We houden constant de vinger aan de pols als het gaat om de kwaliteit van de wateren en ontwikkelen al lerend maatregelen.

GW-P.1.2 Uitvoeren maatregelpakket in 'overige wateren' en er over adviseren.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Volgen en sturen (bijstellen) mogelijke maatregelen 'overige wateren':** We houden constant de vinger aan de pols als het gaat om de kwaliteit van de overige wateren en ontwikkelen al lerend maatregelen. Voor stedelijk gebied doen we dat in nauwe samenwerking met de gemeenten.
- **Organiseren gebiedsprocessen (studiegroepen) voor 'overige wateren':** bij het bedenken en uitvoeren van maatregelen voor schoon water in 'overige wateren' werken we intensief samen met LTO, agrarische collectieven, natuur- en milieuorganisaties, provincies Noord-Holland (landbouwportaal) en Utrecht (samenwerking bodem en water) en gemeenten. We organiseren gebiedsprocessen met partners in de polder, zo mogelijk

¹⁰ Besluitvorming in 2021. Daarna tekst eventueel aanpassen

in samenhang met thema's als bodemdaling, biodiversiteit, voldoende water en een duurzaam toekomstperspectief voor de agrarische bedrijfsvoering. Daarnaast leren agrariërs en waterschappen van elkaar in studiegroepen en wat er verbeterd kan worden aan het waterbeheer in het gebied. Het gaat om stimuleren en actief bijdragen aan kennis- en datauitwisseling, advies over handelingsperspectieven en inzicht in eigen slootkwaliteit. Hierbij willen we zorgdragen voor de ontsluiting van kennis opgedaan in (landelijke) kennistrjecten zoals bijvoorbeeld proefpolder kringlooplandbouw.

- **Samen met LTO en agrarische collectieven opstellen van gebiedsgerichte uitvoeringsplannen in het kader van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer:**
Per gebied wordt een uitvoeringsplan opgesteld en bestuurlijk bekrachtigd om de doelen van het DAW in 2027 te behalen.
- **Uitvoeren eigen maatregelen in 'overige wateren':** maatregelen die onder onze verantwoordelijkheid vallen voeren we uit.
- **Optimaliseren inrichting en doorstroming van watergangen:** denk aan bijvoorbeeld het project 'lekke polders, het project 'waterdiepte op maat' en maatregelen uit het Biodiversiteitsherstelplan.
- **Uitvoeringsprogramma's onderhoud uitvoeren.**
Daarin zit onder andere een maatregel om het schouwbeleid aan te passen op het doel 'planten in de sloot'. Dit is mogelijk via onderhoudsvorschriften in de Waterschapsverordening.

GW-P1.3 Voortzetten stimulerings- en subsidieregelingen agrarisch waterbeheer.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Financiële steun aan agrarische bedrijven:** Het waterschap geeft financiële steun aan agrarische bedrijven om te stimuleren dat zij bijdragen aan de ecologische waterkwaliteit en biodiversiteit in het landelijk gebied. Dit doet het waterschap via de eigen subsidieregeling bodem en water in Utrecht en het landbouwportaal in Noord-Holland, om bovenwettelijke investeringen van agrariërs ten behoeve van gezonde bodem en een goede waterkwaliteit te financieren (zoals mestmaatregelen, herinrichting erf, aanleg natuurvriendelijke oever e.d.).
- **Inzetten op het opnemen van goede waterdoelen en -maatregelen in het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB), in de ecoregeling en het ANLB en het waar nodig cofinancieren daarvan:**
Via het GLB (Gemeenschappelijk Landbouw Beleid) komt ook geld beschikbaar voor klimaat-, biodiversiteit-, bodem- en waterdoelen in het landelijk gebied. De waterschappen zijn hier cofinancier van en oefenen via de Unie van Waterschappen, LNV en de provincies invloed uit op de waterdoelen en uitvoeringsregelingen binnen het GLB, de maatregelen in de ecoregelingen en het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLB).

GW-P1.4 Aanpak historische verontreinigingen in de waterbodem.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Uitvoeren van het Programma kwaliteitsbaggeren 2019-2023**
In het beheergebied van AGV zijn verschillende verontreinigde waterbodems aanwezig die een belemmering vormen voor een goede waterkwaliteit. Het betreft historische verontreinigingen als gevolg van lozingen van zware metalen, PAK en andere contaminanten. Voor zover deze verontreinigingen een belemmering vormen voor het bereiken van het gewenste waterkwaliteitsdoel, is een 'ingreep in de waterbodem' noodzakelijk. Het Programma kwaliteitsbaggeren geeft invulling aan deze taak.
- **Aandacht vragen voor historische verontreinigingen die 'onderweg zijn'.** Er zijn ook historische verontreinigingen in de bodem, die met kwelwater te zijner tijd aan de

oppervlakte komen. Dit is een punt van zorg waarover AGV afspraken wil maken met de provincies.

GW-P1.5 Stimuleren van een goede ruimtelijke bescherming van grond- en oppervlaktewater.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Adviseren over en beoordelen van (ruimtelijke) plannen van derden en omgaan met de impact van klimaatverandering:** We beschermen en bevorderen een goede ecologische waterkwaliteit en biodiversiteit vanuit onze rol als kennisdrager. We adviseren over en evalueren maatregelen, voeren gezamenlijke analyses uit en beoordelen plannen van derden op effecten, met klimaatverandering in het achterhoofd. Zo trekken we samen op met gemeenten voor het bevorderen van de goede rioleringspraktijk (onder andere: geen foute aansluitingen), ecologisch groenonderhoud, stimuleren van opvangen en vasthouden van regenwater en schoon en gezond water als uitgangspunt voor goede inrichting van het watersysteem. Met provincies trekken we samen op bij het opstellen van Natura2000-beheerplannen en herstelplannen voor het Natuur Netwerk Nederland (NNN).
- **Stimuleren herstel kwelgebieden:** zie verder onder 'Voldoende water'.
- **Uitvoeren zorgplicht beschermen drinkwaterbronnen:** In het beheergebied van AGV zijn drie drinkwaterbedrijven actief, te weten PWN, Vitens en Waternet. De bedrijven zijn afhankelijk van kwalitatief goed grond- en/of oppervlaktewater als bron voor de drinkwaterproductie. Artikel 2 van de Drinkwaterwet geeft aan dat bestuursorganen zorg moeten dragen voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. Zo ook AGV. Een goede afstemming tussen AGV en de drinkwaterbedrijven kan er voor zorgen dat er zowel voor AGV- als drinkwaterbelangen voldoende en goed water is voor nu en later.
- **Samenwerken bij gebiedsgerichte aanpak stikstof:** AGV is lid van overleggroepen voor gebiedsgerichte aanpak van stikstof. AGV zoekt samen met partners naar mogelijkheden om stikstofbronnen te reduceren, vaak in samenhang met het gebiedsproces rondom bodemdaling.

GW-P1.6 Reguleren van het gebruik en onderhoud van wateren door eigenaren en gebruikers, zoals beschreven in de verordening (vergunningverlening, toezicht, handhaving).

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Aanpassen reguleringsinstrumenten:** (Waterschapsverordening, beheer- en onderhoudsprogramma, algemene regels) met als doel de ecologische waterkwaliteit beter te beschermen. Het gaat bijvoorbeeld om het vastleggen van een kleinere maximum hoeveelheid bij onttrekken van oppervlaktewater, regels voor natuurvriendelijk onderhoud in lijnvormige secundaire watergangen en niet meer toestaan van aantasting van natuur bij oeverherstel (door derden).
- **Reguleren van het gebruik en onderhoud van wateren door eigenaren en gebruikers op basis van de Waterschapsverordening en/of onderhoudsverordening.** Het gaat hierbij om het opstellen en toepassen van doelgerichte en uitvoerbare regels en het op basis daarvan verlenen (of weigeren) van vergunningen. Wanneer het waterschap geen vergunning kan verlenen voor een bepaalde activiteit, denkt het waterschap actief mee over aanpassingen in de activiteit, maatwerk, op basis waarvan de vergunning wel zou kunnen worden verleend.
- **Houden van toezicht en handhaven van de regels.** Het is belangrijk om regelmatig te controleren of de onderhoudsverplichtingen worden nageleefd, of geen activiteiten plaatsvinden waarvoor vergunning nodig zou zijn en of maatwerkvoorschriften worden nageleefd.

GW-P1.7 Uitvoeren nota waterbodembeheer

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Uitvoeren nota waterbodembeheer¹¹:** In de nota waterbodembeheer voor het Oostelijke Vechtplassengebied heeft AGV vastgelegd aan welke kwaliteitswaarden grond en baggerspecie moet voldoen voor het toegepast kan worden in beschermde gebieden. Deze waarden zijn lokale waarden en vormen het gebiedsspecifieke toetsingskader voor het Oostelijke Vechtplassengebied. Buiten de beschermde gebieden blijft het generieke beleid van toepassing.

GW-P2.1 Biodiversiteit een sturende rol geven in alle werkzaamheden van AGV

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Maatregelen ten aanzien van eigen beheer en onderhoud en eigen terreinen** gericht op het vergroten van de biodiversiteit. Denk bijvoorbeeld aan de inrichting van oevers en waterbergingsgebieden, bloemrijke dijken, bestrijden van exotische invasieve soorten (bijvoorbeeld Rode Amerikaanse rivierkreeft, Japanse Duizendknoop, Waterwaaier), natuurvriendelijk onderhoud van terreinen van zuiveringsinstallaties, drinkwaterlocaties, gemalen en dergelijke. Bij dijken in eigen beheer is biodiversiteit onderdeel van de afwegingen rondom dijkversterkingen. AGV is zich samen met de provincies aan het oriënteren op de (mogelijke) komst van de bever in het beheergebied. Daarbij kijken we naar waterveiligheid en naar mogelijke consequenties voor KRW-doelen en biodiversiteit.
- **Monitoring:** op basis van een monitoringsprogramma voor biodiversiteit.

GW-P2.2 Een effectieve netwerkpartner zijn op het gebied van biodiversiteit

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Samenwerking met derden:** Zowel voor het robuuste waternetwerk, als voor verdroging en biodiversiteit werken we intensief samen met omgevingspartners. Voor het natte natuurnetwerk gaat het om partners uit de financiële sector, de wetenschap, boerenbelangenorganisaties en natuurorganisaties. Voor verdroging en biodiversiteit ligt de nadruk op samenwerking met andere overheden.

GW-P2.3 Uitvoeren natuurvriendelijk beheer en onderhoud

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Natuurvriendelijk beheer en onderhoud van wateren, oevers en dijken:** Binnen de kaders van de gedragscode voor de waterschappen, gebaseerd op de wet Natuurbescherming en de normen voor wateroverlast, voeren we het onderhoud (maaien, schonen, baggeren) natuurvriendelijk uit. Het streven is het zomermaaien te stoppen, tenzij het noodzakelijk is voor de wateraan- en afvoer.
- **Drijfvuilvissen:** we zorgen ervoor dat wateren waarvoor AGV verantwoordelijk is voor het drijfvuilvissen voldoende schoon zijn. Jaarlijks voeren we twee drijfvuilvisrondes uit in alle boezemwateren. Daarnaast plegen we indien nodig extra onderhoud bij hotspots en op basis van meldingen. Er loopt ook een pilot met het afvangen van plastic. Afhankelijk van de resultaten van de pilot gaat AGV deze techniek mogelijk breder inzetten.
- **Plastic verwijderen uit baggerspecie:** het besluit Bodemkwaliteit verplicht AGV om maatregelen te nemen om te veel plastic te weren uit de baggerspecie.

GW-P2.4 Uitvoeren Nota Visbeleid¹²

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

¹¹ Besluitvorming in 2021. Daarna tekst eventueel aanpassen

¹² Besluitvorming in 2021. Daarna eventueel tekst aanpassen.

- ***Uitvoeren Nota visbeleid*** met daarin de aanpak van vismigratiekelpunten: we maken vismigratie mogelijk op plaatsen waar dit bijdraagt aan de Europese aalverordening of het herstel van vispopulaties en op voorwaarde dat er geen negatieve invloed is op andere doelen.
- ***Overleg met hengelsportverenigingen*** over natuurlijke visstand, stimuleren loodvrij vissen, afwegen waar ruimte is voor visstekken bij de aanleg en onderhoud van natuurvriendelijke oevers en lokaal dieper baggeren in verband met overwintering van vissen.
- ***Overleg met beroepsvissers*** om te zoeken naar alternatieven voor palingvangst (bijvoorbeeld: een rol in de monitoring).

8 Gezuiverd afvalwater

In de planperiode richten de maatregelen van AGV zich op schoon effluent uit de zuiveringsinstallaties, duurzaam en veilig verwerken van reststoffen uit afvalwater en zoveel mogelijk nuttig hergebruiken van vrijkomende stoffen en energie. Dat doen we door het afvalwatersysteem te optimaliseren op basis van data en prognoses en door voor te sorteren op klimaatverandering. We zetten extra in op verwijderen van microverontreinigingen en nutriënten en we doen onderzoek naar terugwinnen van grondstoffen uit afvalwater. Zuiverings-slib verwerken we zo duurzaam mogelijk.

Onderstaand diagram vat samen welke resultaten AGV nastreeft op het gebied van gezuiverd afvalwater en welke prestaties op hoofdlijnen AGV uitvoert in de planperiode.

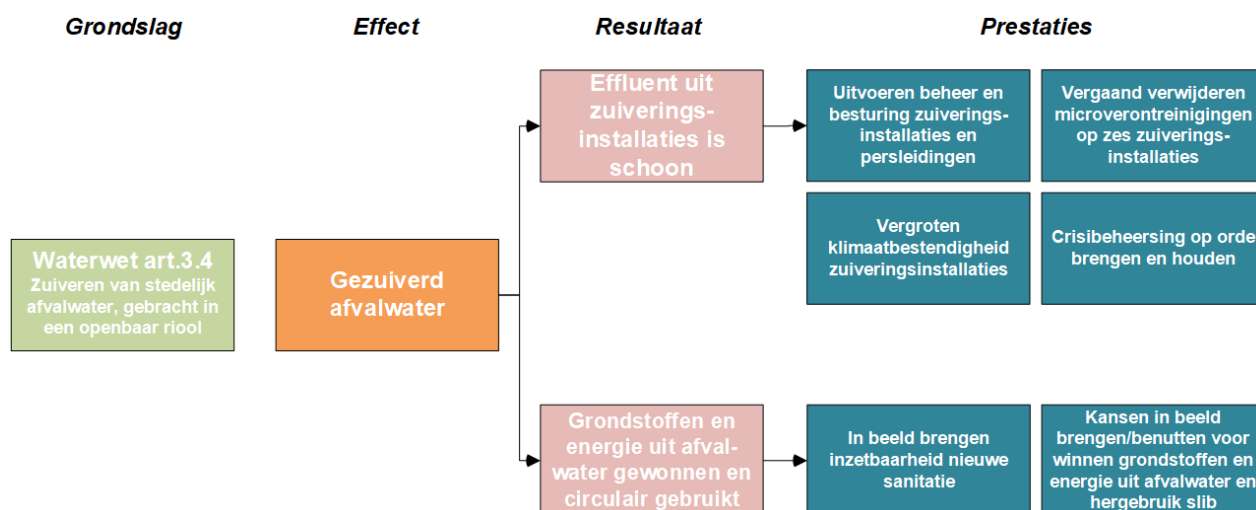

Fig.8.1 Beoogde resultaten en prestaties in de planperiode voor Gezuiverd afvalwater.

8.1 Bestuurlijke ambitie volgens het Bestuursakkoord

“De komende jaren willen we het aantal rioolwaterzuiveringen gaan verminderen. De zuiveringen die overblijven doen hun werk zuiniger en beter. We wekken er biogas en energie op en we gebruiken nuttige grondstoffen opnieuw. Bij al deze plannen houden we rekening met de omgeving en de natuur. We werken goed samen met gemeenten, bewoners en andere partijen bij het ontwikkelen en uitvoeren van onze plannen. Het waterschap maakt zich klaar voor de toekomst! Dit lukt ons niet zonder te vernieuwen. We hebben te maken met een groot aantal nieuwe uitdagingen. Innovatieve ontwikkelingen kunnen richting geven aan ons werk en aan de rol die wij als waterschap spelen. In het gebied rond Amsterdam werken we met andere partijen samen aan klimaatbestendige woningbouw. De komende periode onderzoeken we welke technieken daaraan bij kunnen dragen”.

8.2 Beoogde maatschappelijke effect

De ambitie uit het bestuursakkoord voor het onderwerp Gezuiverd afvalwater is vertaald naar het volgende maatschappelijke effect: het wensbeeld voor de langere termijn.

Een robuust en flexibel systeem zorgt voor het transporteren en zuiveren van afvalwater, met aandacht voor duurzaamheid, doelmatigheid en de kringloopgedachte. Het inzamelen, transporteren en zuiveren van afvalwater (de waterketen) is een gedeelde verantwoordelijkheid, waar het waterschap samen met (private en publieke) partijen een rol in speelt. Samenwerking tussen AGV, gemeenten, drinkwaterbedrijven en marktpartijen leidt tot kostenbesparingen en tot een gezond watersysteem tegen aanvaardbare maatschappelijke kosten. Probleemstoffen zoals medicijnresten en hormoonverstorende stoffen komen veel minder terecht in het oppervlaktewater door aanpak bij de bron en door effectieve verwijdering op de centrale rioolwaterzuiveringsinstallaties. Afvalwater kan een bron zijn voor grondstoffen, energie en bruikbaar water. In het transportsysteem en/of op de (centrale) zuivering is de terugwinning van grondstoffen, energie en water uit afvalwater en slib geïntegreerd in de bedrijfsvoering. Waar mogelijk gebeurt dit zowel op de centrale zuiveringen, als bij lokale zuiveringen, waar afvalwater wordt gescheiden aan de bron (nieuwe sanitatie)¹³. Dankzij terugwinning tegen zo laag mogelijke kosten, levert de waterketen een belangrijke bijdrage aan een meer duurzame samenleving.

De capaciteit van het systeem is groot genoeg om de toegenomen hoeveelheid afvalwater te kunnen verwerken. De rioolwaterzuiveringsinstallaties zijn zo ontworpen en ingericht dat deze blijven functioneren bij extreme weersomstandigheden als gevolg van klimaatverandering. Nieuw ingerichte woon- en werkgebieden sluiten goed aan op de afvalwaterketen – er zijn geen foutaansluitingen en ongezuiverde lozingen. Afstromend hemelwater wordt – waar dat nuttig is - gebruikt en/of lokaal verwerkt, als het daar schoon genoeg voor is.

8.3 Te realiseren resultaten

De resultaten die AGV nastreeft zijn:

Nr.	Resultaat	Toelichting
GA-R1	Effluent uit zuiveringsinstallaties is schoon.	Dat wil zeggen dat het voldoet aan de eisen van transport tot effluent.
GA-R2	Grondstoffen en energie uit afvalwater worden gewonnen en ingezet voor circulair gebruik	AGV verwerkt zoveel mogelijk reststoffen en energie op een duurzame en veilige manier, zodat ze opnieuw nuttig bruikbaar zijn. Dit draagt bij aan een circulair AGV in 2050.

8.4 Huidige situatie

Waterschap AGV is belast met de zorg voor het transport en de zuivering van stedelijk afvalwater. Bij de vervulling van deze taak maakt AGV gebruik van elf

¹³ Bestuurlijke besluitvorming hierover vindt plaats in 2021. Daarna tekst eventueel aanpassen.

rioolwaterzuiveringen, toevoergemalen en vele kilometers persleiding (kaart 4). Het transport en de zuivering van afvalwater hebben een bedrijfsmatig karakter, waarbij AGV permanent aanstuurt op een verhoging van de doelmatigheid, een vermindering van de kosten en de kwetsbaarheid en op een vergroting van de kwaliteit van de dienstverlening.

Het afvalwatersysteem in het beheergebied van AGV functioneert goed en kan het huidige aanbod van afvalwater en regenwater verwerken. Om ook in de toekomst goed te blijven presteren, moeten de zuiveringsinstallaties de groei van het afvalwateraanbod op kunnen vangen. Met name in de regio Amsterdam is dit een aandachtspunt, vanwege een forse toename van woningbouw en daarmee van het afvalwateraanbod. Jaarlijks zuiveren alle zuiveringsinstallaties nu gemiddeld 128 miljoen m³ afvalwater. Alle 11 zuiveringsinstallaties voldoen aan de lozingseisen. Het Nederlands gemiddelde zuiveringsrendement bedroeg in 2017 voor stikstof 84% en voor fosfaat 86%. Het zuiveringsrendement van waterschap AGV lag in 2018 voor stikstof op 86% en voor fosfaat op 90%, dus boven het landelijke gemiddelde. Met deze prestaties voldoen de zuiveringsinstallaties ruimschoots aan zowel de nationale wetgeving als aan de Europese doelstellingen van 75% verwijdering voor zowel stikstof als fosfaat.

AGV streeft ook in de huidige situatie al naar een klimaatbestendig afvalwatersysteem, door klimaatbestendigheid mee te nemen bij het ontwerp van nieuwe installaties. Bij zuivering Weesp is dit al gerealiseerd, deze zuivering blijft werken bij een eventuele overstroming. Overige zuiveringen zijn nog niet op alle fronten klimaatbestendig gebouwd en/of ingericht. De zuivering Horstermeer is onlangs gerenoveerd waardoor hij minder energie verbruikt en schoner effluent levert.

Door energie te winnen uit afvalwater en door het plaatsen van 24.000 zonnepanelen op terreinen van zuiveringsinstallaties, lukt het AGV nu al om 54% energieneutraal te werken. Op 27 november 2020 is de eerste paal in de grond geslagen van de Groengasinstallatie die AGV bouwt op het terrein van de zuivering Amsterdam West, in het westelijk havengebied van Amsterdam. Hier gaat AGV biogas winnen uit slib dat overblijft in het zuiveringsproces.

Ook investeert AGV in het terugwinnen van grondstoffen uit afvalwater, zoals fosfaat en cellulose.

8.5 Strategie op hoofdlijnen

Om de afstand tussen de huidige situatie en de beoogde resultaten te overbruggen, volgt AGV in de planperiode de volgende strategie op hoofdlijnen:

Optimaliseren van het afvalwatersysteem op basis van data en prognoses

Om te blijven voldoen aan de eisen voor capaciteit, rendement, energieverbruik en Arbo moet AGV de installaties in goede staat houden en goed besturen. Hierbij zet AGV in op automatisering en processturing.

AGV wil het afvalwatersysteem ook optimaliseren. We houden de kritische processen (transport, zuivering en slibverwerking) goed in de gaten: inzicht in de prestaties van het systeem en in alle kosten en risico's, helpt bij het maken van een afweging tussen renoveren of vervangen van installaties. Ook gaan we door op de al ingeslagen weg naar volledig, juist en up-to-date gegevensbeheer.

De hoeveelheid geproduceerd afvalwater in het beheergebied zal blijven toenemen als gevolg van de toename van de bevolking. Prognoses wijzen uit dat het onzeker is of sommige zuiveringen en het transportsysteem voldoende capaciteit hebben om de

verwachte autonome groei te kunnen verwerken. AGV onderzoekt hoe deze toename het beste is op te vangen. Mogelijke opties zijn het bijbouwen van zuiveringscapaciteit, het verder optimaliseren van de bestaande zuiveringen en het verminderen van de toevoer (afkoppelen et cetera).

AGV onderzoekt kansen in het gebied om de capaciteit van het transportsysteem en de zuiveringen nog verder te optimaliseren, met oog voor de impact van een zuivering op het ontvangende boezemwater. Bijvoorbeeld: in een stilstaand boezemwater heeft effluent veel meer effect op het ontvangende water dan in een groter stromend boezemwater of hoofdwater (ARK of NZK). Daarnaast kijken we ook naar mogelijkheden om de toevoer van afvalwater naar de zuiveringen te verminderen, door het stimuleren van afkoppelen van verhard oppervlak (als dat schoon genoeg is). Uitgangspunt blijft dat AGV op de korte- en middellange termijn inzet op centrale zuiveringsinstallaties voor de verwerking van stedelijk afvalwater. Het waterschap zal onderzoek blijven doen naar de mogelijkheden voor decentrale technieken en kansrijke initiatieven ondersteunen, in lijn met de wensen vanuit de samenleving om zelfvoorzienend te zijn.

AGV blijft in de afvalwaterketen inzetten op samenwerking met gemeenten. Samen kunnen we een flinke doelmatigheidswinst behalen in de afvalwaterketen. Om dat voor elkaar te krijgen stemmen de partijen beleid en maatregelen op elkaar af om het systeem zo optimaal mogelijk te laten functioneren (hoge kwaliteit, lage storingsgevoeligheid en lage kosten).

Voorsorteren op klimaatverandering

Bij bouw en renovatie van installaties houdt AGV rekening met kwetsbaarheid en risico's voor overstromingen, regen, droogte en hitte.

Inzetten op extra verwijderen microverontreinigingen en nutriënten

AGV zet zich in om extra nutriënten te verwijderen, bijvoorbeeld met het 1-STEP-filter op de zuiveringsinstallatie Horstermeer. AGV gaat ook op meerdere zuiveringsinstallaties extra zuiveringsstappen bouwen, gericht op het verwijderen van microverontreinigingen, zo mogelijk in combinatie met extra nutriëntenverwijdering. De zuiveringsinstallaties die lozen op de Amstel, de Vecht en de Gooyergracht krijgen hierbij prioriteit.

We werken samen met Rijkswaterstaat, die van plan is om samen met partners een regionale afwegingsmethode te ontwikkelen voor het verminderen van nutriëntenvrachten op Rijkswateren vanuit de regionale wateren.

Onderzoeken van de mogelijkheden van lokale zuivering bij de bron (nieuwe sanitatie), met behulp van pilots

AGV onderzoekt in welke situaties nieuwe sanitatie een toekomstbestendig en kostenefficiënt alternatief is voor traditionele zuivering. Bij het streven naar hergebruik van reststromen en materialen en daarmee het streven naar meer circulariteit ontstaat geregeld de vraag wat de beste route is om te volgen. Een mogelijke route voor nieuwe sanitatie is bijvoorbeeld decentrale zuiveringen (scheiding aan de bron en gebruik van lokale omstandigheden). Vaak bepaalt de financiële haalbaarheid of de technische oplossing die het best bereikbaar is, de keuze voor de route. Dit hoeft vanuit milieu en duurzaamheid niet de meest gunstige oplossing te zijn. Onderzoek en inzet van pilots zijn op dit gebied noodzakelijk om het proces en de innovaties te vergelijken, keuzes te ondersteunen en te maken. AGV streeft naar het onderbouwen van de keuzes voor de voorkeursroutes en het ontwikkelen van een langetermijnvisie.

Faciliteren terugwinnen grondstoffen uit afvalwater met onderzoek en pilots

AGV faciliteert de technologische ontwikkeling door mee te werken aan experimenten en pilots op basis van een meerjaren-onderzoeksprogramma. Daarmee onderzoekt AGV de potentie voor hergebruik van effluent. De onderzoeken zijn gericht op nieuwe zuiveringstechnieken, besparing van energie en terugwinning van grondstoffen zoals biogas, cellulose en fosfaat.

Zuiveringsslib zo duurzaam mogelijk verwerken

Een belangrijk uitgangspunt is om het slib te (laten) verwerken op een zo duurzaam mogelijke manier en tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Bij duurzaamheid gaat het met name om het terugwinnen van energie en grondstoffen uit het zuiveringsslib en het verwerken van zuiveringsslib met een zo laag mogelijke CO₂- en stikstofuitstoot. In 2023 zal het waterschap de krachten bundelen met waterschap Zuiderzeeland en andere waterschappen die hun zuiveringsslib bij HVC (Afvalenergiecentrale Alkmaar) laten verwerken, zoals Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK). Deze samenwerking, gericht op voldoende verwerkingscapaciteit en duurzaamheid in de slibverwerking, geeft meer zekerheden in een sterk dynamische markt met ondercapaciteit en heeft ook als voordeel dat risico's over meerdere partners worden verdeeld.

Ontwikkelingen volgen omtrent toepassing van zuiveringsslib

Hoewel er op EU-niveau ambities zijn om de afhankelijkheid van externe fosfaatbronnen terug te dringen en fors in te zetten op terugwinning, is terugwinning van fosfaat uit zuiveringsslib afkomstig van centrale zuiveringen nog geen verplichting. De vraag naar fosfaat verschilt regionaal sterk en de gebieden met een fosfaattekort in de grond liggen ver van het beheergebied van AGV vandaan. Dit betekent vervoer over lange afstanden en hoge transportkosten, die duurzaamheidswinsten teniet doen.

AGV volgt de ontwikkelingen rondom de toepassing van reststromen zoals zuiveringsslib in de ruimte binnen de Europese wet- en regelgeving. Afhankelijk van de ontwikkelingen daarin en van de toepassingsmogelijkheden zal AGV marktrelaties aangaan met marktsegmenten waarin slib in bewerkte en behandelde vorm een structurele toepassing zou kunnen zijn.

8.6 Prestaties in de planperiode

Om de resultaten te realiseren hebben we de strategie op hoofdlijnen voor de planperiode vertaald naar de volgende prestaties (*in de digitale versie: klik op de Prestatie voor toelichting*):

Nr.	Prestaties bij resultaat R1 (schoon effluent)	Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten
GA-P1.1	Uitvoeren beheer en besturing zuiveringsinstallaties en persleidingen	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Efficiënt bedienen, onderhouden en vervangen.</i> – <i>Herijken Masterplan Zuiveren.</i> – <i>Beoordelen van zuiveringskringen.</i> – <i>Verkennen gezamenlijke regionale aanpak.</i> – <i>Risicokaders en prestatie-indicatoren vaststellen.</i> – <i>Blijven onderhouden en vervangen.</i> – <i>Uitvoeren optimalisatiestudies.</i> – <i>Uitvoeren van klimaatadaptatiemaatregelen.</i>
GA-P1.2	Vergroten van de klimaatbestendigheid van	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Uitvoeren risicoanalyses.</i> – <i>Opstellen richtlijnen.</i>

Nr.	Prestaties bij resultaat R1 (schoon effluent)	Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten
	zuiveringsinstallaties	
GA-P1.3	Vergaand verwijderen van microverontreinigingen op zes zuiveringsinstallaties die lozen op kwetsbaar water	<ul style="list-style-type: none"> – In beeld brengen kosten en baten verwijdering nutriënten en medicijnresten. – Uitvoeren extra zuiveringsstap voor microverontreinigingen bij zes zuiveringsinstallaties.
GA-P1.4	Op orde brengen en houden van de crisisbeheersing	<ul style="list-style-type: none"> – Opzetten kwaliteitssysteem. – Investeren in infrastructuur.

Nr.	Prestaties bij resultaat R2 (reststoffen worden grondstoffen)	Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten
GA-P2.1	In beeld brengen van de kansen voor de inzetbaarheid van nieuwe riolerings- en zuiveringstechnieken (nieuwe sanitatie) en de maatschappelijke rol van AGV hierbij	<ul style="list-style-type: none"> – Onderzoek naar Nieuwe Sanitatie. – Evaluatie en strategie Nieuwe Sanitatie. – (Bestuurlijk) overleg over implementatie van nieuwe sanitatie.
GA-P2.2	In beeld brengen en benutten van de kansen voor winnen van grondstoffen en energie uit afvalwater en hergebruiken van zuiverings-slib	<ul style="list-style-type: none"> – Winnen biogas en energie. – Onderzoek naar winning en toepassing van cellulose. – Stimuleren aanpassing wet- en regelgeving winning fosfaat uit afvalwater. – Onderzoek naar winning en toepassing van warmte uit afvalwater. – Onderzoeken naar toepassen van gezuiverd afvalwater voor tegengaan watertekorten. – Onderzoeken van de wenselijkheid en mogelijkheden van hergebruik slib.

In de digitale versie staat onderstaande toelichting op de Prestaties op het tweede niveau, te benaderen via klikken in de Prestatietabel.

Toelichting bij de prestaties voor Gezuiverd afvalwater

<p>GA-P1.1 Uitvoeren beheer en besturing zuiveringsinstallaties en persleidingen.</p> <p>Dat wil zeggen: de zuiveringen besturen, bedienen en beheren zodat zij voldoen aan de vigerende wetgeving, afvalwaterovereenkomsten, veiligheidsnormen, in goede conditie zijn en voldoen aan de beschikbaarheidseisen. Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Efficiënt bedienen, onderhouden en vervangen op basis van beoordelingen, zodat het zuiveringsproces efficiënt verloopt. – Herijken Masterplan Zuiveren: relevante beleidslijnen en behoeften vanuit de taakuitoefening samenbrengen en de richting voor toekomstbestendige maatregelen in samenhang afwegen. – Beoordelen van zuiveringskringen: hiermee legt het waterschap vast welke investeringen, onderzoeken en beheeractiviteiten nodig zijn. – Verkennen gezamenlijke regionale aanpak: Voortzetten van de samenwerking met gemeenten In BOWA-verband. AGV gaat met samenwerkende gemeenten verkennen wat nodig is om de gezamenlijke regionale aanpak voor meten en monitoren in de (afval)waterketen te realiseren.
--

- **Risicokaders en prestatie-indicatoren vaststellen:** vaststellen van betrouwbaarheid- en beschikbaarheidseisen voor de assets.
- **Uitvoeren optimalisatiestudies:** onder andere naar de uitbreiding van zuiveringsinstallatie Amsterdam West, naar de samenvoeging en nieuwbouw van zuiveringsinstallatie Blaricum en Huizen en naar de opties voor zuiveringsinstallatie Uithoorn en De Ronde Venen om de kwaliteit van de Amstel te verbeteren.
- **Uitvoeren van klimaatadaptatiemaatregelen** volgens programmaplan Klimaatadaptatie Waternet. Zo is bijvoorbeeld het beperken van de uitstoot van broeikasgassen bij het zuiveren van afvalwater (onder andere methaan en lachgas) een aandachtspunt.

GA-P1.2 Vergroten klimaatbestendigheid van zuiveringsinstallaties.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Uitvoeren risicoanalyses:** uitvoeren van kwetsbaarheids- en risicoanalyses voor de klimaatthema's overstromingen, regen, droogte en hitte en in beeld brengen van eventuele maatregelen.
- **Opstellen richtlijnen** voor nieuwe en te renoveren bedrijfsmiddelen.

GA-P1.3 Vergaand verwijderen van microverontreinigingen op zes zuiveringsinstallaties die lozen op kwetsbaar water.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **In beeld brengen kosten en baten verwijdering nutriënten en medicijnresten.** AGV onderzoekt in de planperiode de mogelijkheden om op de zuivering vergaand nutriënten en medicijnresten uit het effluent te verwijderen, onder andere op basis van een pilot op zuiveringsinstallatie Horstermeer.
- **Uitvoeren extra zuiveringsstap voor microverontreinigingen bij zes zuiveringsinstallaties:** Het gaat om het uitvoeren van het meerjareninvesteringsplan dat hoort bij de 'strategie verwijderen microverontreinigingen', waarbij AGV bij zes zuiveringsinstallaties langs de Amstel, Vecht en Gooyergracht een extra zuiveringsstap gaat bouwen.

GA-P1.4 Op orde brengen en houden van de crisisbeheersing.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Opzetten kwaliteitssysteem:** AGV zal een kwaliteitssysteem voor de organisatie opzetten, in lijn met het Uitvoeringsprogramma Crisisbeheersing van de Unie van Waterschappen en zorgen dat deze blijft voldoen aan de eisen van de veiligheidsregio's en toetsbaar is volgens de huidige maatstaven.
- **Investeren in infrastructuur:** AGV zal geld en menskracht inzetten om ervan verzekerd te zijn dat de infrastructuur ook in tijden van crises kan blijven functioneren.

GA-P2.1 In beeld brengen van de kansen voor de inzetbaarheid van nieuwe riolerings- en zuiveringstechnieken (nieuwe sanitatie) en de maatschappelijke rol van AGV hierbij.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Onderzoek naar Nieuwe Sanitatie:** het gaat hier om de vraag of nieuwe sanitatie een toekomstbestendig en kostenefficiënt alternatief is naast centrale zuivering. Dit onderzoek en de uitvoering van pilots gaat antwoord geven op vragen ten aanzien van technische aspecten, kostenefficiëntie, effectiviteit, risico's, doelmatigheid, duurzaamheid, financiële aspecten, exploitatie en de mogelijke rol van AGV. Amsterdam loopt hierin voorop.
- **Evaluatie en strategie Nieuwe Sanitatie:** afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek en de besluitvorming daarover zal AGV in de planperiode een strategie ontwerpen voor beleid en zuiveringen, met daarin de principes voor toepassing van nieuwe sanitatie (afhankelijk van de schaal van de zuivering, het toegepaste rioleringsstelsel in

het gebied en de snelheid van ontwikkeling van nieuwbouwwijken). In de planperiode gaat AGV verkennen wat de toepassingsmogelijkheden van nieuwe sanitatie zijn in andere gemeenten, op basis van ervaringen met pilots in Amsterdam.

- **(Bestuurlijk) overleg over implementatie van nieuwe sanitatie:** Afhankelijk van de verkregen inzichten en besluitvorming omtrent de vraagstukken van nieuwe sanitatie gaat het hier om strategische sessies en (bestuurlijk) overleg met bestuur, organisatie, omgeving en kennispartners over implementatie, programmering, samenwerking en financiering.

GA-P2.2 In beeld brengen en benutten van de kansen voor winnen van grondstoffen en energie uit afvalwater en hergebruiken van zuiveringsslib.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Winnen biogas en energie:** een aantal zuiveringsinstallaties voorziet deels in hun eigen energieopwekking door biogas te winnen. AGV optimaliseert dit proces continu, om de eigen energieopwekking te vergroten. AGV onderzoekt ook of het mogelijk is om biogas uit zwart water via de decentrale zuiveringen beschikbaar te stellen voor lokale warmtenetten. AGV investeert in een groengasinstallatie bij de zuiveringsinstallatie Amsterdam West in het westelijk havengebied. Deze installatie zet biogas, geproduceerd uit zuiveringsslib, om naar groengas: een duurzaam alternatief voor aardgas. Het slib wordt daarna verbrand. AGV kan het groengas zelf gebruiken en/of via een tussenpartij aanbieden bij brandstofstations in de regio. Ook is het mogelijk om het in te zetten om met name 'oude wijken' te verwarmen, waar het minder makkelijk is om van het gas af te komen. Dit past in de 'transitievisie Warmte' van de gemeente Amsterdam.
- **Onderzoek naar winning en toepassing van cellulose:** in het aangevoerde afvalwater is een flinke hoeveelheid cellulose aanwezig (wc-papier). Het is mogelijk deze cellulose uit het afvalwater terug te winnen. Elke Nederlander gebruikt circa 8 kg wc-papier per jaar. Voor AGV gaat het om ongeveer 7000 ton/jaar als droog materiaal. Gemeentelijk afvalwater heeft daarmee een grote potentie voor het winnen van een hoge kwaliteit vezel. AGV onderzoekt de toepassing van deze cellulose na één of meerdere opschoonstappen en de mogelijke toepassingen, waaronder afdruiptremmers in asfalt, vezels voor isolatiemateriaal, omzetting naar vetzuren en suikers en toepassing in de papierindustrie.
- **Stimuleren aanpassing wet- en regelgeving winning fosfaat uit afvalwater:** Onttrekken van fosfaat uit afvalwater (urine) is op dit moment qua regelgeving en beleid niet mogelijk. Samen met het Nederlandse bedrijfsleven zal het waterschap optrekken om te laten zien hoe hergebruik verantwoord tot stand kan komen. Met andere initiatiefnemers uit de afvalwaterketen via de Unie van Waterschappen zal AGV ook verkennen wat er mogelijk is en hoe er tot productcriteria gekomen kan worden. Dit kan de ontwikkeling van uniforme regelgeving op EU niveau stimuleren.
- **Onderzoek naar winning en toepassing van warmte uit afvalwater:** Gezuiverd afvalwater bevat naast grondstoffen ook 'afvalwarmte' die opnieuw te gebruiken is. Warmte is uit water te halen met warmtewisselaars. Ook is het mogelijk om warmte centraal terug te winnen uit persleidingen (riothermie). In de planperiode onderzoekt AGV de mogelijkheden voor thermische energie uit afvalwater en hoe deze beschikbaar is te stellen voor een lokaal warmtenet. Ook maakt AGV een eerste aanzet voor beleid met betrekking tot thermische energie uit afvalwater. In de energietransitie krijgen de gemeenten de regie over de toepassing van duurzame warmte en over de planning van collectieve warmtesystemen in hun gebied. Realisatie en exploitatie zal in veel gevallen aan een warmtebedrijf worden uitbesteed. AGV zal dus vooral met deze partijen te maken hebben.
- **Onderzoeken naar toepassen van gezuiverd afvalwater voor tegengaan watertekorten:** AGV volgt de ontwikkelingen met betrekking tot de mogelijkheden voor het gebruiken van het gezuiverd afvalwater voor het tegengaan van watertekorten in het

watersysteem. Zo kan het leveren van effluent aan bedrijven voor proceswater een besparing van drinkwater opleveren.

- **Onderzoeken van de wenselijkheid en mogelijkheden van hergebruik slib:** afhankelijk van de ontwikkelingen in wet- en regelgeving en toepassingsmogelijkheden van slib zal AGV zich richten op het selecteren van relatief schone slibstromen en toetsing op diffuse verontreinigingen. Belangrijk is het vaststellen van de variaties in slibkwaliteiten en het verwerven van meer kennis over medicijnresten, microplastics e.d. in het slib, teneinde met alleen het relatief schoon deel van de totale slibproductie de markt te kunnen benaderen.

9 Cultuurhistorie en recreatie

In de planperiode richten de maatregelen van AGV zich op het onderhouden en toegankelijk maken van het watererfgoed, het faciliteren van recreatie op en om het water, in balans met natuurdoelen en het zorgen voor een goed onderhouden en veilig vaarwegennet.

Onderstaand diagram vat samen welke resultaten AGV nastreeft op het gebied van cultuurhistorie en recreatie en welke prestaties op hoofdlijnen AGV uitvoert in de planperiode.

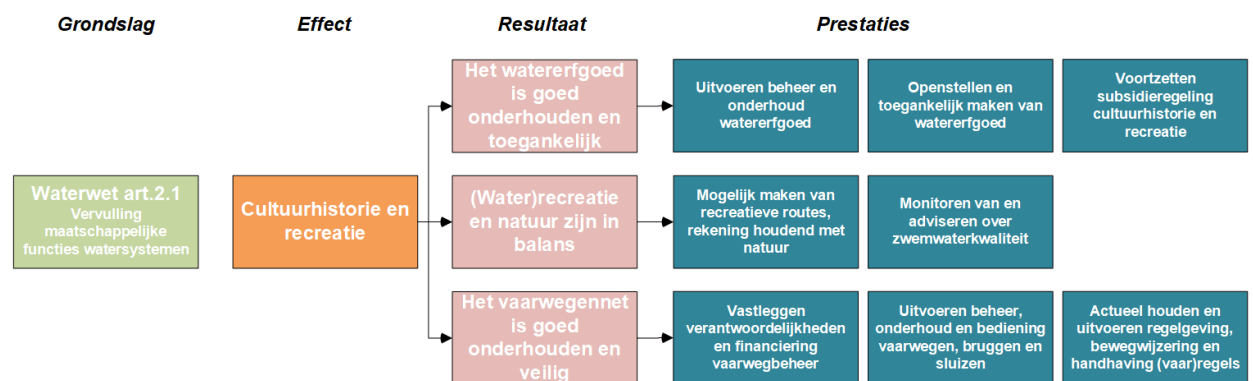

Fig.9.1 Beoogde resultaten en prestaties in de planperiode voor Cultuurhistorie en recreatie.

9.1 Bestuurlijke ambitie volgens het Bestuursakkoord

“Veel mensen genieten op en rond het water. Via recreatie kunnen we mensen meer vertellen over waterbeheer en de rol van het waterschap. Daarom maken we watererfgoed bereikbaar voor iedereen. Denk aan oude dijken, molens en sluizen. Zo laten we het rijke verleden zien van waterbeheer.

Recreatie mag niet ten koste gaan van natuur of een fijne leefomgeving. Varen heeft bijvoorbeeld gevolgen voor waterkwaliteit en plant en dier. Daarom willen we zorgen dat recreatie zo duurzaam mogelijk is. Nieuwe vaarroutes moeten voldoen aan de uitgangspunten voor Natura 2000-gebieden.

Bij nieuwe mogelijkheden voor recreatie spelen natuur, waterkwaliteit en biodiversiteit een leidende rol. Daarbij hebben we ook aandacht voor het welzijn van dieren.

Ook houden we bij ons werk rekening met recreatie en monumenten. We werken daarbij samen met recreatie- en plessenschap, gemeenten, natuurorganisaties en natuurverenigingen van boeren”.

9.2 Beoogde maatschappelijke effect

De ambitie uit het bestuursakkoord voor het onderwerp Cultuurhistorie en recreatie is vertaald naar het volgende maatschappelijke effect: het wensbeeld voor de langere termijn.

Inwoners en bezoekers van het gebied ervaren de wateren, dijken, gemalen, sluizen en bruggen als een onlosmakelijk onderdeel van het landschap en raken hiermee 'waterbetrokken'. De waterrijke landschappen rond de stedelijke gebieden zijn goed ontsloten voor langzaam verkeer en wandelaars. Dit is tot stand gekomen in goede samenwerking met de provincies, de gemeenten, het bedrijfsleven, belangenorganisaties en particulieren.

Het cultuurhistorisch erfgoed – oude dijken, molens, gemalen, sluizen en onderdelen van de verschillende waterlinies – is waar mogelijk toegankelijk en beleefbaar en maakt duidelijk dat waterbeheer niet alleen een verleden heeft maar ook actueel is. Er wordt volop genoten en gerecreëerd op en om het water. Op veel plaatsen is het water schoon en veilig genoeg om te zwemmen en geschikt om te vissen. Buiten het deel van de wateren dat vrij moet blijven voor het scheepvaartverkeer is er ook ruimte voor andere gebruiksvormen op en langs het water. Gebruikers kunnen vlot en veilig varen in ons beheergebied.

Door de groeiende bevolking is recreatie ook een uitdaging, omdat het kan botsen met natuur, leefbaarheid en veiligheid. Door recreatie op en om het water te reguleren en effectief te handhaven (bijvoorbeeld de vaarsnelheid), kunnen we zorgen dat het zo duurzaam mogelijk gebeurt en met zo min mogelijk belasting voor natuur en leefbaarheid. Er zijn voldoende oplaadmogelijkheden voor het opladen van accu's voor elektrisch vaarverkeer en er zijn plekken voor het innemen van afvalwater van boten. Aanwonenden en woonbootbewoners ondervinden minimale last van watergebruikers.

9.3 Te realiseren resultaten

De resultaten die AGV nastreeft zijn:

Nr.	Resultaat	Toelichting
CR-R1	Het waterschapserfgoed is goed onderhouden en toegankelijk.	Het waterschapserfgoed is goed onderhouden en is waar mogelijk opengesteld voor bezoekers. Het gaat hier om molens, gemalen, waterlinies en dergelijke en om het ontsluiten van het historisch archief.
CR-R2	Er is een goede balans tussen recreatie en natuur op en om het water.	Met een goede balans tussen recreatie en natuur, kunnen bezoekers genieten van het watererfgoed, wandel-, fiets- en vaarroutes.
CR-R3	Ons vaarwegennet is goed onderhouden en veilig.	AGV is vaarwegbeheerder in opdracht van de provincie voor een aantal vaarwegen en onderhoudt deze. Het vaarwegennet faciliteert een goede verkeersafwikkeling.

9.4 Huidige situatie

Er is in de huidige situatie niet altijd een goede balans tussen recreatie en natuur. De twee kunnen samengaan, maar niet alles kan. We werken aan verbetering van waterkwaliteit en biodiversiteit, maar soms levert dat spanning op tussen recreatie en natuur, bijvoorbeeld in de Oostelijke Vechtplassen. Daar liggen grote opgaven voor waterkwaliteit en natuur en ook grote ambities op het gebied van recreatie. Mensen gaan er sowieso steeds meer op uit in eigen omgeving, waardoor de druk op de recreatiegebieden en natuur toeneemt. De balans daartussen is een belangrijk aandachtspunt.

Het vaarwegennet (kaarten 5a en 5b) ligt er over het algemeen goed bij. Er kan vlot en veilig gevaren worden op de diverse wateren, zoals de Vecht. Alleen de oversteekplaatsen bij het Amsterdam-Rijnkanaal leveren mogelijk gevaarlijke situaties op. Hier kruist kleinere pleziervaart met de route van grote goederenscheepen. Deze grote schepen creëren veel waterverplaatsing en kunnen niet snel reageren op plotselinge situaties, zoals overstekende pleziervaart. Hierover wordt al langer gesproken met omgevingspartners zoals provincies, gemeenten en Rijkswaterstaat, maar een concrete oplossing is er nog niet, hoewel men wel erkent dat de situatie gevaarlijk kan zijn. Een andere zorg is het vaarwegprofiel, wat op een aantal locaties niet op orde is. Dit levert een beperking op voor de scheepvaart. Met name in de Kromme Mijdrecht kan dit leiden tot problemen. Het beheer van het vaarwegprofiel is in opdracht van de provincies en wordt gecombineerd met baggerwerkzaamheden voor het watersysteem. Deze constructie maakt dat financiën, eigenaarschap en uitvoering niet altijd goed op elkaar zijn afgestemd. Via hernieuwen van vaarwegbeheerovereenkomsten trachten we hier zo goed mogelijk afspraken over te maken.

9.5 Strategie op hoofdlijnen

Om de afstand tussen de huidige situatie en de beoogde resultaten te overbruggen, volgt AGV in de planperiode de volgende strategie op hoofdlijnen:

Maatwerk in het zoeken naar een optimum tussen recreatie en natuur

AGV wil graag dat gebruikers optimaal kunnen genieten van ons gebied en er kunnen recreëren op verschillende manieren. Maar AGV wil ook dat er natuur is om van te genieten en de biodiversiteit stimuleren. Deze twee doelen kunnen samengaan, maar vergen dan wel afstemming en keuzes.

Vaarwegbeheer verduidelijken en verduurzamen

In de planperiode gaan we de taken, verantwoordelijkheden en financiering van het vaarwegbeheer opnieuw onder de loep nemen. Verder gaan we onderzoeken hoe we de vaarveiligheid kunnen vergroten.

9.6 Prestaties in de planperiode

Om de resultaten te realiseren hebben we de strategie op hoofdlijnen voor de planperiode vertaald naar de volgende prestaties (*in de digitale versie: klik op de Prestatie voor toelichting*):

Nr.	Prestaties bij resultaat R1 (Waterschapserfgoed)	Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten
CR-P1.1	Uitvoeren beheer en onderhoud watererfgoed, rekening houdend met biodiversiteit, recreatie en klimaatverandering	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Uitvoeren beheer en onderhoud, volgens assetmanagement principes.</i> – <i>Extra aandacht voor de nieuwe Hollandse waterlinie.</i>
CR-P1.2	Toegankelijk maken van watererfgoed (op open dagen) en digitaal toegankelijk maken van	<ul style="list-style-type: none"> – <i>Openstellen en beleefbaar maken watererfgoed.</i> – <i>Samenwerken met andere organisaties.</i>

Nr.	Prestaties bij resultaat R1 (Waterschapserfgoed)	Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten
	informatie, ook uit het historisch archief	
CR-P1.3	Voortzetten van een subsidieregeling voor het stimuleren van projecten op het gebied van cultuurhistorie en recreatie	– Stimuleren projecten door subsidie verlenen

Nr.	Prestaties bij resultaat R1 (balans recreatie - natuur)	Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten
CR-P2.1	Mogelijk maken van wandel-, fiets- en kanoroutes, rust-, vis- en zwemplaatsen en informatieborden, rekening houdend met natuur en biodiversiteit	– Mogelijk maken recreatieve routes. – Mogelijk maken rust-, vis- en zwemplaatsen en opstapplaatsen voor suppen en kanoën.
CR-P2.2	Monitoren van en adviseren over zwemwaterkwaliteit	– Adviseren over kwaliteitsverbetering. – monitoren zwemwaterkwaliteit en opstellen zwemwaterprofielen. – Uitvoeren blauwalgprotocol. – Uitwerken zwemwaterbeleid

Nr.	Prestaties bij resultaat R1 (varen)	Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten
CR-P3.1	Regelen en vastleggen van taken, verantwoordelijkheden en financiering vaarwegbeheer met andere overheden	– Vaarwegbeheerovereenkomsten evalueren en aanpassen. – Afspraken maken over verantwoordelijkheid kleinere vaarwegen. – Bestuurlijk agenderen financiering.
CR-P3.2	Uitvoeren beheer, onderhoud en bediening vaarwegen, bruggen en sluizen	– Onderhoud plegen aan het vaarwegennet en de bijbehorende assets. – Uitvoeren brug- en sluisbediening. – Evalueren en eventueel aanpassen bediening.
CR-P3.3	Actueel houden en uitvoeren van regelgeving, bewegwijzering en handhaving (vaar)regels	– Aanpassen van reglement en (verkeers)besluiten bij het vaarreglement. – Bijdragen aan verbeteren kruisingen ARK. – Stimuleren verantwoord varen.

In de digitale versie staat onderstaande toelichting op de Prestaties op het tweede niveau, te benaderen via klikken in de Prestatietabel.

Toelichting bij de prestaties voor cultuurhistorie en recreatie

CR-P1.1 Uitvoeren beheer en onderhoud watererfgoed, rekening houdend met biodiversiteit, recreatie en klimaatverandering.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Uitvoeren beheer en onderhoud, volgens assetmanagement principes:**
Bij het assetmanagement houden we rekening met huidig en toekomstig erfgoed, natuur, recreatie, biodiversiteit en klimaatverandering. We betrekken erfgoed in het programma

Klimaatadaptatie en maken ook deze assets klimaatbestendig. We brengen een nog te prioriteren deel van ons cultuurhistorisch erfgoed op orde op een vooraf vastgesteld kwaliteitsniveau.

- **Extra aandacht voor de nieuwe Hollandse waterlinie:** De Nieuwe Hollandse Waterlinie is Unesco werelderfgoed¹⁴ samen met de Stelling van Amsterdam. De sluizen en inlaten, die hier onderdeel van uitmaken is erfgoed waar we extra zuinig op zijn. We continueren het Pact van Ruigenhoek, vanwege de Unesco Werelderfgoed status van de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

CR-P1.2 Toegankelijk maken van watererfgoed (op open dagen) en digitaal toegankelijk maken van informatie, ook uit het historisch archief.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Openstellen en beleefbaar maken watererfgoed:** We stellen erfgoed open op open dagen en maken ook digitaal informatie toegankelijk met verhalen, geschiedenis en andere relevante informatie. We maken erfgoed beleefbaar, bijvoorbeeld door informatiepanelen of door routes langs onze sluizen, gemalen, molens en ander erfgoed.
- **Samenwerken met andere organisaties:** We werken actief samen met gemeenten en andere organisaties om de geschiedenis van het waterbeheer te vertellen en ons erfgoed te behouden. We voeren ook projecten uit samen met derden om de ruimtelijke kwaliteit van het watererfgoed en landschap te vergroten, we organiseren tentoonstellingen en maken gezamenlijke informatieborden.

CR-P1.3 Voortzetten van een subsidieregeling voor het stimuleren van projecten op het gebied van cultuurhistorie en recreatie.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Stimuleren projecten door subsidie verlenen:** We stimuleren inwoners en organisaties binnen het werkgebied van AGV om projecten te realiseren met betrekking tot cultuurhistorie en recreatie door een subsidieregeling.

CR-P2.1 Mogelijk maken van wandel-, fiets- en kanoroutes, rust-, vis- en zwemplaatsen en informatieborden, rekening houdend met natuur en biodiversiteit.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Mogelijk maken recreatieve routes:** denk aan wandel-, fiets- en kanoroutes met informatieborden, rekening houdend met natuur en biodiversiteit. Denk bijvoorbeeld aan het aanleggen van bloemrijke dijken, zowel voor biodiversiteit als voor het aantrekkelijk maken van recreatieve routes. Nieuwe vaarroutes kunnen alleen binnen de voorwaarden die Natura2000 en/of Natuur Netwerk Nederland (NNN) stelt.
- **Mogelijk maken rust-, vis- en zwemplaatsen en opstapplaatsen voor suppen of kanoen:** het gaat hier om kleinschalige locaties, om de toegankelijkheid tot het water (en daarmee de recreatiedruk) wat meer te spreiden, met name ten behoeve van 'nieuwe' ongemotoriseerde watersporten, zoals suppen en ten behoeve van de hengelsport. Aandachtspunt is ook hier: zoeken naar een evenwicht tussen recreatie en ecologie.
- **Stimuleren van duurzame recreatievormen:** denk aan emissieloos varen, geluidarm varen en dergelijke.

CR-P2.2. Monitoren van en adviseren over zwemwaterkwaliteit.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

¹⁴ De status werelderfgoed is op dit moment formeel nog niet toegekend, wordt binnenkort verwacht.

- **Adviseren over kwaliteitsverbetering:** de provincies doorlopend adviseren over waterkwaliteitsverbetering voor het behalen van minimaal kwaliteitsklasse 'goed' op zwemwaterlocaties.
- **Monitoren zwemwaterkwaliteit en opstellen zwemwaterprofielen** en uitvoeren onderzoeken op zwemwaterlocaties waar de kwaliteit niet voldoet. AGV draagt zorg voor het up-to-date houden van de zwemwaterprofielen van alle officiële zwemwaterlocaties met gegevens over de status, risico's en ontwikkelingen of mogelijke maatregelen voor de zwemwaterlocatie. Voor mogelijke nieuwe zwemwaterlocaties denken we mee vanuit onze kennis en expertise.
- **Uitvoeren blauwalgprotocol:** blauwalgen mogen op zwemwaterlocaties geen belemmering vormen (monitoren of de waarschuwingsnorm niet wordt overschreden).
- **Uitwerken zwemwaterbeleid:** in de planperiode zal AGV beleid uitwerken ten aanzien van de rol die AGV wil spelen bij verbeteren van zwemwaterkwaliteit, in afstemming met provincies, locatiebeheerders en organisatoren van zwemevenementen.

CR-P3.1 Regelen en vastleggen van taken, verantwoordelijkheden en financiering vaarwegbeheer met andere overheden.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Vaarwegbeheerovereenkomsten evalueren en aanpassen:** We evalueren samen met de provincies en andere betrokkenen de vaarwegbeheerovereenkomsten en passen deze zo nodig aan.
- **Afspraken maken over verantwoordelijkheid kleinere vaarwegen:** Er wordt meer gevaren, ook op de kleine vaarwegen die niet onder het BRTN-netwerk vallen. Voor deze vaarwegen is er meer duidelijkheid over taken en verantwoordelijkheden nodig en afspraken met andere vaarwegbeheerders.
- **Bestuurlijk agenderen financiering:** Het profijtbeginsel ('de gebruiker betaalt mee') om het vaarweg- en nautisch beheer te bekostigen op de bestuurlijke agenda's zetten.

CR-P3.2 Uitvoeren beheer, onderhoud en bediening vaarwegen, bruggen en sluizen.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Onderhoud plegen aan het vaarwegennet en de bijbehorende assets:** op basis van de uitgangspunten van het assetmanagement.
- **Uitvoeren brug- en sluisbediening.**
- **Evalueren en eventueel aanpassen bediening:** We bekijken samen met de provincie waar sluizen en bruggen anders kunnen worden bediend, indien hier aanleiding voor is.

CR-P3.3 Actueel houden en uitvoeren van regelgeving, bewegwijzering en handhaving (vaar)regels.

Onder deze prestatie vallen de volgende activiteiten:

- **Aanpassen van reglement en (verkeers)besluiten bij het vaarreglement:** Het vaarreglement en de bijbehorende (verkeers)besluiten passen we aan op de actuele situaties en knelpunten wanneer dit nodig is en maken we waar nodig meer (gebieds)specifiek.
- **Bijdragen aan verbeteren kruisingen ARK:** We zijn betrokken bij overleg en initiatieven om de veiligheid van regionale kruisingen van het ARK te verbeteren en dragen hier met kennis en kunde aan bij.
- **Stimuleren verantwoord varen:** onder andere door inzet van handhaving op vaarsnelheid.

10 Indicatoren en monitoring

10.1 Indicatoren bij de Resultaten en Prestaties

In de planperiode volgen we de voortgang in het realiseren van Resultaten en Prestaties met behulp van indicatoren waar dat mogelijk en zinvol is en/of door de voortgang te beschrijven in de jaarlijkse bestuursrapportages.

Bijlage 12.3 bevat een overzicht van de indicatoren voor de Resultaten, met huidige waarden (2020) en richtwaarden (2027). Deze indicatoren zijn zowel de basis voor het WBP, als voor de (meerjaren)begroting van AGV.

De resultaat-indicatoren maken het resultaat concreet en meetbaar, dat wil zeggen: de feitelijke toestand van het watersysteem. Ook de Prestaties kennen indicatoren. Zij maken de prestaties (inspanningen, maatregelen) concreet en meetbaar. De Prestatie-indicatoren worden gebruikt in de uitwerking van het WBP en de jaarlijkse cyclus van planning en control.

Indicatoren zijn geen doel op zich – ze kunnen nooit een volledig beeld geven van de voortgang in het realiseren van resultaten of prestaties. Indicatoren zijn vooral bedoeld om de transparantie van AGV te blijven ondersteunen. We zullen ze de komende jaren blijven verbeteren en aanscherpen.

Daarnaast geven we met deze indicatoren en bijbehorende meetnetten invulling aan de verplichting vanuit de Omgevingswet om de voortgang in het realiseren van omgevingswaarden te monitoren.

10.2 Het meetnet van AGV

AGV beschikt over diverse beheerregisters, met daarin actuele gegevens over het watersysteem en de assets van AGV. Er zijn ook verschillende meetnetten, meetprogramma's en monitoringsystemen om veranderingen in de tijd te kunnen volgen en zo nodig te kunnen bijsturen.

Bestuur en maatschappij

AGV onderzoekt regelmatig hoe het er voor staat met waterbewustzijn, waterbetrokkenheid, het imago van het waterschap en de mate waarin men bekend is met (het werk van) waterschap AGV. Verder monitoren we ook de interactie/betrokkenheid op onze social media kanalen en maken daar maandelijkse rapportages van.

Voor het meten van duurzaamheid sluit AGV aan bij de volgende monitoringsystemen van de Unie van Waterschappen:

- **Klimaatmonitor:** in deze monitor rapporteren alle waterschappen jaarlijks hun CO₂ equivalenten uitstoot. Dit doen zij vanwege de afspraken die de Unie van Waterschappen en het Rijk hebben gemaakt in het Klimaatakkoord.
- **Monitor circulaire economie:** de Unie van Waterschappen is bezig om een monitor over circulaire economie op te zetten, vergelijkbaar met de klimaatmonitor. De uitvraag hierin zal in eerste instantie vooral kwalitatief zijn, maar uiteindelijk zullen er ook kwantitatieve aspecten uitgevraagd worden. Kwantitatieve aspecten zijn onder andere het primair grondstoffenverbruik.

Waterveiligheid

De gegevens van dijken en waterkerende kunstwerken bevinden zich in de beheerregisters van AGV over de waterinfrastructuur. Een deel van de kunstwerken is aangesloten op het meetnet, dat continu meetgegevens registreert.

Daarnaast is AGV aangesloten op een meetnet van Rijkswaterstaat (WDIJ), dat continu de situatie op het buitenwater meet en waarschuwingen afgeeft bij verwachte abnormale waterstanden.

Naast het vaste meetnet zijn er ook projectmatige meetnetten, bijvoorbeeld in de ringdijk Watergraafsmeer: dit meetnet monitort de belastingen op de ankerstangen, ten behoeve van de toegepaste dijkvernageling.

Voldoende water

AGV verzamelt gegevens door metingen uit te voeren bij objecten zoals gemalen, stuwen en sluisen. We meten onder meer het waterpeil, de waterafvoer en de stroomsnelheid van water. Het streven is om in ieder peilvak ten minste op één locatie binnen het peilvak het peil ten minste 4 keer per jaar te registreren om te kunnen toetsen of praktijkpeilen overeenkomen met de peilbesluiten.

Een ander strategisch uitgangspunt is dat we van ieder afvoergebied in beeld willen hebben hoeveel wateraan- en afvoer er is. Dit doen we door bij gemalen te registreren hoeveel er gepompt wordt, door inlaten te registreren en door watertransport bij stuwen te registreren. Daarnaast meten we ook de hoeveelheid neerslag en het zoutgehalte. Deze informatie wordt vooral gebruikt voor het operationeel peilbeheer, afvoerverdeling, zoutbeheer, analyses ten behoeve van vernieuwen van het watersysteem en het evalueren van ons beleid.

AGV heeft van veel kunstwerken in het watersysteem vastgelegd welke gegevens gelogd moeten worden. Denk aan actuele waterstanden, stroming, afvoer en hefhoogten. Dat gebeurt voor een deel automatisch en voor een deel handmatig. Met name inlaten zijn vaak handmatig bediend en de registratie hiervan gebeurt dan ook handmatig. Het streven is om deze in de komende jaren zo veel mogelijk te automatiseren.

Meetnetten voor grondwaterstanden en –kwaliteit in landelijk gebied vallen in Nederland onder verantwoordelijkheid van de provincies. AGV doet wel projectmatig grondwaterstandmetingen, bijvoorbeeld bij onderzoeken naar bodemdaling of peilaanpassingen. AGV verzamelt de metingen in een database (GWNet) en ontsluit deze via de Waternet website.

Gezond water

AGV beschikt over een aantal meetnetten op het gebied van waterkwaliteit en ecologie. Monitoring is van belang om inzicht te krijgen in de huidige kwaliteit, het effect van inspanningen en (autonome) trends.

Bij de biologische meetnetten ligt de nadruk op het in beeld brengen van de ecologische toestand en bij de chemische meetnetten ligt de nadruk op het inzichtelijk maken van het functioneren van watersystemen. Als het beeld van de ecologische toestand in overeenstemming is met het beeld van het functioneren, is er sprake van begrip: we snappen 'waarom het is zoals het is'. Hiermee kunnen we haalbare doelen stellen die aansluiten bij wat gebruikers wensen en bij wat (inter)nationaal beleid van ons vraagt. Met het verkregen inzicht kunnen we bovendien maatregelen kiezen die effectief bijdragen aan het bereiken van de doelen.

AGV beschikt over de volgende meetnetten:

- **Het (hydro)biologisch meetnet in KRW-waterlichamen:** in elk van 41 KRW-waterlichamen meet AGV eens in de 6 jaar macrofyten (planten), macrofauna (beestjes), fytoplankton en vis. Dit is het toestand- en trendmeetnet, waarmee AGV voldoet aan de Europese monitoringseisen. In een deel van de waterlichamen meet AGV vaker, met name om het effect van maatregelen te kunnen beoordelen en maatregelen bij te sturen.
- **Het (hydro)biologisch meetnet in overige wateren:** buiten de KRW-waterlichamen meet AGV ook om de ecologische toestand en trend te kunnen volgen en doelen te bepalen. Daarnaast evalueert AGV maatregelen met behulp van dit meetnet.
- **Het fysisch-chemische meetnet voor KRW-rapportages:** in elk van de 41 KRW-waterlichamen meet AGV verplichte fysisch-chemische parameters, zoals stikstof en fosfor. Daarnaast meet AGV in het hoofdsysteem (de boezem) een beperkt aantal chemische (specifiek verontreinigende en prioritaire) stoffen. Alleen stoffen waarvan uit bronnenanalyses blijkt dat ze een probleem vormen (norm overschrijden) worden gemeten in het regionale watersysteem van AGV.
- **Fysisch-chemische meetnetten:** om actuele waterkwaliteit en langjarige trends in het (ecologisch) functioneren in beeld te kunnen brengen meet AGV een aantal parameters, zoals nutriënten, macro-ionen, temperatuur, algen, lichtuitdoving, zwevend stof en ijzer. Dit gebeurt op representatieve punten in de boezem, op locaties waar water met andere beheerders wordt uitgewisseld, plassen, op zwemwaterlocaties en bij inlaten en gemalen.
- **Projectmatige meetnetten:** AGV doet ook metingen in het kader van calamiteiten, gebiedsprocessen, (bagger)projecten en onderzoeken, bijvoorbeeld in het kader van een watergebiedsplan.

Gezuiverd afvalwater

Monitoren via bemonstering dient meerdere doeleinden. Hiermee kan het waterschap nagaan of we voldoen aan de normen qua bemonstering- en lozingseisen. Daarnaast zorgt bemonstering voor data om processen te verbeteren. Deze informatie kan gebruikt worden om op relatief korte termijn bij te sturen (optimale bedrijfsvoering/effectiviteit van maatregelen), maar kan ook ingezet worden om patronen/trends over langere periode te herkennen (kennis en inzicht verbreden en ontwikkelen).

- **Optimale bedrijfsvoering**
Het gaat hier om ondersteuning van het operationele, dagelijkse beheer, zoals de processturing van de rioolwaterzuiveringsinstallaties. Zonder monitoring kunnen we niet sturen en optimaliseren. Denk aan: zo min mogelijk energie en chemicaliën gebruiken.
- **Verantwoording afleggen over voldoen aan normen**
Eenmaal per jaar stelt het waterschap een meetprogramma voor de zuiveringen op (reguliere bemonsteringen). Zo voldoet het waterschap aan het wettelijk aantal bemonsteringen en zorgen we dat we voldoende data hebben om te bepalen of een zuivering wel of niet goed presteert en kunnen we de database aanvullen voor toekomstig onderzoek.
We rapporteren regelmatig in hoeverre we hebben voldaan aan de lozingseisen. Bij elke zuiveringsinstallatie meet het waterschap een aantal stoffen om aan te tonen of de zuivering wel of niet voldoet aan de wetgeving, onder andere CZV, stikstof en fosfaat. Het aantal bemonsteringen is wettelijk geregeld en verschilt per grootte van de zuivering: bij kleine zuiveringsinstallaties moet AGV minimaal 24 keer per jaar bemonsteren, bij grote zuiveringsinstallaties minimaal 60 keer

per jaar. Daarnaast worden de bemonsteringen uitgesmeerd over het jaar en soms vaker uitgevoerd ten behoeve van de datakwaliteit.

Naast het reguliere meetprogramma, worden indien nodig extra bemonsteringen afgenomen: vanwege een calamiteit of verzoek van handhaving.

– ***Inzicht krijgen in de effectiviteit van maatregelen***

Deze monitoring is gericht op inzicht krijgen in de effectiviteit van uitgevoerde maatregelen en beoordelen of het gevoerde beleid tot de gewenste ontwikkelingen leidt. Een voorbeeld hiervan: AGV meet de effecten van microverontreinigingen (o.a. medicijnresten, bestrijdingsmiddelen en hormonen) in het ontvangende oppervlaktewater van vijf zuiveringsinstallaties met bioassay's volgens de SIMONI-methodiek. Hiermee analyseren we jaarlijks het milieurisico door lozing van effluent uit de zuiveringsinstallaties. AGV krijgt ook beter inzicht in mogelijkheden om de uitstoot van het broeikasgas lachgas terug te dringen, met de metingen van lachgasemissie op de zuiveringsinstallatie Amsterdam West.

- ***Kennis en inzicht verbreden en ontwikkelen***, bijvoorbeeld door projectmatige meet- en monitoringsstudies. Zo zijn er projecten met eigen monitoringsprogramma's, zoals het pilotproject O3-Step en (langdurige) onderzoeksprojecten (bijvoorbeeld de onderzoekstraat op de zuiveringsinstallatie Amsterdam West) waarin gemeten wordt. Binnen het BOWA gaat AGV samen met de gemeenten het meten en monitoren van de afvalwaterketen bundelen en uitvoeren, mede in relatie tot het watersysteem (oppervlakte- en grondwater). Dit gaat tijdwinst en kostenbesparing opleveren, waarbij we kennis, kunde en ervaring delen. AGV gaat ook afvalwateronderzoek intensiveren. Dat doen alle waterschappen en gebeurt op verzoek van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Aanleiding is de coronacrisis: om de verspreiding van het virus te volgen worden op alle zuiveringsinstallaties en op verschillende plekken in het Amsterdamse riool afvalwatermonsters genomen. Het ministerie wil dat deze bemonstering dagelijks gebeurt en in het coronadashboard wordt ingebed. De inrichting van de meetinfrastructuur voor het Programma Nationale Rioolwatermonitoring biedt AGV kansen voor aansluiting bij meet- en monitoringsprogramma's van de gemeentelijke taken van het afvalwatertransportsysteem en biedt ook mogelijkheden voor de uitbreiding van monitoring in het kader van zowel volksgezondheid alsook waterkwaliteit. Deze kansen benut AGV de komende planperiode.

Cultuurhistorie en recreatie

Zwemwaterkwaliteit

AGV monitort de zwemwaterkwaliteit op door de provincies aangewezen zwemwaterlocaties. AGV stelt zwemwaterprofielen op. Deze profielen geven een beeld van de waterkwaliteit, factoren die van invloed zijn en maatregelen die nodig zijn om een goede waterkwaliteit te bereiken. Ook doet AGV indien nodig onderzoek naar de oorzaak van achteruitgang van zwemwaterkwaliteit op zwemlocaties en stelt mogelijke oplossingen voor.

Het doel van deze monitoring en onderzoeken is de provincie te kunnen adviseren over de geschiktheid van het water voor zwemmen, vanuit het oogpunt van waterkwaliteit.

10.3 Visuele weergave van gegevens over het watersysteem

Het Digitale stelsel Omgevingswet

Bij het ingaan van de Omgevingswet treedt ook een landelijke voorziening digitaal stelsel Omgevingswet (DSO-LV) in werking, met daarin het Omgevingsloket. Dit Omgevingsloket ontsluit de regels uit de Waterschapsverordening, op een gebruiksvriendelijke, snelle en efficiënte manier. Uiteindelijk is het de bedoeling om ook andere water-gerelateerde informatiebronnen via het Omgevingsloket te gaan ontsluiten. Het streefbeeld is dat alle beschikbare informatie die een initiatiefnemer nodig heeft voor een ontwikkeling, met een klik op de kaart beschikbaar komt. Deze informatie moet kwalitatief op orde zijn en slim op de vraag toegespitst, zodat de initiatiefnemer minder onderzoek hoeft uit te voeren. In de planperiode werken we met onze ketenpartners verder aan verbetering en verbreding van het digitale stelsel.

Dashboards

Een van de informatiebronnen die we mogelijk kunnen gaan inbrengen in het Digitale stelsel zijn dashboard-kaarten. Deze kaarten zijn een hulpmiddel, bedoeld om informatie over het (water)systeem te visualiseren en combineren. Deze kaarten maken het mogelijk om op systeem-, stelsel- en objectniveau per onderwerp de actuele toestand in beeld te brengen en te vergelijken met een eerdere toestand en/of met de normen en doelen.

11 Financiën¹⁵

De financiering van de maatregelen uit dit Waterbeheerprogramma vindt plaats vanuit de waterschapsbelastingen: de zuiveringsheffing, de watersysteemheffing en de verontreinigingsheffing voor directe lozingen. Dit Waterbeheerprogramma sluit volledig aan op de Planning & Control-cyclus van AGV, doordat voor beiden de methode van 'Effectsturing' het uitgangspunt is. Het WBP bepaalt de richting, bij de Voorjaarsnota en jaarbegroting is jaarlijks (financiële) bijsturing mogelijk.

Werkwijze

Methode 'Effectsturing'

In dit Waterbeheerprogramma en in de Planning & Control-cyclus werken we volgens een nieuwe methode, de methode van Effectsturing. Dit betekent dat we Effecten, Resultaten en Prestaties vaststellen voor een periode van zes jaar in het Waterbeheerprogramma en in de Voorjaarsnota (jaarlijkse meerjarenbegroting). Dit maakt dat het WBP en de P&C-cyclus volledig op elkaar aansluiten. AGV werkt aan de Resultaten door het uitvoeren van Prestaties. Naast de Voorjaarsnota maakt AGV elk jaar een jaarprogramma, met daarin een meer gedetailleerde uitwerking van Prestaties voor het komende jaar. De voortgang in het bereiken van de Resultaten en het uitvoeren van Prestaties is zoveel mogelijk te volgen door middel van indicatoren. Iedere indicator heeft een huidige waarde (in dit WBP is dat de waarde aan het begin van de planperiode) en een richtwaarde met een richtjaar waarin we deze willen bereiken.

Bijsturing in de looptijd van het WBP

Gedurende de relatief lange looptijd van het WBP zullen zich diverse bestuurlijke en maatschappelijke ontwikkelingen voordoen die van invloed kunnen zijn op de wijze waarop en de mate waarin we de Resultaten bereiken en de kosten die daar mee gemoeid zijn. Zo kan de midterm review van het Bestuursakkoord 2019-2023 leiden tot nieuwe inzichten of prioriteiten. In 2023 zal er ook een nieuw Bestuursakkoord liggen, na de waterschapsverkiezingen. In dit WBP staan ook diverse strategische programma- of masterplannen aangekondigd, waarvan nu nog niet duidelijk is wat de uitvoering gaat kosten. Het is dus wenselijk dat we de Prestaties regelmatig tegen de actualiteit bezien. Dat stelt ons in staat om te bepalen of er andere of aanvullende Prestaties nodig zijn, of er richtwaarden of richtjaren aangepast moeten worden of dat er verschuivingen nodig zijn in de financiële prioriteiten. Dit proces en daarmee ook de financiële kaderstelling van het WBP vindt jaarlijks plaats bij het opstellen van de Voorjaarsnota van AGV en de jaarbegroting/jaarplan. Het WBP geeft de richting aan; in de Voorjaarsnota en jaarbegroting vindt de (bij)sturing plaats.

Kosten 2022-2027 per Effect

---

¹⁵ Op basis van de nog vast te stellen Voorjaarsnota worden de cijfers in dit hoofdstuk bij de definitieve vaststelling van het WBP ingevuld. U kunt de voorlopige cijfers inzien via deze link:

<https://agv.waterschapsinformatie.nl/vergadering/867205/Ontwerp%20Waterbeheerprogramma%20aanvullende%20informatie%2019-07-2021>

Investerings (per effect en per jaar)

Onderstaande tabel geeft de investering weer voor de verschillende Effecten¹⁶ volgens de Voorjaarsnota.

Investeringsprogramma (x €1.000)	Begroting	Meerjarenraming				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Waterveiligheid						
Voldoende water						
Gezond water						
Gezuiverd afvalwater						
Cultuurhistorie en recreatie						
Belastingen						
Bestuur en maatschappij						
Totaal						

Fig. 11.1 Investeringskosten per effect (cijfers volgen bij definitieve vaststelling)

Exploitatie (per effect en per jaar)

Onderstaande tabel geeft de exploitatiekosten weer voor de verschillende Effecten volgens de Voorjaarsnota.

Exploitatiekosten per effect (x €1.000)	Begroting	Meerjarenraming				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Waterveiligheid						
Voldoende water						
Gezond water						
Gezuiverd afvalwater						
Cultuurhistorie en recreatie						
Belastingen						
Bestuur en maatschappij						
Totaal						

Fig. 11.2. Exploitatiekosten per effect (cijfers volgen bij definitieve vaststelling)

Financieringsbronnen - tarievenstructuur

De Omgevingswet onderscheidt de waterschapstaken 'zuiveringsbeheer' en 'watersysteembeheer'. Dit worden ook wel de kostendragers genoemd. De kosten moeten worden gedekt uit de opbrengsten van de bijbehorende financieringsbronnen, respectievelijk de zuiveringsheffing en de watersysteemheffing. Naast deze heffingen is er een aparte verontreinigingsheffing voor directe lozingen. Ten laste van de kostendrager zuiveringsbeheer komen de kosten van het transport en het zuiveren van afvalwater en de verwerking van zuiveringsslib. De kostendrager watersysteembeheer bevat alle overige kosten, zoals de zorg voor waterkeringen en waterkwantiteit.

Exploitatiekosten per kostendrager (x €1.000)	Begroting	Meerjarenraming				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Zuiveringsheffing						
Watersysteemheffing						
Totaal						

Fig. 11.3 Exploitatiekosten per kostendrager (watersysteemheffing is inclusief verontreinigingsheffing) (cijfers volgen bij definitieve vaststelling)

¹⁶ Het Effect 'Belastingen' maakt geen onderdeel uit van dit WBP.

Tariefsbepaling

Het waterschap bepaalt in de jaarlijkse begroting het tarief van de waterschapsbelastingen. Dit gebeurt mede aan de hand van de Voorjaarsnota (die het waterschap jaarlijks voor een periode van vijf jaar opstelt). Bij deze tariefdoelstelling worden de opgebouwde tariefegalisatie-reserves betrokken, die voortschrijdend in vijf jaar worden ingezet. Per jaar is de begroting sluitend, waarbij de jaarlijkse exploitatielasten worden gedekt door opbrengsten uit de waterschapsbelastingen, al of niet aanvullend gedekt door de tariefegalisatie-reserves.

Tariefontwikkeling

Financieel uitgangspunt volgens de Voorjaarsnota is:

- De Zuiveringsheffing stijgt met **pm**% per jaar (t/m 2027).
- De Watersysteemheffing stijgt met **pm**% per jaar (t/m 2027).

12 Bijlagen

12.1 Overzicht KRW-maatregelen 2022-2027

Tabel met globale beschrijving maatregelen per deel van het maatregelenpakket

Waterlichaam	KRW-maatregelen
Botshol	In Botshol is de defosfatering afgeschreven. Deze wordt herbouwd en verbeterd door de aanvoer van ijzer naar een beter bereikbare plek te krijgen.
	Botshol is sterk achteruit gegaan. Samen met Natuurmonumenten maken we Botshol robuust door het voedselrijkere deel anders af te wateren in natte winters.
Terra Nova	Innovatieve kostenbesparing waterkwaliteitsbaggeren: is een bodem diep genoeg, maar door belastingen in het verleden te voedselrijk, dan saneren we niet, maar behandelen we met waterijzer.
	Afkoppelen westelijk landbouwgebied Terra Nova door directere afwatering naar het gemaal.
Gaasperplas	Afwatering voedselrijk gebied (park en wijk Nellestein) om de plas heen, vervolmaking Gaaspersingel.
Maarsseveense plas	Grote Maarsseveense plas gaat sluipend achteruit o.a. door voeding via de Zodden: doorvaarbare stuw neemt ongewenste toestroom weg.
Maarsseveense Zodden	Door een aantal kunstwerken krijgen de Maarsseveense Zodden een flexibeler peil, zodat invloed Vecht wordt beperkt.
Amsterdamse stadsboezem	Een duiker (gestuurde boring) onder de Amstelveense weg geeft doorstroming aan het NoorderAmstelkanaal. De duiker is afsluitbaar, want gaat door de kering.
Vecht	Waterplanten enten om lokaal oevers Vecht op gang te brengen.
Demmerik	Visinzwem reservaat Demmerik verder beperken.
Alle	We dragen bij aan een platform, samen met alle gemeenten, om signalering van overstorten te combineren met signalering in het watersysteem.
	Volgen en sturen technisch mogelijk maken.
Vuntus	Voedselrijk water uit het achterland van Loosdrecht komt nu ook in de door de ligging kwetsbaarder Vuntus. Met een aantal kunstwerken is de Vuntus te ontlasten.,
Programma keringen	Dijkreconstructie zo uit te voeren dat niet alleen 'Veilig' maar ook 'Gezond water' wordt gewaarborgd.
Ronde Hoep	Gemaal Benningh, afkoppelen stedelijk gebied van agrarisch deel van de polder.
Gaasperplas	Andere inlaat Gaasperplas, die de polder voedt, maar niet via de plas.
Alle	Agrarisch waterbeheer, lekke polders, waterdiepte op maat, stimuleren Goede Landbouw Praktijk.
Vaarten Vechtstreek	Omkeren waterstromen 's Gravelandsevaartboezem.
Sloterplas	De Sloterplas heeft veel baat gehad van de groei van mosselen. De mosselen hebben versterking nodig van de structuur.
Ouderkerkerplas	De Oudekerkerplas krijgt een grote toestroom van grondwater in droge zomers. Door de kering op te hogen en een hoger winterpeil wordt de toestroom sterk beperkt.
Mijdrechtse bovenlanden	De Mijdrechtse bovenlanden hebben een hoge druk van populatie karpers. Bescherming is nodig voor ingerichte oevers.
	Innovatieve kostenbesparing waterkwaliteitsbaggeren: is een bodem diep genoeg, maar door belastingen in het verleden te voedselrijk, dan saneren we niet, maar behandelen we met waterijzer.
Sloterplas	Pakket isoleren (niet acceptabel voor varen), alternatief pakket gezond watersysteem polder; samenhang met Nieuwe Meervaart.
Meerdere	Wegvangen brasem, wegvangen kreeft.
Vaarten Vechtstreek	Boezemgemaal Naardertrekvaart.
Vuntus	Nabewerking bodem na nautisch baggeren Vuntus.

Maatregelenpakket verdeeld naar type maatregelen:

- Groen: basispakket noodzakelijke aanpassingen watersysteem.
- Blauw: meeliftpakket (basispakket met financiering andere programma's).
- Geel: uitwerkpakket (maatregelen met bestuurlijke keuzes).
- Roze: dilemmapakket (maatregelen met bestuurlijke dilemma's).

Een beschrijving van alle KRW-waterlichamen, KRW-doelen en -maatregelen in Nederland staat in factsheets. Deze zijn in te zien op de landelijke KRW-website: www.waterkwaliteitsportaal.nl

AGV heeft een KRW-achtergrondrapport gemaakt met daarin ook eigen factsheets per waterlichaam.

[Het achtergrondrapport zit als aparte bijlage bij de inspraakstukken voor dit Ontwerp-WBP. In de digitale versie komt in het WBP een doorklik naar het KRW-achtergrondrapport en naar de achterliggende factsheets per waterlichaam]

Leidraad participatie

Introductie

Inwoners, maatschappelijke organisaties, bestuurlijke partners en bedrijven die meedenken, meedoen en meebeslissen bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van de kerntaken van het waterschap: dat noemen we participatie.

Participatie is iets anders dan inspraak. Participatie en inspraak hebben ieder een geheel eigen plek in het besluitvormingstraject. Participatie vindt in een vroege fase van het besluitvormingstraject plaats, inspraak kan pas plaatsvinden als er al een ontwerpbesluit is.

Het waterschap AGV maakt werk van participatie, omdat dat bijdraagt aan draagvlak en aan betrokkenheid van de genoemde doelgroepen. Participatie verbetert de bestuursvoorstellen en versnelt bovendien de besluitvorming en de uitvoerbaarheid van besluiten.

In de praktijk betekent dit dat waterschap AGV een participatieplan vaststelt bij alle relevante besluiten in de fysieke leefomgeving. Vooraf denken we na over hoe we de participatie vormgeven. In het participatieplan beschrijf je onder andere wie kan participeren, in welke vorm participatie kan plaatsvinden en wanneer. Na afloop laten we zien hoe we de participatie hebben uitgevoerd, waarom we dat zo hebben gedaan en hoe de resultaten van het participatietraject zijn verwerkt. We motiveren het participatieplan in een aparte paragraaf in het bestuursvoorstel.

Participatie is maatwerk. Soms is participatie wettelijk verplicht, maar niet altijd. Het ene project of traject leent zich er ook beter voor dan het andere. Soms kiezen we voor de lichtste vorm van participatie, waarmee we alleen aan de wettelijke vereisten voldoen. Maar onze ambitie is om inwoners en de andere betrokken partijen optimaal te laten participeren en relevante initiatieven van derden te ondersteunen.

In projecten waar het waterschap bevoegd gezag is, heeft AGV al veel participatietrajecten met succes uitgevoerd. Deze zijn onder andere beschreven in het [participatieframework](#) dat in 2019 is opgesteld.

De invoering van de Omgevingswet en de Wet versterking participatie op decentraal niveau, vragen van overheden, en dus ook waterschappen, dat zij meer bezig gaan met leren en ontwikkelen op het gebied van participatie. Het wordt verplicht een participatiebeleid op te stellen.

In dat licht is deze Leidraad participatie opgesteld. Een Leidraad die bestuur en organisatie ondersteunt bij het vormgeven van een participatieplan wanneer het waterschap de rol van bevoegd gezag vervult. We onderscheiden hier de rol en verantwoordelijkheid van AGV, de fase van participatie en het niveau van participatie.

Het waterschap wordt vaker de aanvrager van een 'vergunning eigen dienst' omdat dat onder de Omgevingswet in de plaats komt van het projectplan voor wijzigingen aan waterstaatswerken die we van de Waterwet kenden. Voor het waterschap in die rol geldt de Leidraad ook.

Het waterschap participeert zelf ook in trajecten van medeoverheden en derden, vooral bij de maatschappelijke opgaven waaraan we samen met andere partijen

werken. In het traject AGV in de maatschappij werken we die rol van participant uit. Daarnaast hebben sommige initiatieven van derden – bijvoorbeeld bewonersinitiatieven - effect op de taken van het waterschap. Voor dergelijke initiatieven, waarin wij als overheid een ondersteunende of faciliterende rol spelen, ontwikkelen we apart een afwegingskader.

Bij het opstellen van de leidraad hebben we geput uit de ervaring en kennis van de gemeenten Ede, Utrecht en Amsterdam, het waterschap Vallei en Veluwe, het Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard en de informatie op www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl.

Vijf stappen – leidraad

Deze leidraad bevat vijf stappen om een participatieplan vorm te geven. Het participatieplan wordt vastgesteld door het algemeen of het dagelijks bestuur, afhankelijk van het plan of besluit waarvoor het wordt opgesteld.

In stap 1 beschrijf je de randvoorwaarden waaraan het waterschap moet voldoen voordat je een participatietraject start. Als er niet aan deze randvoorwaarden is voldaan, zal dat later tot problemen leiden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de beschikbare informatie voor participanten: is die voldoende en goed ontsloten?

In stap 2 beschrijf je het doel van de participatie. Om het doel zo specifiek mogelijk te kunnen vaststellen, geef je ook aan welke vragen je hierbij kunt stellen en beantwoorden.

In stap 3 bepaal je in welke fase participatie ingezet wordt. Tijdens de beleidsontwikkeling vergt dat bijvoorbeeld een andere aanpak dan in de uitvoeringsfase.

In stap 4 beschrijf je de rol en invloed van participanten. Geven zij advies, en hoe bindend is dat? Hoe verloopt de besluitvorming en wat is de rol van het algemeen bestuur?

In stap 5 geef je het participatietraject vorm en beschrijf je wat je gaat doen.

Stap 1: Voldoen aan randvoorwaarden proces en organisatie

In elk participatietraject moeten de organisatie en de besluitvorming transparant en duidelijk zijn. Deelnemers hebben bepaalde, vaak uiteenlopende, verwachtingen. Sommigen vinden dat hun inbreng het beste idee is. Anderen willen bijdragen aan de discussie, een eigen idee realiseren of meedoen in de uitvoering. Om goed te kunnen omgaan met de verwachtingen rond participatie, is het waterschap transparant en duidelijk en voldoet het aan de onderstaande randvoorwaarden.

De randvoorwaarden voor succesvolle participatie zijn:

- ***Er moet nog ruimte zijn in het proces voor participanten.***
Is er voldoende ruimte in het proces voor inbreng van participanten? Dit kan juridische ruimte zijn of ruimte in het beleid. Zorg ervoor dat de voorgestelde participatiemogelijkheden passend zijn.
- ***De organisatie moet openstaan voor inbreng van derden.***
Het bestuur moet alle (vaak tegenstrijdige) maatschappelijke en particuliere belangen wegen en weloverwogen en gemotiveerde besluiten nemen. Participatie kan leiden tot betere besluitvorming. Maar dat vraagt wel van bestuur en organisatie dat zij openstaan voor inbreng van derden. Zijn bestuur

en organisatie bereid om echt te luisteren, zich te committeren aan het participatietraject en beleid of plannen aan te passen? Openstaan voor inbreng van derden betekent ook dat de focus in het participatietraject op de participant ligt. Dat houdt bijvoorbeeld in dat je je aanpast aan de beschikbaarheid van inwoners en activiteiten 's avonds organiseert, maar ook dat je de eigen agenda van inwoners serieus neemt. De houding van bestuur en organisatie moet gericht zijn op samenwerken met gelijkwaardigheid als uitgangspunt.

– ***Participanten moeten in staat zijn om inbreng te leveren.***

De toegankelijkheid van informatie, kennis en het participatietraject als geheel bepaalt of participanten in staat zijn een inbreng te leveren. Een gelijke informatiepositie van de eigen organisatie en derden is essentieel. Dit betekent dat participanten gedurende het hele traject kunnen beschikken over alle relevante kennis en informatie, en op een laagdrempelige manier een bijdrage kunnen leveren.

– ***Er is budget, tijd en capaciteit in de organisatie***

Wanneer AGV het bevoegd gezag is, ligt de verantwoordelijkheid voor een participatietraject ook bij het waterschap. Dit geldt ook voor het behandelen van aanvragen voor 'vergunning eigen dienst', zoals voor dijkverbeteringsplannen. AGV is dan, ook als vergunningaanvrager, trekker van het traject en is verantwoordelijk voor de voorbereiding, uitvoering en evaluatie ervan. Participatietrajecten vergen menskracht en kosten tijd en geld. Er moeten dus voldoende medewerkers, budget, expertise en tijd beschikbaar zijn om het participatietraject uit te voeren. Is er bijvoorbeeld ook voldoende communicatiecapaciteit? Goede ondersteuning door en capaciteit in de organisatie is een voorwaarde voor het slagen van participatie.

Kun je aan een van de randvoorwaarden niet voldoen, vraag je dan af of je wel een participatietraject moet starten of bedenk wat je nodig hebt om wél aan de randvoorwaarde te kunnen voldoen. Het kan ook zijn dat je je ambities naar beneden moet bijstellen.

Stap 2: Waarom participatie?

In stap 2 beantwoord je de vraag waarom je een participatietraject wilt starten. Welk doel beoog je ermee? Wil je draagvlak onder de participanten vergroten door hen een stem te geven in de besluiten? Wil je besluitvorming verbeteren en versnellen door gebruik te maken van de kennis en expertise van de participanten?

Hoe beter je de 'waarom-vraag' kunt beantwoorden, hoe beter je ook de 'hoe-vraag' en de 'wat-vraag' in stap 5 kunt uitwerken. Duidelijkheid over het doel van de participatie geeft richting aan wie je wilt betrekken en op welke manier, aan wie verantwoordelijk is en aan wat je met de opbrengsten gaat doen.

Soms wil je veel mensen om een mening of advies vragen. Andere keren wil je de kennis en expertise inzetten van inwoners of bedrijven in een bepaald gebied. Dan wil je dus juist een selecte groep bereiken en betrekken. Om te bepalen wie je bij je participatie wilt betrekken, maak je een krachtenveldanalyse van alle belanghebbenden. Breng daarbij hun belangen in beeld, hun invloed, hun mening en hoe belangrijk zij zijn voor het slagen van het project. AGV streeft naar inclusieve participatietrajecten. Geef dus speciale aandacht aan groepen die niet meteen meedoen.

Je bepaalt in deze stap ook hoe je de uitkomsten van het participatietraject gaat gebruiken. Is het eindresultaat een advies dat gebruikt wordt bij de oordeelsvorming? Is het een verbetering van een plan van het waterschap? Gaat het om een gezamenlijke uitwerking van een plan? Kunnen de deelnemers aan een participatietraject bindende besluiten nemen? Het is belangrijk om de rol van het algemeen bestuur in het plan van aanpak vast te leggen en voor te leggen ter besluitvorming.

Stap 3: Wanneer zet je participatie in?

Participatie kan in verschillende fasen ingezet worden. Van agendavorming tot evaluatie van beleid en alle fasen daartussenin. In de voorbereiding van het participatietraject beargumenteer je bij welke fasen je participatie inzet en waarom. Een overzicht van de verschillende fasen van participatie:

- agendavorming: participanten kunnen agenderen.
- beleidsvorming: participanten geven advies en denken mee over beleid.
- besluitvorming: participanten krijgen kaders mee waarbinnen zij zelf mogen besluiten.
- uitvoering: participanten denken of doen mee bij de uitvoering.
- evaluatie: participanten hebben een rol bij de beoordeling van de effecten van beleid.

Stap 4: Welk niveau van participatie?

Bepaal vooraf hoeveel invloed participanten hebben in het participatietraject en geef hen informatie over de kaders en het uiteindelijke doel. Hieronder staat een overzicht van de mogelijke rollen van participanten. Elke rol is gekoppeld aan een rol van het waterschap.

In deze stap is het belangrijk om te bepalen hoeveel ruimte er is die je als waterschap kunt geven aan de invloed van verschillende participanten. Voorkom teleurstelling en frustratie bij participanten achteraf door het juiste niveau toe te passen. En zorg dat je de eigen verantwoordelijkheid van het waterschap duidelijk borgt.

Participanten	Bestuur
Informereren	Informereren, op de hoogte houden.
Raadplegen Participanten krijgen de mogelijkheid om ideeën, wensen, meningen, voorkeuren te geven over een bepaald onderwerp.	Betrekt de inbreng van de participanten bij verdere beleidsvorming, ontwerp of uitvoering van een project. Kan anders besluiten dan de voorkeur van de betrokkenen participanten.
Adviseren Geven beredeneerd advies aan het waterschap.	Verbindt zich in principe aan het advies, maar kan beargumenteerd afwijken.
Co-creëren Werken samen met het waterschap aan de ontwikkeling van beleidsalternatieven of gezamenlijke planontwikkeling binnen vooraf gestelde kaders.	Werkt samen met de participanten in het ontwikkelen van alternatieven of plannen. Bindt zich aan de uitkomst in de uiteindelijke besluitvorming.
Beslissen	Volgt de beslissing van de deelnemers.

Participanten	Bestuur
Een groep participanten neemt besluiten binnen door het waterschap aangegeven kaders.	
<i>Vrijwilligersbeleid en Uitdaagrecht</i>	
<i>Meewerken</i>	
Bewoners of belangenorganisaties werken mee als vrijwilliger.	Faciliteert het werk als vrijwilliger.
<i>Uitvoering</i>	
Bewoners nemen taken over, conform de mogelijkheden van het Uitdaagrecht.	Faciliteert bewoners in het uitoefenen van het Uitdaagrecht.

De laatste twee vormen komen oorspronkelijk niet voor in de participatieladder. We benoemen ze wel in deze leidraad, omdat we het vrijwilligersbeleid en het Uitdaagrecht ook als participatie zien. Voor beide zal AGV nog specifiek beleid ontwikkelen.

Stap 5: Vormgeving participatietraject

In de laatste stap geef je het participatietraject vorm.

Je beschrijft het voorstel voor de inzet van participatiemiddelen, organiseert capaciteit en budget en maakt een planning. Per fase van een project of traject bepaal je de participatievorm, de mate van invloed en de rol van het algemeen bestuur.

Onderdeel van de planning is het informeren van het bestuur aan het begin en aan het einde. Wanneer het bestuur tussentijds besluiten moet nemen, dan neem je dat op in de planning.

Besluit participatieplan

Het participatieplan wordt vastgesteld door het algemeen bestuur of door het dagelijks bestuur, afhankelijk van het plan of besluit waarvoor het wordt opgesteld.

12.3 Indicatoren¹⁷

AGV werkt met de methodiek van Effectsturing in de hele Planning & Controlcyclus. Zowel de begroting, jaarresultaten, voorjaarsnota's, Waterbeheerprogramma en onderliggende beleidsdocumenten volgen de structuur van Effect, Resultaat, Prestatie.

- **Effecten** zijn de maatschappelijke impact. Zij geven een algemeen streefbeeld.
- **Resultaten** zijn de realisatie door AGV, binnen dat effect. Zij beschrijven de beoogde toestand na haar inspanningen.
- **Prestaties** zijn de inspanningen de komende 4-6 jaar om tot het resultaat te komen.

Om resultaten en prestaties meetbaar te maken, zijn indicatoren ontwikkeld. Deze bijlage bevat de Resultaatindicatoren voor het Waterbeheerprogramma.

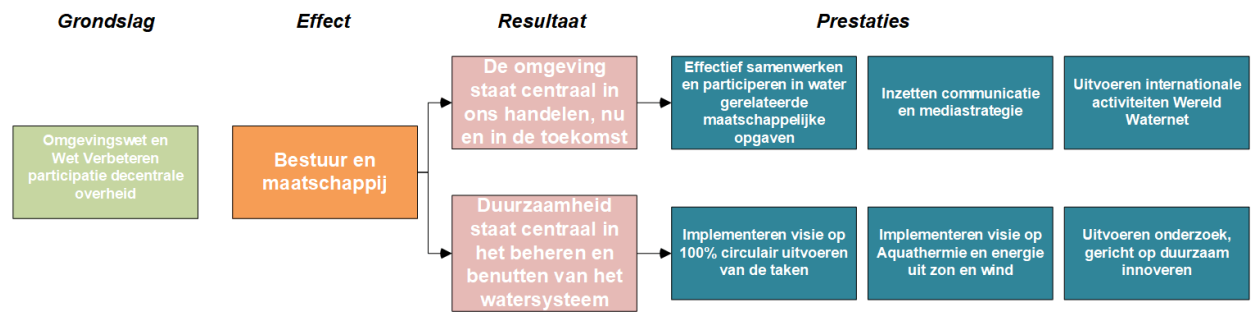
- Indicatoren zijn de objectieve meetlat. De richtwaarde bevat de ambitie, de huidige waarde geeft de context aan deze ambitie.
- Iedere richtwaarde kan zijn eigen jaartal hebben. Het is ook mogelijk om een tijdspad weer te geven, door meerdere richtwaarden voor meerdere jaren op te geven. Richtwaarden van de resultaten staan nu op het jaar 2027; het laatste jaar van het WBP.

Daar waar een indicator niet mogelijk of niet wenselijk lijkt, is gekozen voor een kwalitatieve beschrijving van de bijzonderheden.

¹⁷ Op basis van de nog vast te stellen Voorjaarsnota worden de indicatoren later toegevoegd. U kunt de voorlopige indicatoren inzien via deze link: <https://agv.waterschapsinformatie.nl/vergadering/867205/Ontwerp%20Waterbeheerprogramma%20aanvullende%20informatie%2019-07-2021>

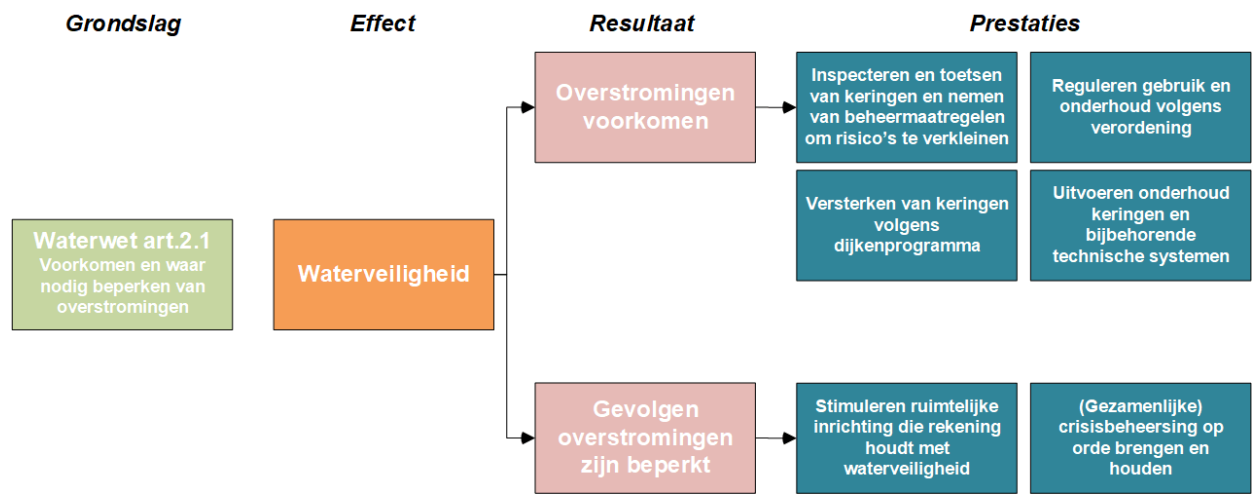
De richtwaarden volgen in september '21.

Bestuur en maatschappij

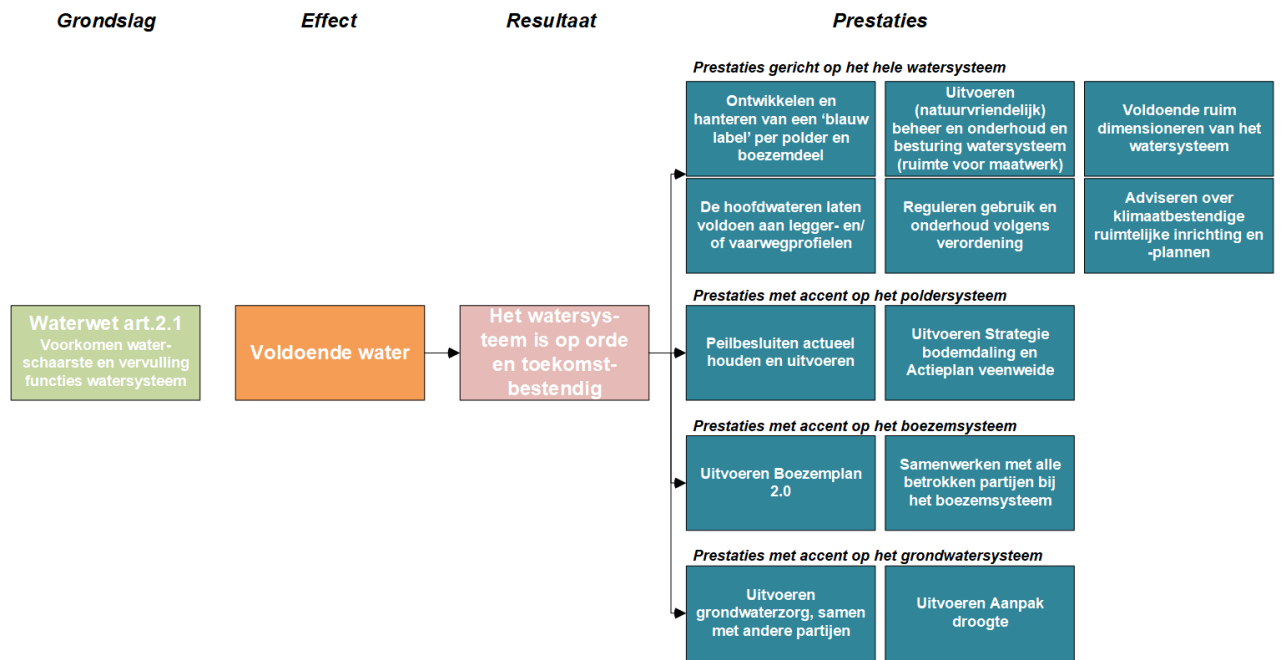
	BESTUUR EN MAATSCHAPPIJ	Indicator	Richtwaarde 2027	Huidige waarde 2020
	Resultaat			
R1	De omgeving staat centraal in ons handelen, nu en in de toekomst			
R2	Duurzaamheid staat centraal in het beheren en benutten van het watersysteem			

Waterveiligheid

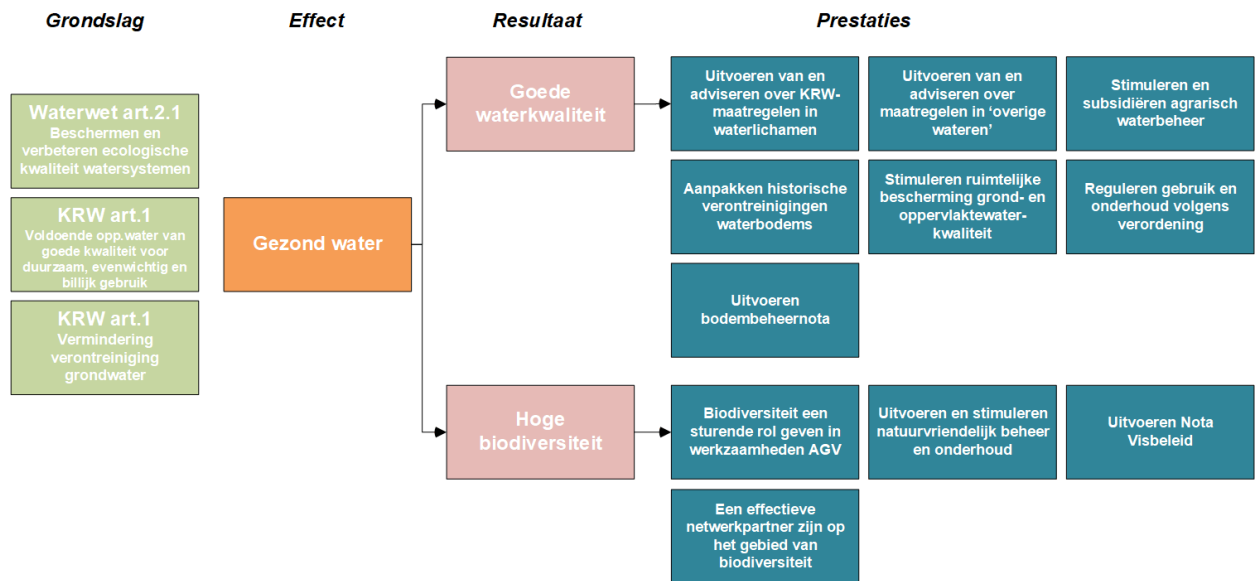
	WATERVEILIGHEID	Indicator	Richtwaarde 2027	Huidige waarde 2020
	Resultaat			
R1	We voorkomen overstromingen			
R2	De gevolgen bij overstroming zijn beperkt			

Voldoende water

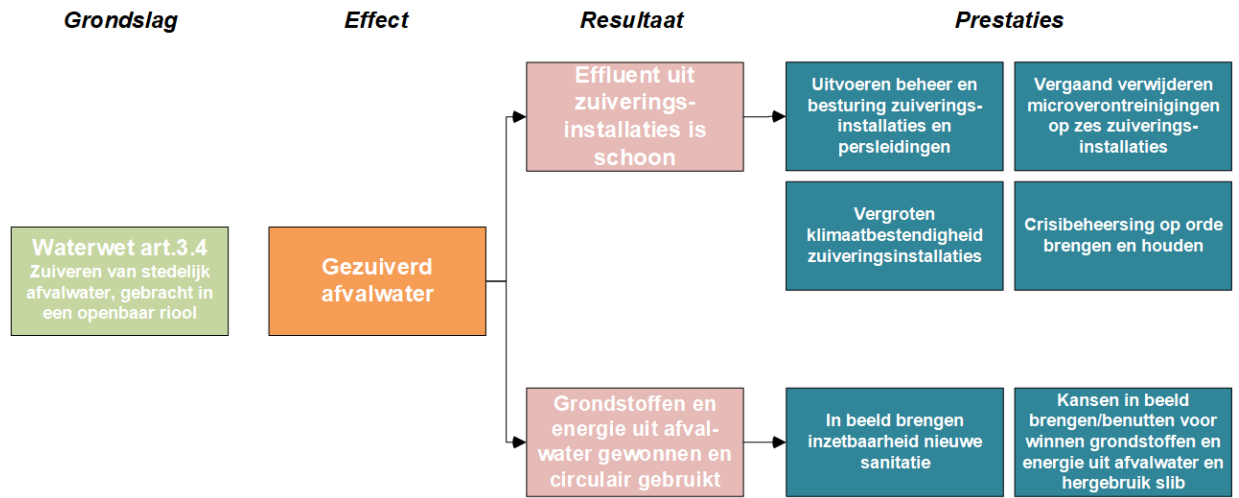
	VOLDOENDE WATER	Indicator	Richtwaarde 2027	Huidige waarde 2020
	Resultaat			
R1				A.

Gezond water

	GEZOND WATER	Indicator	Richtwaarde 2027	Huidige waarde 2020
	Resultaat			
R1				
R2				

Gezuiverd Afvalwater

	GEZUIVERD AFVALWATER	Indicator	Richtwaarde 2027	Huidige waarde 2020
	Resultaat			
R1				
R2				

Cultuurhistorie en Recreatie

	CULTUURHISTORIE EN RECREATIE	Indicator	Richtwaarde 2027	Huidige waarde 2020
	Resultaat			
R1	Het Waterschapserfgoed is goed onderhouden en toegankelijk.			
R2	Er is een goede balans tussen recreatie en natuur op en om het water.			
R3	Ons vaarwegennet is goed onderhouden en veilig.			

12.4 Kaarten

Overzicht kaarten

Waterveiligheid:

Kaart 1: Ligging waterkeringen.

Voldoende water:

Kaart 2a: Hoogtekaart van het beheergebied van AGV.

Kaart 2b: Ligging hoofdwatertangen, boezems en af- en aanvoergebieden.

Gezond water:

Kaart 3a: Ligging KRW-waterlichamen.

Kaart 3b: Overzicht watertypen.

Kaart 3c: Uitgangssituatie KRW-waterlichamen.

Kaart 3d: Toestand 2019 KRW-waterlichamen.

Kaart 3e: Oordeel 2019 KRW-waterlichamen.

Kaart 3f: Doel 2027 KRW-waterlichamen.

Kaart 3g: Verschil tussen uitgangssituatie en huidige toestand.

Kaart 3h: Uitgangssituatie overige wateren.

Kaart 3i: Toestand 2019 overige wateren.

Kaart 3j: Oordeel 2019 overige wateren.

Kaart 3k: Korte termijn doel overige wateren.

Kaart 3l: Lange termijn potentie overige wateren.

Gezuiverd afvalwater

Kaart 4: Ligging zuiveringsinstallaties, gemalen, leidingen, zuiveringskringen.

Cultuurhistorie en recreatie

Kaart 5a: Ligging vaarwegen en vaarwegbeheerders.

Kaart 5b: Nautisch beheerders.

Toelichting bij de kaarten over 'gezond water'

Inleiding

Deze toelichting beschrijft de kaarten die van belang zijn voor het thema Gezond Water. De kaarten zelf staan in een aparte pdf.

De kaarten laten de biologische toestand van het water zien:

- Van de beginjaren van de KRW: dit is de toestand die volgens de wet niet achteruit mag gaan.
- In de laatste jaren en
- volgens de doelen zoals de provincies die vaststellen.

Een van de kaarten toont de ontwikkeling van de biologische toestand over de laatste periode van 6 jaar.

Hieronder volgt uitleg over een aantal begrippen (**dikgedrukt**), die nodig zijn om de kaarten te beschrijven.

Er is een kaartenset voor de **KRW-waterlichamen**. Dat zijn de grotere wateren waarover AGV via het 3^e Stroomgebiedbeheerplan rapporteert en waarvoor de provincies doelen vaststelt in provinciale plannen. De beoordeling van de biologische kwaliteit van de waterlichamen gebeurt op basis van vier

kwaliteitselementen: fytoplankton (algen), waterplanten (overige waterflora), macrofauna (met het blote oog zichtbare ongewervelde dieren, zoals slakken en libellen) en vissen. De biologische kwaliteit is het belangrijkste onderdeel van de KRW-beoordeling van de ecologische toestand. AGV voert de monitoring van de biologische kwaliteit en de ondersteunende fysisch-chemische kwaliteit uit volgens landelijke richtlijnen.

Er is een kaartenset voor het **Overig water**. De provincies stellen ook hier de doelen voor vast, maar hier geldt een inspanningsverplichting om ze te halen. De Overige wateren zijn te klein om landelijk over te rapporteren. In het Overig water zijn waterplanten dé graadmeter voor de ecologische toestand. Waterplanten zijn een essentieel onderdeel van en randvoorwaarde voor watergebonden leven, zoals kleine waterdierpjes en vissen. AGV legt de toestand van het Overig water vast in de zogenaamde **Ecologische Analysegebieden (EAG)**. Dat zijn delen van aan- en afvoergebieden met zo homogeen mogelijke randvoorwaarden voor de ecologie: bodemtype, landgebruik, vorm van het water en of grondwater kwelt of dat er wegzijging is naar het grondwater. AGV meet de waterflora gemiddeld eens in de 3 jaar in ieder EAG.

Behalve de kaarten met de ligging van de waterlichamen (kaart 3a) en de kaart met de aanduiding van de watertypen (kaart 3b), gaan alle kaarten over de zogenaamde **Ecologische KwaliteitsRatio (EKR)**. Dat is de eenheid waarin de biologische toestand van het oppervlaktewater wordt uitgedrukt. De EKR heeft altijd een waarde tussen 0 en 1. Voor elk **watertype** (vorm van het water, bodemtype, chemische typering en stromend of stilstaand) gelden nationaal andere kwaliteitseisen. De betekenis van de EKR verschilt daardoor per type. Voor alle watertypen geldt dat de waarde 1 overeenkomt met de natuurlijke referentie en een 0 overeenkomt met hele slechte toestand.

Ligging KRW-waterlichamen (kaart 3a)

Kaart 3a toont de ligging van de waterlichamen. De wateren in de witte vlakken in de kaart zijn de Overige wateren.

Watertypen (kaart 3b)

Weergave van het watertype van de waterlichamen en van de deelgebieden (EAG's) in het Overig water.

Deze indeling in watertypen is belangrijk voor de toestandbeschrijving in termen van EKR, omdat voor elk watertype andere kwaliteitseisen gelden.

Kaarten waterlichamen (kaart 3cdef)

Kaart c (linksboven): Uitgangssituatie 2013 KRW-waterlichamen

De biologische kwaliteit (uitgedrukt als ecologische kwaliteitsratio) per deelgebied, die niet achteruit mag gaan volgens de Kaderrichtlijn Water. De eerst gemeten toestand zou idealiter de gemeten toestand zijn vanaf het begin van de KRW in 2000. Maar, pas vanaf de periode 2006-2013 hebben we van al onze wateren betrouwbare gegevens over de biologische toestand. We nemen een gemiddelde van de toestand tussen 2006-2013 als startpunt om een betrouwbaar beeld te krijgen van de uitgangssituatie.

Het kwaliteitselement met de slechtste toestand bepaalt de achtergrondkleur (biologische kwaliteit), de taartdiagrammen geven de toestand van de individuele kwaliteitselementen weer.

Kaart d (rechtsboven): Toestand 2019 KRW-waterlichamen

De actuele biologische kwaliteit. Deze kaart toont zowel de biologische kwaliteit van alle kwaliteitselementen (fytoplankton, waterplanten, macrofauna en vis) tezamen, als de kwaliteit van de afzonderlijke elementen. Het kwaliteitselement met de slechtste toestand bepaalt de achtergrondkleur (biologische kwaliteit), de taartdiagrammen geven de toestand van individuele elementen weer. De actuele toestand is gebaseerd op metingen in meerdere jaren (de laatste drie gemeten jaren in de periode 2014-2019). De gemeten ecologie laat van nature fluctuaties zien in de tijd en een gemiddelde van verschillende jaren geeft een betrouwbaarder beeld van de ecologische toestand.

Kaart f (rechtsonder): Doel 2027 KRW-waterlichamen

Bedoelde kwaliteit in alle KRW waterlichamen. Dit is de biologische kwaliteit (uitgedrukt als ecologische kwaliteitsratio) per deelgebied, waar boeren, gemeenten, terreinbeherende organisaties en het waterschap de komende zes jaar maatregelen voor nemen. In KRW waterlichamen zetten we in op het halen van de doelen in 2027. Er is daarom geen onderscheid in korte- en lange termijn doelen, zoals bij Overig water. Het laagste doel bepaalt de achtergrondkleur, de taartdiagrammen geven de doelen van individuele elementen weer.

Kaart e (linksonder): Oordeel 2019 KRW-waterlichamen

Het oordeel is de vergelijking tussen de biologische toestand en de KRW doelen. Zijn de doelen (bijna) gehaald, dan is het oordeel "goed". Naarmate de doelen nog verder afliggen van realisatie, wordt het oordeel lager. Om het oordeel te beschrijven gebruiken we een onderverdeling in ecologische toestandsklassen ('goed', 'matig', 'ontoereikend' en 'slecht'), zoals de KRW die voorschrijft. Het kwaliteitselement met het slechtste oordeel bepaalt de achtergrondkleur (biologische kwaliteit), de taartdiagrammen geven de oordelen van individuele elementen weer.

Verschil tussen uitgangssituatie vegetatie en toestand vegetatie 2019 (kaart 3g)

Dit is een kaart waarop te zien is hoe de kwaliteit van de watervegetatie (representatief voor de biologische kwaliteit) zich heeft ontwikkeld sinds de KRW van kracht is. Op de kaart staan alle deelgebieden (EAG's), zowel in het overig water als binnen de KRW-waterlichamen. In elke EAG is te zien hoe toestand is veranderd in de afgelopen jaren (uitgedrukt als ecologische kwaliteitsratio). Rood betekent 'achteruitgang': lichtrood een kleine achteruitgang, signaalrood een grotere achteruitgang. Groen betekent op een vergelijkbare manier 'vooruitgang'. De geel gemarkeerde gebieden zijn gelijk gebleven in biologische kwaliteit of er zijn alleen recente monitoringsgegevens beschikbaar.

Kaarten Overig water (3hijkl)

Kaart h (linksboven): Uitgangssituatie 2013 Overige wateren

De kwaliteit van de watervegetatie (uitgedrukt als ecologische kwaliteitsratio) per deelgebied (EAG), die niet achteruit mag gaan volgens de Kaderrichtlijn Water. De kaart toont gemeten waarden van de eerste periode dat er metingen zijn in de jaren tot en met 2013.

Kaart i (rechtsboven): Toestand 2019 Overige wateren

De actuele biologische kwaliteit op basis van de watervegetatie (EKR). De actuele toestand van de watervegetatie is gebaseerd op metingen in meerdere jaren tot

en met 2019. De gemeten biologie laat van nature fluctuaties zien in de tijd en een gemiddelde van verschillende jaren geeft een betrouwbaarder beeld van de ecologische toestand.

Kaart k (middenonder): Korte termijn doel Overige wateren

Bedoelde kwaliteit (EKR) van de watervegetatie van de deelgebieden (EAG's), waar boeren, gemeenten, terreinbeherende organisaties en het waterschap op korte termijn (de komende zes jaar) maatregelen voor nemen. Dit doel is afgeleid door er vanuit te gaan dat op korte termijn 40 procent van het verschil tussen de actuele toestand in 2019 en de lange termijn potentie (*kaart l, rechtsonder*) overbrugd wordt. Als deze waarde lager is dan de uitgangssituatie (*kaart linksboven*) dan wordt het korte termijn doel gelijk aan die uitgangssituatie. Dat betekent dat er maatregelen nodig zijn om de oorzaak van de achteruitgang weg te nemen.

Kaart j (linksonder): Oordeel 2019 Overige wateren

Het oordeel is de vergelijking tussen de biologische toestand en de KRW doelen. Zijn de doelen (bijna) gehaald, dan is het oordeel 'goed'. Naarmate de doelen nog verder afliggen van realisatie, wordt het oordeel lager. Om het oordeel te beschrijven gebruiken we een onderverdeling in ecologische toestandsklassen ('goed', 'matig', 'ontoereikend' en 'slecht'), zoals de KRW die voorschrijft.

Kaart l (rechtsonder): Lange termijn potentie Overige wateren

Dit is de kwaliteit van de watervegetatie van de deelgebieden, als op de lange termijn alle denkbare realistische maatregelen genomen worden. Deze kwaliteit is bepaald op basis van analyse van maatregel-effecten in een watergebiedsplan, of op basis van de beste plekken in een gebied. In gebieden waar de kwaliteit is achteruit gegaan ten opzichte van de uitgangssituatie, wordt de 'potentie lange termijn' gelijk aan de uitgangssituatie. In gebieden waar we met maatregelen de beste plekken nog kunnen verbeteren hebben we de 'potentie lange termijn' verhoogd. In gebieden waar maatregelen geen invloed kunnen hebben, hebben we de 'potentie lange termijn' verlaagd.

12.5 Waterpraatkaart

De 'Waterpraatkaart' is tot stand gekomen in het afstemmingsproces rondom de provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies. De kaart hoort bij de Gespreksagenda (lit.13), die AGV heeft gebruikt om in gesprek te komen met gemeenten, provincies en andere partijen over watergerelateerde onderwerpen in de omgevingsvisies. De kaart zelf is een losse pdf-bijlage.

12.6 Literatuurlijst

1. **Nationale Omgevingsvisie**
Rijksoverheid, (2020), Nationale Omgevingsvisie, Duurzaam perspectief voor onze leefomgeving. Den Haag. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
2. **Nationaal Water Programma 2022-2027**
Rijksoverheid, (2021), Ontwerp Nationaal Water Programma 2022-2027, Het nationale waterbeleid en de uitvoering in de rijkswateren. Den Haag. Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
3. **Provinciale omgevingsvisie Utrecht**
Provincie Utrecht, (2020), Ontwerp Omgevingsvisie Provincie Utrecht. Utrecht.
4. **Programma Water en Bodem 2022-2027 Utrecht**
Provincie Utrecht, (2021), concept-ontwerp Bodem en Water Programma Provincie Utrecht 2022-2027. Utrecht.
5. **Provinciale omgevingsvisie Noord-Holland**
Provincie Noord-Holland, (2018), Omgevingsvisie NH2050, Balans tussen economische groei en leefbaarheid. Haarlem.
6. **Regionaal waterprogramma 2022-2027 Noord-Holland**
Provincie Noord-Holland, (2021), Ontwerp Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027. Haarlem.
7. **Provinciale omgevingsvisie Zuid-Holland**
Provincie Zuid-Holland, (2020), Ontwerp Omgevingsvisie Zuid-Holland Deel 1 en Deel 2. Den Haag.
8. **Regionaal waterprogramma Zuid-Holland**
Provincie Zuid-Holland, (2021), Ontwerp regionaal waterprogramma Zuid-Holland. Den Haag.
9. **Provinciale Omgevingsverordening Utrecht**
Provincie Utrecht, (2021), Interim Omgevingsverordening Provincie Utrecht 10 maart 2021. Utrecht.
10. **Provinciale Omgevingsverordening Noord-Holland**
Provincie Noord-Holland, (2021), Concept-omgevingsverordening NH2022. Haarlem.
11. **Provinciale Omgevingsverordening Zuid-Holland**
Provincie Zuid-Holland, (2019), Verordening van provinciale staten van Zuid-Holland van 20 februari 2019 (PHZ-2019-677696264) houdende regels over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving (Omgevingsverordening Zuid-Holland). Den Haag.
12. **Bestuursakkoord AGV 2019-2023**
Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, (2018), Waterbetrokken, Bestuursakkoord Waterschap Amstel, Gooi en Vecht 2019-2023. Amsterdam.
13. **Gespreksagenda AGV**
Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, (2020), Gespreksagenda AGV, voor het Waterbeheerprogramma 2022-2027 en de gemeentelijke Omgevingsvisies. Amsterdam.
14. **Strategie Bodemdaling AGV**
Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, (2019), Strategie Bodemdaling, Samen bodemdaling tegengaan. Amsterdam.